

Pauliina Luopa
Hanne Kivimäki
Anni Matikka
Suvi Vilkki
Jukka Jokela
Essi Laukkarinen
Reija Paananen

Nuorten hyvinvointi Suomessa 2000–2013

Kouluterveyskyselyn tulokset

RAPORTTI

Raportti 25/2014

Pauliina Luopa, Hanne Kivimäki, Anni Matikka, Suvi Vilkki,
Jukka Jokela, Essi Laukkarinen, Reija Paananen

Nuorten hyvinvointi Suomessa 2000–2013

Kouluterveyskyselyn tulokset

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

© Kirjoittajat ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Ruotsin- ja englanninkielisten tiivistelmien käännös: Semantix

ISBN 978-952-302-279-9 (painettu)

ISSN 1798-0070 (painettu)

ISBN 978-952-302- 280-5 (verkkojulkaisu)

ISSN 1798-0089 (verkkojulkaisu)

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-280-5>

Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy
Tampere, 2014

Tiivistelmä

Pauliina Luopa, Hanne Kivimäki, Anni Matikka, Suvi Vilkki, Jukka Jokela, Essi Laukkarinen, Reija Paananen. Nuorten hyvinvointi Suomessa 2000–2013. Kouluterveyskyselyyn tulokset. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Raportti 25/2014. 121 sivua. Helsinki 2014.

ISBN 978-952-302-279-9 (painettu); ISBN 978-952-302-280-5 (verkkojulkaisu)

Kouluterveyskyselyssä kerätään kahden vuoden välein tietoa 14–20-vuotiaiden elinoloista, kouluoloista, koetusta terveydestä, terveystottumuksista ja opiskeluhuollosta. Raportissa tarkastellaan nuorten hyvinvoinnin kehitystä vuosina 2000/2001–2013 sekä alueellisia eroja vuonna 2013. Vuosittain kyselyyn on vastannut 95 318–109 127 peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilasta, 48 383–52 762 lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijaa ja 34 776–41 486 ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijaa. Aineisto kattoi peruskoulussa 74–84 prosenttia ja lukiossa 60–77 prosenttia kaikista ao. luokilla opiskelevista. Ammattiin opiskelevien aineiston tarkkaa kattavuutta ei voitu laskea.

Nuorten hyvinvointi on muuttunut pääasiassa parempaan suuntaan. Suhteet vanhempiin ovat kehittyneet myönteisesti. Koulun fyysiset työolot ja työilmapiiriin liittyvät tekijät ovat parantuneet. Nuoret kokivat terveydentilansa paremmaksi. Ylipainoisuus lisääntyi vuosikymmenen puoliväliin asti, muttei enää viime vuosina. Oireiden kokeminen on pysynyt samalla tasolla. Nuoret arvioivat koulun terveydenhoitajan, lääkärin, kuraattorin ja psykologin vastaanotolle pääsyn helpottuneen. Monet terveystottumukset ovat kohentuneet, mutta huumeokeilut ovat yleistyneet takaisin 2000-luvun alun tasolle.

Monet terveystottumukset olivat pojilla epäterveellisemmät kuin tytöillä. Sukupuolten välinen ero huumeokeiluissa on kasvanut peruskoululaisilla, humalajuomisessa ero on pienentynyt toisella asteella. Ilahduttavaa oli se, että aikaisempaa useammilla pojilla oli läheisiä ystäviä; samalla ero tyttöihin on kaventunut. Huolestuttavaa oli, että tytöillä kokemukset seksuaalisesta väkivallasta olivat yleisiä. Tytöt myös kokivat enemmän erilaisia oireita kuin pojat.

Ammattiin opiskelevat käyttivät lukiolaisia yleisemmin päihteitä. Tupakointi ja humalajuominen ovat vähentyneet molemmissa ryhmissä. Huumeokeiluissa ammattiin opiskelevien ja lukiolaisten välinen ero on kasvanut. Kaikki erot toisella asteella eivät kuitenkaan olleet lukiolaisten hyväksi, vaan ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelu koettiin vähemmän kuormittavaksi ja opettajien koettiin olevan kiinnostuneempia opiskelijoiden kuulumisista kuin lukiossa.

Eniten alueellisia eroja nuorten hyvinvoinnissa oli toisen asteen oppilaitoksissa. Mikään AVI-alue tai maakunta ei sijoittunut vertailuissa ainoastaan hyvin tai ainoastaan heikosti.

Avainsanat: nuoret, terveys, elintavat, elinolot, kouluolot, alueelliset erot

Sammandrag

Pauliina Luopa, Hanne Kivimäki, Anni Matikka, Suvi Vilkki, Jukka Jokela, Essi Laukkarinen, Reija Paananen. Nuorten hyvinvointi Suomessa 2000–2013. Kouluterveyskyselyn tulokset [Ungas välfärd i Finland 2000–2013. Resultat av enkäten Hälsa i skolan]. Institutet för hälsa och välfärd (THL). Rapport 25/2014. 121 sidor. Helsingfors, Finland 2014.

ISBN 978-952-302-279-9 (tryckt); ISBN 978-952-302-280-5 (nätpublikation)

I enkäten Hälsa i skolan insamlas med två års mellanrum uppgifter om levnadsförhållanden, skolförhållanden, den subjektiva hälsan, hälsovanor och studerandevården bland ungdomar i åldersgruppen 14–20 år. I rapporten granskas utvecklingen av välbefinnandet bland ungdomar åren 2000/2001–2013 och regionala skillnader 2013. Årligen har enkäten besvarats av 95 318–109 127 elever i grundskolan på klass 8 och 9, av 48 383–52 762 studerande på första och andra året i gymnasiet och av 34 776–41 486 studerande på första och andra året i yrkesläroanstalter. Materialet omfattar i grundskolan 74–84 procent och i gymnasiet 60–76 procent av dem som studerar på samtliga ifrågasvarande klasser. Den exakta täckningen för yrkesstuderande kunde inte beräknas.

De ungas välbefinnande har i regel förändrats till det bättre. Relationerna till föräldrarna har utvecklats positivt. De fysiska skolarbetsförhållandena och faktorer i anslutning till arbetsatmosfären har förbättrats. Ungdomarna upplevde att deras hälsotillstånd var bättre. Övervikten ökade fram till mitten av decenniet, men inte längre under de senaste åren. Upplevelsen av symptom har legat på samma nivå. Ungdomarna bedömer att det blivit lättare att komma till en hälsovårdare, läkares, kurators och psykologs mottagning. Många hälsovanor har förbättrats, men experimenterandet med narkotika har åter blivit lika vanligt som i början av 2000-talet.

Många hälsovanor var mer ohälsosamma bland pojkarna än hos flickorna. Skillnaden mellan könen vid experimenterandet med narkotika har ökat bland grundskoleelever, ifråga om berusningsdrickande har skillnaden minskat på andra stadiet. Glädjande är att fler pojkar än tidigare har nära vänner; samtidigt har skillnaden till flickorna minskat. Oroväckande är att flickornas upplevelser av sexuellt våld var allmänna. Flickorna upplevde också fler olika slags symptom än pojkarna.

Yrkesstuderande använde mer allmänt berusningsmedel än gymnasister. Rökning och drickande i berusande syfte har minskat inom båda grupperna. Inom experimenterande med narkotika har skillnaden mellan yrkesstuderande och gymnasister ökat. Samtliga skillnader på andra stadiet är ändå inte till gymnasisternas fördel, utan studierna i yrkesläroanstalterna ansågs vara mindre belastande och lärarna ansågs vara mer intresserade av studerandenas mående än i gymnasiet.

Regionala skillnaderna i ungdomarnas välfärd var största i gymnasier och i yrkesläroanstalter. Inget RFV-område eller landskap placerade sig i jämförelsen endast bra eller endast dåligt.

Nyckelord: ungdomar, hälsa, levnadsvanor, levnadsförhållanden, skolförhållanden, regionala skillnader

Abstract

Pauliina Luopa, Hanne Kivimäki, Anni Matikka, Suvi Vilkki, Jukka Jokela, Essi Laukkarinen, Reija Paananen. Nuorten hyvinvointi Suomessa 2000–2013. Kouluterveyskyselyyn tulokset [Wellbeing of adolescents in Finland 2000–2013. The Results of the School Health Promotion study]. National Institute for Health and Welfare (THL). Report 25/2014. 121 pages. Helsinki, Finland 2014. ISBN 978-952-302-279-9 (printed); ISBN 978-952-302-280-5 (online publication)

The School Health Promotion study, conducted every two years, collects data about the living conditions, school conditions, perceived health, health behaviours and student welfare services of adolescents aged 14 to 20. This report examines the development of wellbeing among adolescents from 2000/2001 to 2013 and regional differences in 2013. The survey was annually taken by 95,318–109,127 pupils in the 8th and 9th grades of comprehensive school, 48,383–52,762 1st-year and 2nd-year students in upper secondary schools and 34,776–41,486 1st-year and 2nd-year students in vocational schools. In comprehensive school the material covers 74–84% and in upper secondary school 60–76% of all pupils and students in the corresponding grades. Exact percentages for students in vocational schools could not be calculated.

The wellbeing of adolescents has generally taken a more positive direction. Their relationship with their parents has improved. Physical conditions and the atmosphere at school have shown positive improvement. Adolescents perceived their health to be better. The number of overweight adolescents increased during the first half of the decade, but not in recent years. Experience of symptoms has remained at the same level. Adolescents judged access to school nurses, doctors, social workers and psychologists to have become easier. Several aspects of health behaviour have improved, but experimenting with drugs has become as frequent as it was in the early 2000s.

Many health habits among boys were less healthy than among girls. The difference between genders in terms of drug experiments has grown among comprehensive school pupils, while that for binge drinking has narrowed among students in upper secondary and vocational schools. A pleasing discovery was that more boys than before had close friends; the difference between girls and boys decreased in this aspect. Worryingly, girls frequently experienced sexual violence. They also experienced more symptoms than boys.

Vocational students used more intoxicants than their peers in upper secondary schools. Smoking and binge drinking have decreased in both groups. In terms of drug experiments, the difference between vocational school and upper secondary school students has grown. Not all differences among these two student groups were to the advantage of upper secondary school students, however; vocational students

felt less burdened by their studies and also perceived their teachers to be more interested in how they were getting on.

Regional differences in adolescent wellbeing were biggest in secondary schools. No single area or region had exclusively good or poor results.

Keywords: adolescents, health, health behaviour, living conditions, school conditions, regional differences

Sisällys

Tiivistelmä	3
Sammandrag	4
Abstract	5
Johdanto	9
Aineisto ja menetelmät	10
Kohdejoukko	10
Aineiston keruu	10
Aineisto ja kattavuus	12
Kyselylomake	17
Menetelmät	18
Muutokset nuorten hyvinvoinnissa	19
Elinolot	19
Kouluolot	25
Koettu terveys	30
Terveystottumukset	35
Kokemus oppilas- ja opiskelijaterveydenhuollosta	39
Alueelliset erot vuonna 2013	44
AVI-alueiden väliset erot	44
Elinolot	44
Kouluolot	47
Koettu terveys	49
Terveystottumukset	51
Kokemus oppilas- ja opiskeluterveydenhuollosta	54
Maakuntien väliset erot	57
Elinolot	57
Kouluolot	60
Koettu terveys	63
Terveystottumukset	65
Kokemus oppilas- ja opiskeluterveydenhuollosta	68
Pohdinta	73
Suhde vanhempiin vahvistunut	73
Osallisuus koulussa helpompaa	73
Tytöillä paljon erilaisia oireita	74
Korvaavatko nuuska ja kannabis tupakan ja alkoholin?	75
Opiskeluhuollon palvelut paremmin saatavilla	75
Nuorten hyvinvoinnissa alueellisia eroja	76
Lopuksi	77
Lähteet	79
Liitteet	81

LIITE 1. Indikaattoreiden muodostaminen	81
LIITE 2. Liitetaulukot	92
LIITE 3. Kyselylomake	110

Johdanto

Kouluterveyskyselyllä kerätään seurantatietoa nuorten elinoloista, kouluoloista, koetusta terveydestä, terveystottumuksista sekä opiskeluhuollosta kahden vuoden välein. Kysely aloitettiin vuonna 1995. Vuoteen 2011 saakka kysely tehtiin parillisina vuosina Etelä- ja Itä-Suomessa sekä Lapissa ja parittomina vuosina muualla Manner-Suomessa ja Ahvenanmaalla. Vuonna 2013 aineisto kerättiin koko maassa samaan aikaan. Opettajan ohjaamaan nimettömään luokkakyselyyn vastaavat peruskoulujen 8. ja 9. luokkien oppilaat sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Vuonna 2013 kyselyyn vastasi noin 183 000 nuorta.

Suomalaisnuorten terveyttä ja terveystyötyymistä on seurattu myös Nuorten terveystapatutkimuksessa joka toinen vuosi vuodesta 1977 alkaen ja WHO-Koululaistutkimuksessa joka neljäs vuosi vuodesta 1984 alkaen¹. Lisäksi 15-vuotiaiden päihteiden käyttöä on tutkittu ESPAD-tutkimuksessa joka neljäs vuosi vuodesta 1995 alkaen.² Kahdesta jälkimmäisestä saadaan myös kansainvälistä vertailutietoa. Nämä kyselyt perustuvat otantaan. Kouluterveyskyselyssä sen sijaan pyritään tavoittamaan kaikki edellä mainituilla luokka-asteilla opiskelevat nuoret Suomessa. Tämä mahdollistaa alueellisen ja paikallisen tiedon saamisen nuorten hyvinvoinnista, esimerkiksi kunta- ja koulukohtaisesti. Tulokset tukevat nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi tehtävää työtä oppilaitoksissa ja kunnissa.

Tässä raportissa kuvaillaan peruskoulun yläluokkalaisten ja lukiolaisten hyvinvoinnissa tapahtuneita muutoksia Suomessa vuosina 2000–2013. Ammattiin opiskelevat ovat olleet kyselyn piirissä vuodesta 2008 alkaen. Lisäksi raportoidaan aluehallintovirastojen toimialueiden väliset erot sekä maakuntien väliset erot vuonna 2013. AVI-alueilla ja maakunnissa tapahtuneista muutoksista kirjoitetut raportit on julkaistu Kouluterveyskyselyn Internet-sivuilla³.

---

¹ Ks. esim. Kinnunen, Jaana M & Lindfors, Pirjo & Pere, Lasse & Ollila, Hanna & Samposalo, Hanna & Rimpelä, Arja: Nuorten terveystapatutkimus 2013. Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977–2013. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2013: 16. STM: Helsinki, 2013 ja Kämppi, Katariina & Välimaa, Raili & Ojala, Kristiina & Tynjälä, Jorma & Haapasalo, Ilona & Villberg, Jari & Kannas, Lasse: Koulukokemusten kansainvälistä vertailua 2010 sekä muutokset Suomessa ja Pohjoismaissa 1994–2012 – WHO-Koululaistutkimus (HBSC-study). Koulutuksen seurantaraportit 2012:8. Opetushallitus ja Jyväskylän yliopisto: Helsinki, 2012.

² Ks. esim. Raitasalo, Kirsimarja & Huhtanen, Petri & Miekkala, Mari & Ahlström, Salme: Nuorten päihteiden käyttö Suomessa 1995–2011. ESPAD-tutkimusten tulokset. Raportti 29/2012. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Helsinki, 2012.

³ Ks. www.thl.fi/kouluterveyskysely > Tulokset > Tulokset alueittain.

Aineisto ja menetelmät

Kohdejoukko

Kouluterveyskyselyllä pyritään saavuttamaan kaikki peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat Suomessa. Kyseessä ei ole otantaan perustuva aineisto vaan kokonaisaineisto. Kysely on suunnattu 14–20-vuotiaille. Ammatillisissa oppilaitoksissa kyselyyn vastaavat nuorten opetus suunnitelmaperusteiseen ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevat. Aikuis- ja iltalukioiden opiskelijat eivät kuulu kohderyhmään.

Esikyselyt tehtiin vuoden 1995 aikana peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaille sekä lukion ja ammattioppilaitosten 2. vuoden opiskelijoille. Laajamittaisesti kysely on tehty peruskoulujen 8. ja 9. luokan oppilaille vuodesta 1996 alkaen ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoille vuodesta 1999 alkaen. Ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat ovat olleet kyselyn piirissä vuodesta 2008 alkaen.

Aluksi kysely tehtiin vain niillä alueilla, jotka tilasivat kyselyn. Vuosina 2000 ja 2001 kysely laajentui kattamaan koko Suomen. Vuosina 2000–2011 Kouluterveyskysely tehtiin parillisina vuosina Etelä-Suomessa, Itä-Suomessa ja Lapissa ja parittomina vuosina muualla Manner-Suomessa ja Ahvenanmaalla⁴. Yhdistämällä kahden peräkkäisen vuoden aineistot, voidaan saada koko maata kuvaavaa tietoa nuorisista. Vuonna 2013 kysely tehtiin ensimmäistä kertaa yhtä aikaa koko maassa. Joillain alueilla on vertailukelpoista aineistoa peruskoululaisista vuodesta 1996 lähtien ja lukiolaisista vuodesta 1999 lähtien, mutta koko maan kattavaa aineistoa on saatavilla vuosista 2000/2001 alkaen.

Vuosittain muutama kunta on ilmoittanut, ettei halunnut osallistua kyselyyn; vedoten yleensä resurssien vähäisyyteen tai oppilaitoksissa tehtävien kyselyjen lukumäärään. Vuonna 2013 peruskoulujen ja lukioiden kyselystä kieltäytyi viisi kuntaa. Mikään kunta tai koulutuskuntayhtymä ei kieltäytynyt ammatillisen oppilaitoksen kyselystä.

Aineiston keruu

Kouluterveyskyselyn aineisto kerättiin peruskoulussa ja lukiossa huhtikuun aikana. Työssäoppimisjaksojen takia vastaamisaika oli ammatillisissa oppilaitoksissa pidempi. Niissä kysely tehtiin maaliskuun huhtikuun aikana.

---

⁴ Poikkeuksena olivat Espoo, Vantaa, Lohja, Nummi-Pusula, Vihti, Kotka, Hamina, Vehkalahti ja Padasjoki, joissa kysely tehtiin vuonna 1999. Nämä vastaukset on liitetty mukaan vuoden 2000 aineistoon. Lisäksi Keski-Suomi ja Kainuu osallistuivat vuonna 2000.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos lähetti kaksi-kolme kuukautta ennen kyselyn toteuttamista kaikkiin Manner-Suomen kuntiin kirjeen, jossa informoitiin keväällä toteutettavasta Kouluterveyskyselystä ja tiedusteltiin kuntien halukkuutta osallistua siihen⁵. Ahvenanmaan osalta oltiin yhteydessä Maakuntahallitukseen.

Peruskoulujen ja lukioiden yhteystiedot sekä oppilas- ja opiskelijamäärätiedot saatiin Tilastokeskuksen oppilaitosrekisteristä. Ammatillisten oppilaitosten ja niiden opetuspisteiden yhteystiedot sekä aloituspaikkamäärät hankittiin Opetushallituksesta. Ammatillisten oppilaitosten opetuspisteiden yhteystiedot sekä opiskelijamäärätiedot tarkistettiin vielä sähköpostitse suoraan oppilaitoksista. Kouluihin ja oppilaitoksiin lähetettiin yhdessä kyselylomakkeiden kanssa Opetushallituksen kirje, jossa suositeltiin osallistumista Kouluterveyskyselyn aineistonkeruuseen. Lomakkeet lähetettiin myös erityiskouluihin ja ammatillisiin erityisoppilaitoksiin, joissa arvioitiin, kykenevätkö oppilaat ja opiskelijat vastaamaan itsenäisesti kyselyyn.

Vuoteen 2011 asti Kouluterveyskyselyn aineisto kerättiin paperilomakkeella kaikkilla kouluasteilla. Vuonna 2013 ammatillisten oppilaitosten aineistonkeruussa siirryttiin käyttämään nettilomaketta. Peruskouluissa ja lukioissa käytettiin edelleen paperista kyselylomaketta, joka oli sama molemmilla kouluasteilla. Ammatillisten oppilaitosten nettilomakkeessa oli pääosin samat kysymykset, mutta terminologia poikkesi peruskoulun ja lukion lomakkeesta, esimerkiksi puhuttiin oppilaan sijaan opiskelijasta ja koulun sijaan oppilaitoksesta. Kyselyn toteuttamistapa ja kyselylomakkeet on arvioitu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuseettisessä työryhmässä 25.10.2012.

Aineistonkeruu toteutettiin nimettömänä luokkakyselynä kokeenomaisessa vastaustilanteessa. Vastaaminen oli oppilaille ja opiskelijoille vapaaehtoista. Huoltajan lupaa vastaamiseen ei ole kysytty, koska tutkimus toteutetaan osana koulun normaali toimintaa ja sen tuottaa kouluille hyödyllistä kokemustietoa nuorilta muun muassa opiskeluhuollon kehittämiseen. Lisäksi vastaajat ovat pääsääntöisesti 15 vuotta täytäneitä ja kaikki ovat yli 12-vuotiaita.⁶

Noin kaksi viikkoa ennen kyselyn käynnistymistä paperiset kyselylomakkeet toimitettiin kirjapainosta peruskoulujen ja lukioiden rehtoreille, jotka huolehtivat käytännön järjestelyt oppilaitoksissa. Ryhmät vastasivat lomakkeeseen yhden oppitunnin aikana opettajan valvomana. Valvova opettaja täytti vastaustilanteesta oman

---

⁵ Kirje lähetettiin Kouluterveyskyselyn yhdyshenkilöille, koulutuskuntayhtymien johtajille, ammatillisten oppilaitosten rehtoreille, sivistystoimenjohtajille, sosiaali- ja terveysjohtajille, kunnanvaltuustojen ja -hallitusten puheenjohtajille, perusturvalautakunnille ja sivistyslautakunnille.

⁶ Ks. Lapsiasiavaltuutettu: Lapsen oikeuksien näkökulma lasten ja nuorten osallistumisesta kyselytutkimuksiin. Lapsiasiavaltuutetun lausunto Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen käyttöön 23.4.2012. Viitattu 26.5.2014.

<http://www.lapsiasia.fi/nyt/aloitteet/aloite/-/view/1796096>

lomakkeensa, jossa kysyttiin ryhmän oppilasmääriä, poissaolijoiden määriä sekä pyydettiin kuvailemaan vastaustilannetta. Vastattuaan lomakkeeseen oppilaat ja opiskelijat palauttivat ne opettajalle. Tunnin lopussa opettaja sulki kaikki ryhmän lomakkeet ryhmäkohtaiseen kirjepussiin oppilaiden nähden yhdessä täyttämänsä palautelomakkeen kanssa. Kaikkien ryhmien kirjepussit lähetettiin oppilaitoksesta yhtenä pakettina tutkimusryhmälle optista tallennusta varten valmiiksi maksetulla pakettikortilla.

Ammatillisten oppilaitosten nettikyselyn järjestämiseen tarvittavat ohjeet ja salasanat toimitettiin noin kaksi viikkoa ennen kyselyn alkamista kirjapainosta oppilaitoksen rehtorille tai muulle yhdyshenkilölle, joka vastasi käytännön järjestelyistä oppilaitoksessa tai opetuspaikassa. Opiskelijat vastasivat oppitunnin aikana kyselyyn nimettömästi käyttämällä vastaajakohtaisia käyttäjätunnuksia ja salasanoja. Ne olivat kertakäyttöisiä eikä niitä voitu yhdistää henkilötietoihin. Kyselytilannetta valvova opettaja vastasi ryhmän kyselytilannetta kartoittavaan palautekyselyyn nettissä.

Opettajien palautteiden analysointi on peruskoulujen ja lukioiden osalta vielä kesken vastausten runsaan määrän takia. Sen sijaan ammatillisista oppilaitoksista nettikyselynä kerätyt vastaukset on analysoitu. Ammatillisten oppilaitosten opettajat pitivät nettikyselyn järjestämistä helppona ja työrauhaa pääsääntöisesti hyvänä. Palautteiden mukaan opiskelijaryhmät vastasivat kyselyyn yleisimmin oppilaitoksen pöytätietokoneilla (89 %). Ryhmistä noin joka kymmenes käytti vastaamiseen oppilaitoksen kannettavia tietokoneita ja alle neljä prosenttia myös tablettitietokoneita, opiskelijoiden omia kannettavia tai joitakin muita laitteita, esimerkiksi älypuhelimia. Vastaamiseen liittyviä teknisiä ongelmia raportoi 36 prosenttia opettajapalautteiden antajista. Useimmiten tekniset ongelmat liittyivät kyselyyn kirjautumiseen ja johtuivat yleisimmin opiskelijan väärin kirjoittamasta linkistä tai salasanasta. Neljä prosenttia palautetta antaneista opettajista koki tekniset ongelmat suuriksi. Ammatillisten oppilaitosten opiskelijat vastasivat nettikyselyyn keskimäärin 26 minuutissa.

Aineisto ja kattavuus

Tässä raportissa käytetään vuosien 2000/2001–2010/2011 yhdistettyjä aineistoja sekä vuoden 2013 aineistoa. Vastaajia oli peruskoulussa vuosittain 95 318–109 127, lukiossa 48 383–52 762 ja ammatillisissa oppilaitoksissa 34 776–41 486 (taulukko 1). Eri vuosina vastaajista 5 111–6 904 kävi ruotsinkielistä peruskoulua, 2 737–3 495 ruotsinkielistä lukiota ja 1 790–2 365 ruotsinkielistä ammatillista oppilaitosta. Peruskouluasteen erityiskoulua kävi eri vuosina 366–1379 vastaajaa ja ammatillista erityisoppilaitosta 467–735 vastaajaa.

Kyselyyn vastasi oppilaita 640 peruskoulusta vuosina 2000/2001. Muina yhdistettyinä vuosina mukana oli 768–831 peruskoulua. Lukiolaisia osallistui 394–432 lukiossa vuosina 2000/2001–2013. Ammattiin opiskelevia vastasi 404–426 ammatillisesta oppilaitoksesta tai niiden opetuspaikasta vuosina 2008/09–2013.

Lopullisesta aineistosta on poistettu niiden nuorten vastaukset, jotka olivat vastanneet alle puoleen kysymyksistä (0,8 % eli 1 659 vastaajaa vuonna 2013), eivät olleet ilmoittaneet sukupuoltaan (1,9 % eli 3 701 vastaajaa vuonna 2013) tai joiden luokka-astetta ei saatu selville (0,6 % eli 1 264 vastaajaa vuonna 2013). Lukion ja ammatillisten oppilaitosten aineistosta on poistettu 3. vuoden opiskelijoiden vastaukset. Vuonna 2013 heitä oli 1 913 (2,0 %). Ammattiin opiskelevien aineisto on rajattu alle 21-vuotiaisiin (syntymävuoden ja -kuukauden perustella laskettu ikä alle 20 vuotta 5 kk). Tästä syystä aineistosta on poistettu 7 713 opiskelijan vastaukset (16,6 %).

Syntymävuotensa ja -kuukautensa ilmoittaneista peruskoulun 8. luokan oppilaista enemmistö oli 14-vuotiaita, 9. luokan oppilaista 15-vuotiaita, lukion 1. vuoden opiskelijoista 16-vuotiaita ja 2. vuoden opiskelijoista 17-vuotiaita. Ammatillisissa oppilaitoksissa ikä oli jakautunut tasaisemmin: 1. vuoden opiskelijoista vajaa puolet oli 16-vuotiaita ja 38–39 prosenttia 17-vuotiaita. Vastaavasti 2. vuoden opiskelijoista puolet oli 17-vuotiaita ja 39–40 prosenttia oli 18-vuotiaita.

Taulukko 1. Vastanneiden lukumäärä ja aineiston kattavuus sukupuolen mukaan Kouluterveyskyselyyn yhdistetyssä aineistossa vuosina 2000/2001–2013.⁷

	Vuodet						2013
	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007	2008/ 2009	2010/ 2011	
Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat							
Pojat	48 029	51 309	53 499	54 841	54 433	51 329	50 223
Tytöt	47 289	49 481	51 979	54 286	54 216	51 216	49 255
Yhteensä	95 318	100 790	105 478	109 127	108 649	102 545	99 478
Kattavuus ^a	74 %	81 %	81 %	82 %	82 %	80 %	84 %
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat							
Pojat	21 187	22 232	22 568	22 553	21 181	20 588	20 839
Tytöt	29 180	30 509	30 117	30 209	29 286	27 795	27 771
Yhteensä	50 367	52 741	52 685	52 762	50 467	48 383	48 610
Kattavuus ^a	60 %	69 %	74 %	76 %	74 %	73 %	77 %
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat							
Pojat	-	-	-	-	22 964	23 537	19 336
Tytöt	-	-	-	-	17 677	17 949	15 440
Yhteensä	-	-	-	-	40 641	41 486	34 776
Arvio kattavuudesta ^b	-	-	-	-	43 %	43 %	37 %

^a Kattavuus on laskettu Tilastokeskuksen oppilas- ja opiskelijamäärätietojen perusteella⁸. Vuonna 2013 lukioaineiston kattavuus on arvioitu nuorten opetussuunnitelmaan perustuvan lukiokoulutuksen aloittaneiden määrän perusteella⁹. Toisen vuoden opiskelijoiden määrä arvioitiin 4 % pienemmäksi kuin aloittaneiden määrä.

^b Kattavuus on arvioitu opetussuunnitelmaperusteisen ammatillisen peruskoulutuksen uusien opiskelijoiden määrän perusteella¹⁰. Toisen vuoden opiskelijoiden määrä arvioitiin 10 % pienemmäksi kuin uusien opiskelijoiden määrä.

⁷ Seuranta-aineisto on muodostettu eri tavalla kuin edellisen vastaavan raportin aineisto (ks. Luopa & Lommi & Kinnunen & Jokela 2010). Silloin aineistosta poistettiin koulut, jotka eivät olleet osallistuneet kyselyyn kaikkina ao. kyselyvuosina.

⁸ Lähteet: Suomen virallinen tilasto (SVT): Esi- ja peruskouluopetus [verkkajulkaisu]. ISSN=1799-3709. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 28.4.2014]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/pop/index.html> ja Suomen virallinen tilasto (SVT): Lukiokoulutus [verkkajulkaisu]. ISSN=1799-1633. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 28.4.2014]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/lop/index.html>.

⁹ Lähde: Vipunen - Opetushallinnon tilastopalvelu - Raportti haettu 22.01.2014.

¹⁰ Lähde: Suomen virallinen tilasto (SVT): Ammatillinen koulutus [verkkajulkaisu]. ISSN=1799-196X. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 28.5.2014]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/aop/index.html>.

Vuosina 2000/2001 aineisto kattoi 74 prosenttia kaikista peruskoulun kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista ja 60 prosenttia kaikista lukion ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoista Suomessa. Muina vuosina aineiston kattavuus oli peruskoulussa 80–84 prosenttia ja lukiossa 69–77 prosenttia. (Taulukko 1.)

Peruskouluissa aineiston kattavuus voidaan laskea melko tarkasti, koska Tilastokeskus kerää vuosittain kouluilta tiedon siitä, kuinka monta oppilasta on 8. ja 9. luokalla syyskuun 20. päivänä. Lukiolaisista oli saatavilla vastaavat tiedot 1. ja 2. vuoden opiskelijamääristä vuoteen 2011 asti. Oppilas- ja opiskelijamääriin sisältyvät myös kaikki erityiskoulujen oppilaat, ilta- ja aikuislukioiden opiskelijat sekä muilla kielillä kuin suomeksi tai ruotsiksi opetusta antavissa kouluissa opiskelevat. Vuoden 2011 jälkeen Tilastokeskus on muuttanut lukiolaisten opiskelijamäärätietojen tiedonkeruuta niin, että saatavissa on vain tieto uusien lukio-opiskelijoiden määrästä eli niistä, jotka ovat tulleet lukioon kirjoille samana kalenterivuonna.

Ammattiin opiskelevien aineiston kattavuutta ei voitu laskea tarkasti, koska opiskelijamääriä ei kerätä valtakunnallisesti vuosikursseittain. Saatavissa on tieto opetussuunnitelmaperustaisen ammatillisen peruskoulutuksen uusista opiskelijoista, jotka tulivat oppilaitokseen kirjoille 1.1.–20.9. välisenä aikana. Lukuun sisältyvät kaikenikäiset opiskelijat ja myös opintonsa loppusyksyn tai kevään aikana keskeyttäneet. Uusien opiskelijoiden määrän perusteella arvioituna alle 21-vuotiaisiin rajatun aineiston kattavuus kaikenikäisistä 1. ja 2. vuoden opiskelijoista olisi ammatillisissa oppilaitoksissa 37–43 prosenttia (taulukko 1).

Kouluterveyskyselyn aineistossa suurimman osan kadosta muodostavat kyselypäivänä koulusta poissa olleet nuoret. Voidaan olettaa, että erityisesti luvottomasti poissaolleissa on enemmän niitä nuoria, joilla on keskimääräistä enemmän ongelmia elämässään. Lisäksi vaatimus siitä, että kyselyyn on voitava vastata itsenäisesti, karsii pois osan vammaisista tai muuten avustamista kyselytilanteessa vaativista nuorista sekä ne maahanmuuttajanuoret, jotka eivät osaa riittävän hyvin suomea tai ruotsia.

Ammatillisten oppilaitosten aineiston vinoutumista voidaan arvioida myös tarkastelemalla aineiston jakautumista koulutusaloittain. Koulutusalat ovat Kouluterveyskyselyn aineistossa edustettuna suunnilleen samassa suhteessa kuin uusien opiskelijoiden määrä oli eri koulutusaloilla. Kun tarkastellaan esimerkiksi vuoden 2013 aineistoa, muilla aloilla ero oli korkeintaan kaksi prosenttiyksikköä, mutta kulttuuriala oli kolme prosenttiyksikköä aliedustettuna ja tekniikan ja liikenteen ala oli saman verran yliedustettuna. Osa taidepainotteisista oppilaitoksista jäikin nettikyselystä pois, koska niissä ei ollut käytettävissä riittävästi tietokoneita.

Aluehallintovirastojen toimialueiden (AVI-alueiden) ja maakuntien tarkasteluissa käytetään vuoden 2013 aineistoa (taulukko 2). Ahvenanmaan tuloksia ei esitetä maakuntien välisissä vertailuissa aineiston pienuuden vuoksi. AVI-alueittain aineiston kattavuus vaihteli peruskoulussa 82 prosentista 87 prosenttiin ja lukiossa 74 prosentista 80 prosenttiin. Maakunnittain aineisto kattoi 79–89 prosenttia kaikista peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja 69–88 prosenttia kaikista lukion 1. ja 2.

vuoden opiskelijoista. Arvio ammattiin opiskelevien aineiston kattavuudesta vaihteli AVI-alueittain 34 prosentista 42 prosenttiin ja maakunnittain 28 prosentista 56 prosenttiin.

Taulukko 2. Vastanneiden lukumäärä ja aineiston kattavuus Kouluterveyskyselyn poikkileikkausaineistossa AVI-alueittain ja maakunnittain vuonna 2013.

	Peruskoulun 8. ja 9. luokat		Lukion 1. ja 2. vuosi		Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuosi	
	Vastanneet	Kattavuus ^a	Vastanneet	Kattavuus ^b	Vastanneet	Arvio kattavuudesta ^c
Etelä-Suomen AVI	39 422	82 %	20 709	75 %	11 712	34 %
Pääkaupunkiseutu	16 410	79 %	11 367	-	3 311	-
Uusimaa (ilman pääkaupunkiseutua)	10 695	85 %	3 873	74 % ^d	3 306	30 % ^d
Kanta-Häme	3 393	84 %	1 475	83 %	1 538	43 %
Päijät-Häme	3 464	79 %	1 517	69 %	1 286	28 %
Kymenlaakso	3 096	79 %	1 423	84 %	1 305	41 %
Etelä-Karjala	2 364	83 %	1 054	79 %	966	51 %
Lounais-Suomen AVI	12 230	82 %	5 901	74 %	5 004	42 %
Varsinais-Suomi	8 295	82 %	3 958	74 %	3 233	43 %
Satakunta	3 935	80 %	1 943	75 %	1 771	41 %
Itä-Suomen AVI	10 705	87 %	4 874	80 %	4 013	36 %
Etelä-Savo	2 811	86 %	1 274	80 %	940	34 %
Pohjois-Savo	4 763	88 %	2 292	83 %	1 923	37 %
Pohjois-Karjala	3 131	87 %	1 308	76 %	1 150	34 %
Länsi- ja Sisä-Suomen AVI	22 881	85 %	10 919	80 %	8 460	37 %
Pirkanmaa	8 793	85 %	4 305	80 %	3 136	37 %
Keski-Suomi	5 222	86 %	2 398	75 %	1 845	35 %
Etelä-Pohjanmaa	3 993	87 %	1 830	82 %	1 490	36 %
Pohjanmaa	3 457	85 %	1 659	80 %	1 153	38 %
Keski-Pohjanmaa	1 416	85 %	727	88 %	836	48 %
Pohjois-Suomen AVI	10 240	86 %	4 550	78 %	3 694	39 %
Pohjois-Pohjanmaa ^e	8 818	85 %	3 820	77 %	2 947	36 %
Kainuu ^e	1 422	89 %	730	83 %	747	56 %
Lapin AVI	3 410	85 %	1 414	75 %	1 657	38 %
Ahvenanmaa	590	87 %	243	85 %	236	52 %
KOKO MAA	99 478	84 %	48 610	77 %	34 776	37 %

^a Kattavuus on laskettu 8. ja 9. luokkien oppilasmäärätietojen perusteella (Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat - Poimittu 20.8.2013).

^b Kattavuus on arvioitu nuorten opetussuunnitelmaan perustuvan lukiokoulutuksen aloittaneiden määrän perusteella (Vipunen - Opetushallinnon tilastopalvelu - Raportti haettu 22.1.2014).

^c Kattavuus on arvioitu opetussuunnitelmaperusteisen ammatillisen peruskoulutuksen uusien opiskelijoiden määrän perusteella (Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat - Poimittu 20.8.2013).

^d Poikkeuksellisesti kattavuus lukiossa ja ammatillisissa oppilaitoksissa on laskettu koko Uudesta- maasta.

^e Vaala on mukana Pohjois-Pohjanmaan aineistossa.

Kyselylomake

Nuorilta kysyttiin laajasti heidän hyvinvointiinsa liittyviä kysymyksiä¹¹. Hyvinvoinnin osa-alueita kyselyssä olivat terveys, elintavat, elinolot, kouluolot ja opiskeluhoollon tuki. Terveyttä kartoitettiin kokonaisvaltaisesti; koetun terveyden ja koettujen oireiden lisäksi kysymyksiä oli mielenterveydestä ja seksuaaliterveydestä. Elintapakysymykset kattoivat esimerkiksi liikunnan, nukkumisen, syömisen, tupakatuotteiden ja päihteiden käytön, rahapelaamisen ja ruutuajan viettämisen.

Nuorten elinoloja kartoitettiin laajasti: ystävyys-suhteita, suhdetta vanhempiin, vanhempien sosioekonomista taustaa, mahdollista ulkomaalaistaustaa, nuorten käyttövaramoja ja työssäkäyntiä, vapaa-ajan tapaturmia, fyysisen uhan kokemuksia sekä kokemuksia seksuaalisesta väkivallasta ja häirinnästä. Nuoret viettävät suuren osan ajastaan koulussa ja siksi heiltä kysyttiin paljon kouluoloihin liittyviä kysymyksiä. Aiheina olivat esimerkiksi koulun fyysiset työolot, koulutapaturmat, koulun työilmapiiri, osallisuus ja vaikutusmahdollisuudet koulussa, koulutyön kuormittavuus, opiskeluun liittyvät vaikeudet ja koulu-uupumus, poissaolot ja koulukiusaaminen. Myös kouluruokailusta oli useita kysymyksiä.

Nuorten tarvitsemaa ja saamaa tukea kartoitettiin kysymällä opiskeluhoollon henkilöstön vastaanotolla käymisestä ja sinne pääsystä. Tarkemmin kysyttiin avun hakemisesta ja saamisesta liittyen koulunkäynnin ongelmiin, koulukiusaamiseen ja masentuneisuuteen.

Osa kysymyksistä on ollut mukana Kouluterveyskyselyssä jo vuodesta 1996 asti. Seurantatiedon turvaamiseksi jatkossakin tullaan säilyttämään tietyt ydinkysymykset. Suurimmillaan noin viidesosa ja pienimmillään noin kymmenesosa kysymyksistä on vaihtunut kyselyvuosittain.

Vuonna 2000 lomakkeeseen otettiin uusina aiheina nuorten työssäkäyntiä, rikekäyttäytymistä, fyysisen uhan kokemuksia ja vanhemmilta saatuja rangaistuksia kartoitettavia kysymyksiä. Vuonna 2002 kysyttiin ensimmäistä kertaa nuorten nukkumaanmeno- ja heräämisaikaa. Vuonna 2004 kartoitettiin ensimmäistä kertaa tupakan saamista välittäjän kautta, nuuskan hankkimispaikkoja tai -keinoja, hampaiden harjaamista sekä koulun ruokailutilannetta ja -ympäristöä. Vuonna 2006 lomakkeeseen tuli uutena mukaan kysymyksiä koulu-uupumuksesta, koulutapaturmista sekä aamupalan syömisestä. Lisäksi kysyttiin oppilaiden mielipiteitä terveystiedon opetuksesta koulussa ja kartoitettiin heidän päihdetietojansa. Vuoden 2007 lomakkeessa kysyttiin ensimmäisen kerran rahapelien pelaamisesta. Vuonna 2010 mukaan tulivat koulun toimintoihin osallistumista, ruutu-aikaa ja netin käyttöä sekä seksuaalista häirintää ja väkivaltaa koskevat kysymykset. Vuonna 2013 uusia aiheita olivat seksuaalisuuteen liittyvä käyttäytyminen netissä, koulumatkaliikunta, vapaa-ajan tapa-

¹¹ Kyselylomakkeet ovat nähtävillä internetissä osoitteessa www.thl.fi/kouluterveyskysely - Kyselyn toteuttaminen - Kyselylomakkeet.

turmat, turvavälineiden käyttäminen liikenteessä, oma ja vanhempien syntymämaa sekä Suomessa ja nykyisellä paikkakunnalla asumisen kesto.

Menetelmät

Tässä raportissa tulokset esitetään 42 indikaattorina, jotka on jaettu viiteen aihealueeseen: elinolot, kouluolot, koettu terveys, terveystottumukset ja kokemus oppilas- ja opiskelijahuollon tuesta. Osa indikaattoreista perustuu yksittäisiin kysymyksiin ja osa summamuuttujiin. Tarkemmat kuvaukset indikaattoreista ovat liitteessä 1.

Tulokset esitetään vakioituina prosenttiosuuksina. Kouluasteiden tulokset on vakioitu sekä luokka-asteen (tai opiskeluvuoden) että sukupuolen mukaan. Poikien ja tyttöjen tulokset on vakioitu luokka-asteen (tai opiskeluvuoden) mukaan. Vakioinnin tarkoituksena on tehdä tuloksista vertailukelpoisempia vertailtaessa eri vuosia. Esimerkiksi peruskoulun yläluokkien tilannetta koskeva luokka-aste- ja sukupuolivakioitu prosenttiosuus on saatu laskemalla keskiarvo neljän osajoukon (8. luokan pojat, 8. luokan tytöt, 9. luokan pojat, 9. luokan tytöt) prosenttiosuuksista.

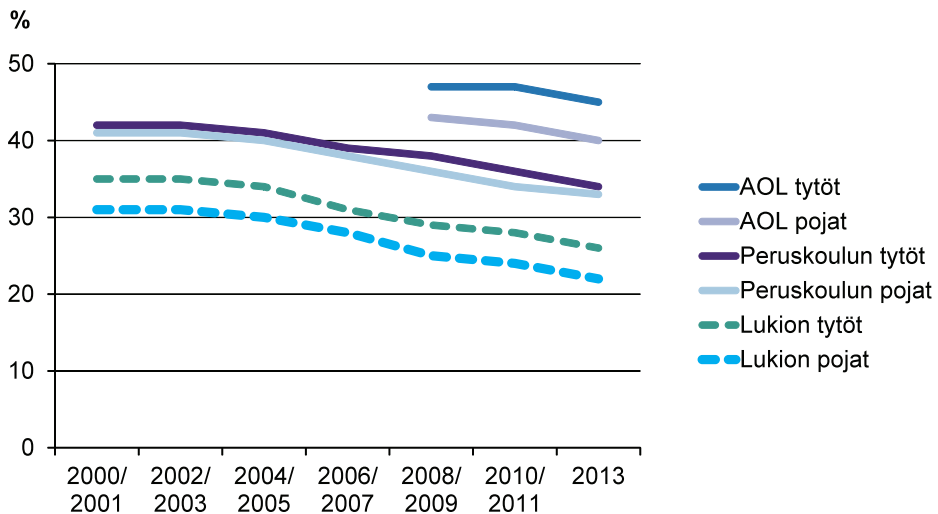
Aluehallintoviraston toimialueiden väliset erot raportoidaan tekstissä pääsääntöisesti siinä tapauksessa, että alueiden välistä vaihtelua on vähintään viisi prosenttiyksikköä. Vastaavasti maakuntien väliset erot raportoidaan, jos maakuntien välistä vaihtelua on vähintään kymmenen prosenttiyksikköä. Koska terveyttä kuvaavissa indikaattoreissa vaihtelu oli pientä, niiden osalta raportoidaan myös mainittuja pienempiä eroja.

Muutokset nuorten hyvinvoinnissa

Elinolot

Useissa elinoloihin liittyvissä indikaattoreissa havaittiin myönteistä kehitystä. Vanhempien työllisyydessä näyttäisi tapahtuneen pientä parannusta vuonna 2013. Kuitenkin reilu kolmasosa ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lähes kolmasosa peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaista sekä neljäsosa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista ilmoitti ainakin toisen vanhemmistaan olleen työttömänä tai lomautettuna vuoden aikana. Vuosina 2010/2011 osuudet olivat 1–3 prosenttiyksikköä suuremmat. (Liitetaulukot 1–9.)

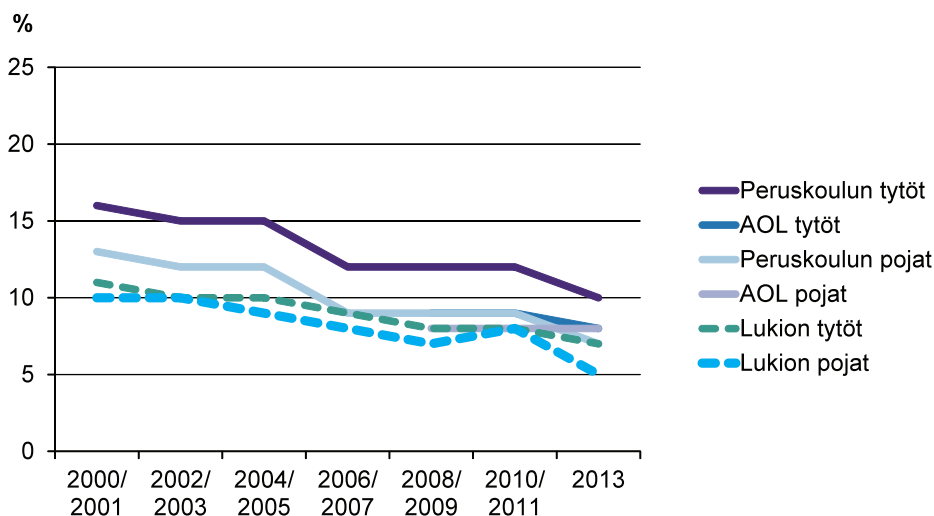
Entistä harvemmallalla nuorella oli tupakoiva vanhempi. Vuonna 2013 ammattiin opiskelevista tytöistä 45 prosenttia ja pojista 40 prosenttia ilmoitti ainakin yhden vanhemmistaan tupakoivan. Peruskoululaisten vanhemmista tupakoi joka kolmas ja lukiolaisten vanhemmista noin joka neljäs. Osuudet ovat pienentyneet peruskoululaisilla ja lukiolaisilla noin kymmenellä prosenttiyksiköllä kymmenen vuoden aikana. (Kuvio 1; liitetaulukot 1–9.)

Kuvio 1. Ainakin yksi vanhemmista tupakoi. Luokka-aste- tai opiskeluvuosisivakoidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2013.

Nuorten oman ilmoituksen mukaan vanhemmat tiesivät vuonna 2013 paremmin kuin aikaisempina vuosina, missä nuori vietti perjantai- ja lauantai-illat. Suurin muutos on tapahtunut peruskoulun tyttöjen kohdalla. Heistä 30 prosenttia ilmoitti vuonna 2013, etteivät heidän vanhempansa tienneet aina heidän viikonloppuiltojensa vietto-paikkaa. Edellisessä kyselyssä vastaava osuus oli 37 prosenttia. Vanhemmat tiesivät paremmin tyttäriensä kuin poikiensa viikonloppumenoista. (Liitetaulukot 1–9.)

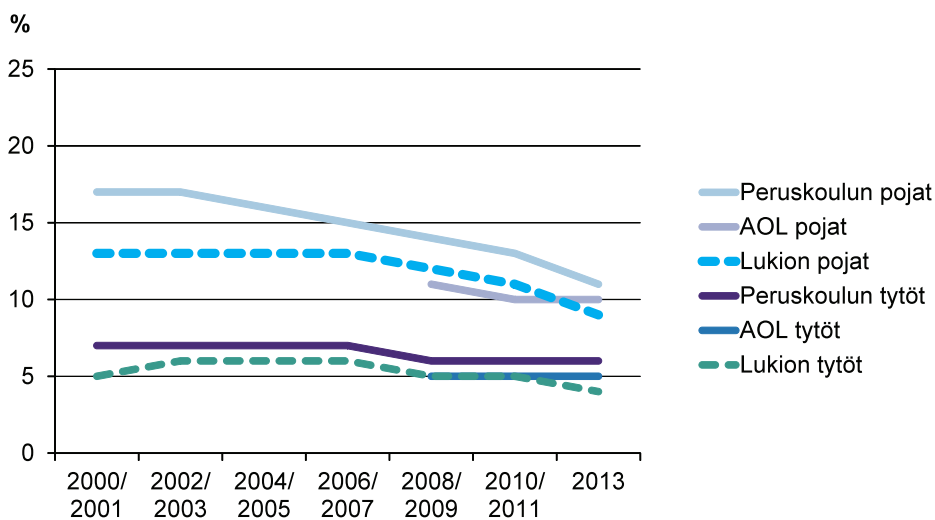
Aikaisempaa harvemmillä peruskoululaisella ja lukiolaisella oli keskusteluvaikeuksia vanhempiensa kanssa. Vuonna 2013 keskusteluvaikeuksista ilmoitti 10 prosenttia yläluokkalaistytöistä, 7 prosenttia yläluokkalaispojista ja lukiolaistytöistä sekä 5 prosenttia lukiolaispojista. Osuudet ovat pienentyneet 4–6 prosenttiyksikköä vuosista 2000/2001. Ammattiin opiskelevilla ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia: vuonna 2013 pojista ja tytöistä 8 prosenttia ilmoitti, ettei pysty keskustelemaan vanhempiensa kanssa omista asioistaan. (Kuvio 2; liitetaulukot 1–9.)

Kuvio 2. Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa. Luokka-aste- tai opiskeluvuosivakioidut prosentiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2013.

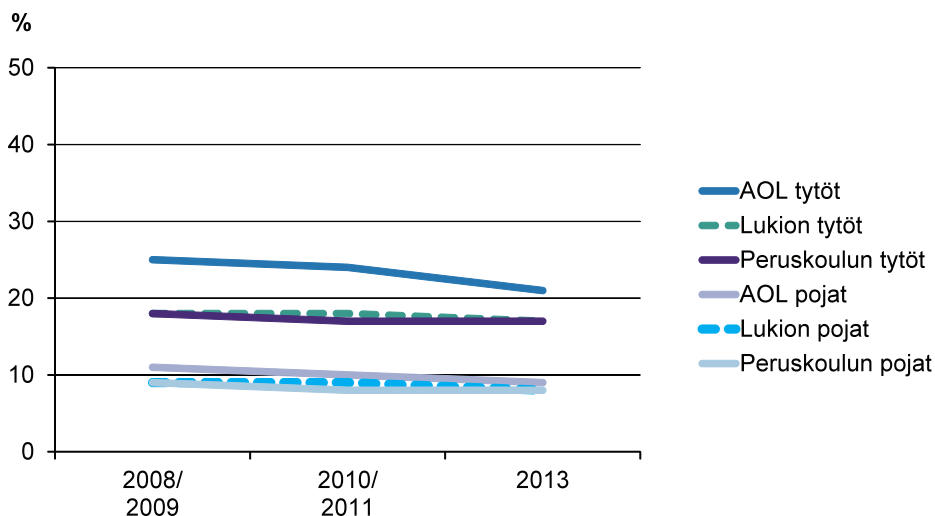
Yhä useammilla peruskoululais- ja lukiolaispojilla oli ainakin yksi läheinen ystävä. Kymmenessä vuodessa ilman läheistä ystävää olevien poikien osuus on pienentynyt peruskoulun yläluokilla 17 prosentista 11 prosenttiin ja lukiossa 13 prosentista 9 prosenttiin. Ammattiin opiskelevista pojista ilman läheistä ystävää oli 10–11 prosenttia vuosina 2008/2009–2013. Vuonna 2013 kaikilla koulutasoilla tytöistä noin joka kahdeskymmenes ilmoitti, ettei heillä ole yhtään läheistä ystävää, jonka kanssa

voi keskustella luottamuksellisesti omista asioista. Osuudessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. (Kuvio 3; liitetaulukot 1–9.)

Kuvio 3. Ei yhtään läheistä ystävää. Luokka-aste- tai opiskeluvuosisivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2013.

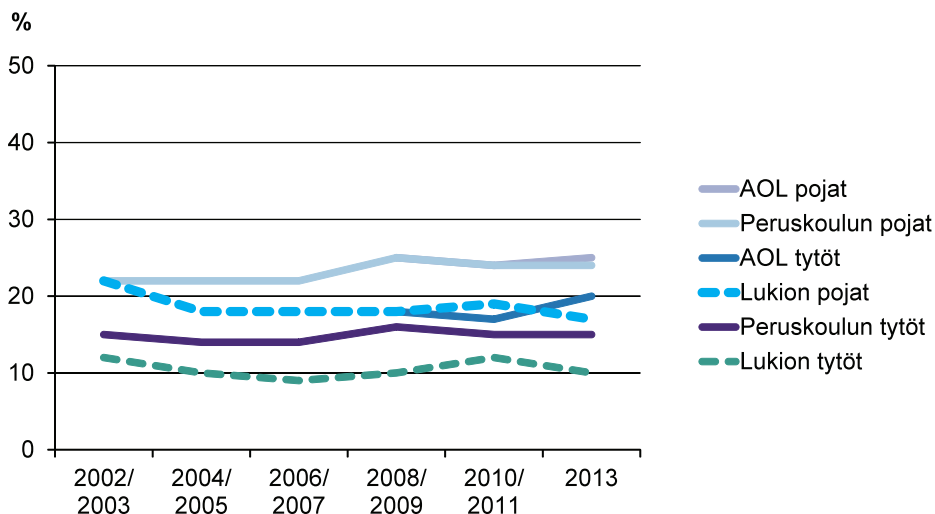
Ammattiin opiskelevat tytöt raportoivat aikaisempaa harvemmin läheisten ihmisten alkoholin käytön aiheuttaneen haittoja tai ongelmia heidän elämässään. Vuonna 2013 heistä 21 prosenttia ilmoitti kokeneensa ongelmia. Vuosina 2008/2009 osuus oli 25 prosenttia. Lukion ja peruskoulun tytöistä läheisten alkoholinkäytön aiheuttamia ongelmia oli kokenut 17 prosenttia. Kaikilla kouluasteilla vastaava osuus pojista oli 8–9 prosenttia. Ammattiin opiskelevia tyttöjä lukuun ottamatta osuuksissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. (Kuvio 4; liitetaulukot 1–9.)

Kuvio 4. Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia. Luokka-aste- tai opiske-luvuosivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista su-kupuolen mukaan vuosina 2008/2009–2013.

Rikkeiden tekeminen on kymmenen vuoden aikana vähentynyt peruskoulun ja luki-on pojilla. Muissa ryhmissä rikkeitä tehneiden osuus on pysynyt entisellä tasolla. Vuonna 2013 peruskoulun yläluokkien pojista 23 prosenttia, ammattiin opiskelevista pojista 16 prosenttia ja lukion pojista 8 prosenttia ilmoitti tehneensä rikkeitä toistu-vasti vuoden aikana. Rikkeiden tekeminen oli tytöillä harvinaisempaa kuin pojilla. Yläluokilla 16 prosenttia, ammatillisissa oppilaitoksissa 9 prosenttia ja lukiossa 5 prosenttia tytöistä oli tehnyt rikkeitä toistuvasti. (Liitetaulukot 1–9.)

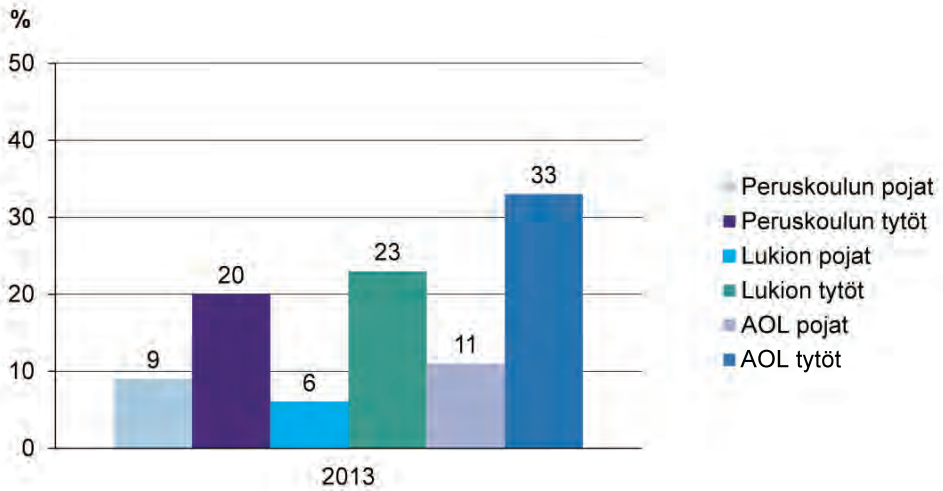
Fyysisen uhan kokeminen on yleistynyt peruskoululaispojilla ja vähentynyt lukiolaispojilla 2000-luvulla. Vuosina 2000/2001 kokemukset olivat molemmilla yhtä yleisiä (22 %), mutta vuonna 2013 selvästi yleisempiä peruskoululais- kuin lukiolaispojilla (24 % vs. 17 %). Lukiolaistytöillä kokemukset fyysisestä uhasta ovat hieman vähentyneet reilun kymmenen vuoden aikana, kun taas ammattiin opiskele-villa tytöillä ne ovat lisääntyneet vuodesta 2008/2009. Vuonna 2013 lukiolaistytöistä 10 prosenttia ja ammattiin opiskelevista tytöistä 20 prosenttia ilmoitti joutuneensa fyysisen uhan kohteeksi. Peruskoulun tytöillä ja ammatillisten oppilaitosten pojilla ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Yleisintä fyysisen uhan kokeminen oli ammattiin opiskelevilla pojilla (25 %). (Kuvio 5; liitetaulukot 1–9.)

**Kuvio 5. Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana. Luokka-aste- tai opiskeluvuosi-
koidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lu-
kion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuol-
len mukaan vuosina 2002/2003–2013.**

Tytöt kokivat huomattavasti poikia yleisemmin seksuaalista väkivaltaa: vastentah-
toista intiimiä koskettelua, seksiin painostamista tai pakottamista tai maksun tarjoa-
mista seksistä. Vuonna 2013 ammattiin opiskelevista tytöistä 33 prosenttia, lukio-
laistytöistä 23 prosenttia ja peruskoululaistytöistä 20 prosenttia ilmoitti kokeneensa
seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti. Pojista seksuaalisen väkivallan koh-
teeksi on joutunut 6–11 prosenttia, harvimminkin lukiolaiset ja yleisimmin ammattiin
opiskelevat. (Kuvio 6; liitetaulukot 1–9.) Kokemuksia seksuaalisesta väkivallasta
kysyttiin ensimmäisen kerran vuosina 2010/2011. Kysymyksen vastausvaihtoehtoja
kuitenkin täsmennettiin vuoden 2013 kyselylomakkeeseen, joten tulokset eivät ole
vertailukelpoisia keskenään.

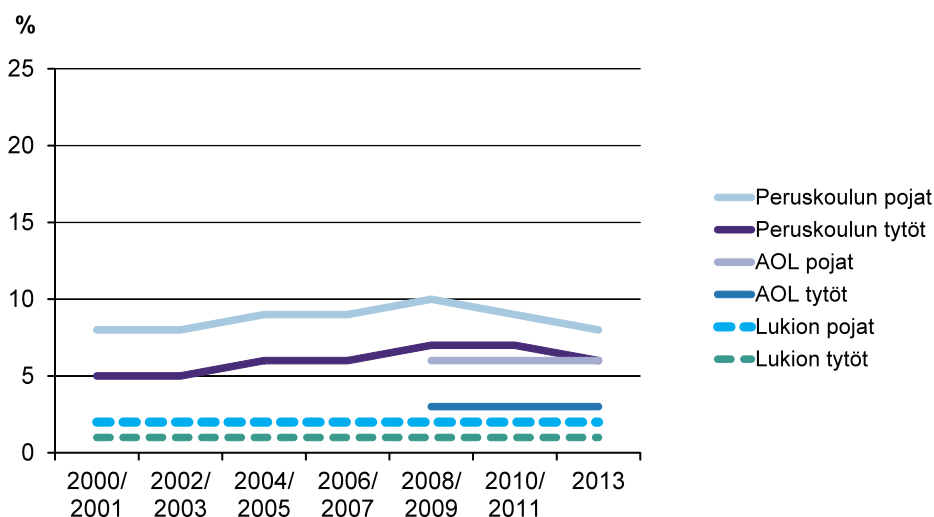

Kuvio 6. Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti. Luokka-aste- tai opiskeluvuosiivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuonna 2013.

Kouluolot

Koulukiusaaminen yleistyi peruskoulussa vuoteen 2008/2009 saakka, mutta on sen jälkeen vähentynyt. Vuonna 2013 peruskoulun 8. ja 9. luokan pojista 8 prosenttia ja tytöistä 6 prosenttia ilmoitti joutuneensa koulukiusaamisen uhriksi vähintään kerran viikossa lukukauden aikana. Ammatillisissa oppilaitoksissa viikoittain koulukiusattuja oli 6 prosenttia pojista ja 3 prosenttia tytöistä vuosina 2008/2009–2013. Lukiossa kiusattujen osuus oli kaikkina vuosina prosentti tytöistä ja kaksi prosenttia pojista. (Kuvio 7; liitetaulukot 1–9.)

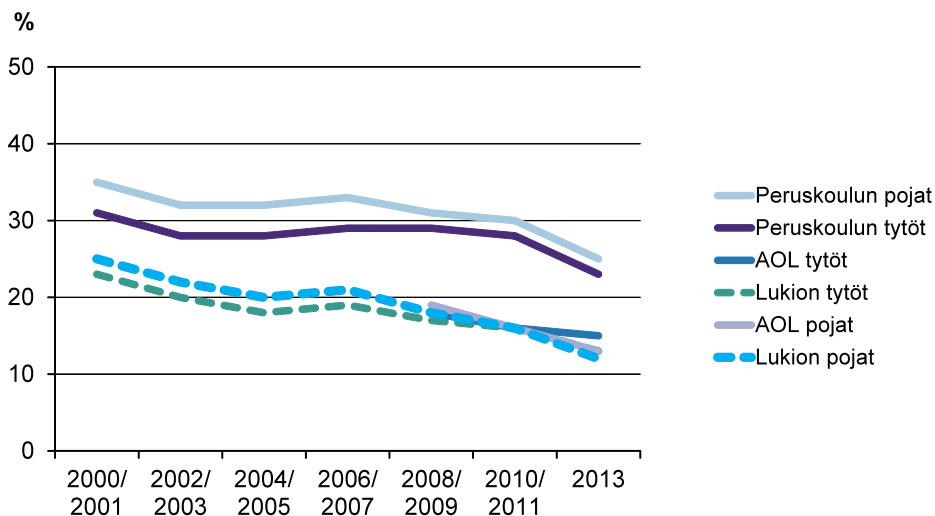

**Kuvio 7. Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa. Luokka-aste- tai opiskelu-
vuosivakioidut prosentiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista
sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista su-
kupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2013.**

Harvemmat peruskoululaiset ja lukiolaiset kokivat koulun työmäärän liian suureksi kuin kymmenisen vuotta sitten. Lukion tytöistä puolet ja pojista kolmasosa piti työmäärää liian suurena vuonna 2013. Peruskoulun pojista ja tytöistä 37–40 prosenttia koki työmääränsä liian suureksi, tytöt poikia yleisemmin. Ammatillisissa oppilaitoksissa ei ole tapahtunut muutoksia vuosina 2008/2009–2013. Ammattiin opiskelevat tytöt kokivat työmääränsä suureksi huomattavasti yleisemmin kuin pojat (30 % vs. 18 %). (Liitetaulukot 1–9.)

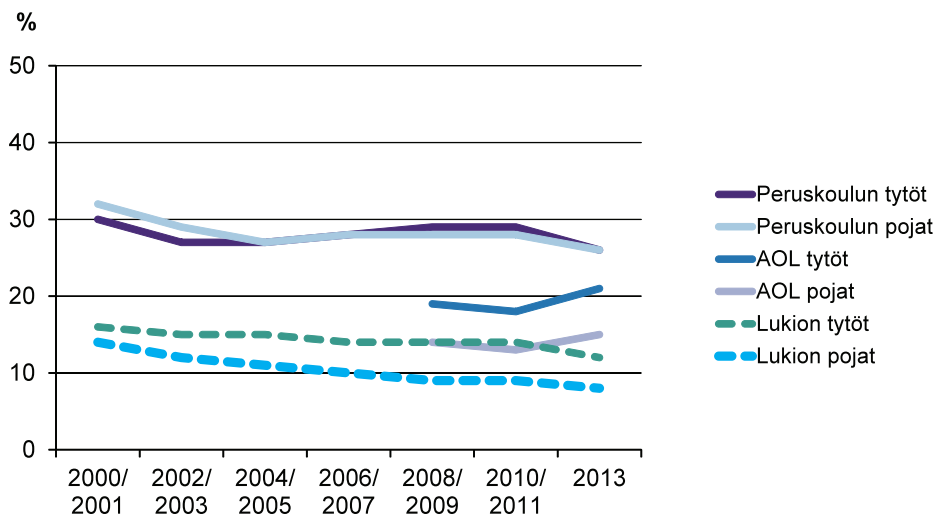
Kuulluksi tulemisen tunne koulussa on lisääntynyt, erityisesti viime vuosina. Vuonna 2013 niiden oppilaiden osuus, jotka kokivat, etteivät tulleet kuulluksi koulussa, oli peruskoulun yläluokilla 23–25 prosenttia. Osuudet ovat pienentyneet viidellä prosenttiyksiköllä verrattuna vuosiin 2010/2011 ja noin kymmenellä verrattuna

vuosituhannen alkuun. Lukiossa ja ammatillisissa oppilaitoksissa 12–15 prosenttia opiskelijoista koki, ettei tullut kuulluksi. Poikien ja tyttöjen välillä ei ollut suuria eroja. (Kuvio 8; liitetaulukot 1–9.)

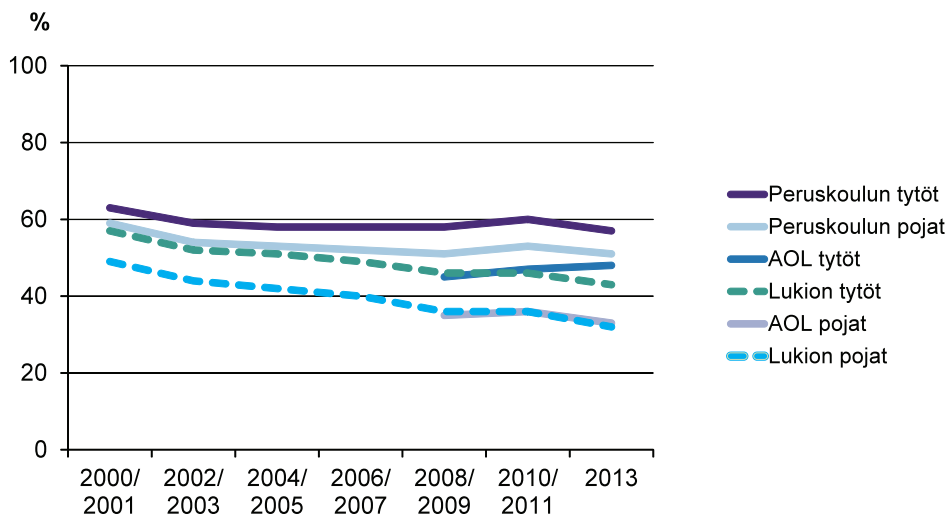
**Kuvio 8. Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa. Luokka-aste- tai opiskeluvuosi-
vakiooidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä
lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista suku-
puolen mukaan vuosina 2000/2001–2013.**

Peruskoulun ja lukion työilmapiirissä on tapahtunut myönteistä kehitystä reilun kymmenen vuoden aikana. Ongelmia työilmapiirissä kokevien osuus on pienentynyt peruskoulun yläluokkalaispojilla ja -tytöillä 30–32 prosentista 26 prosenttiin, lukio-laistytöillä 16 prosentista 12 prosenttiin ja lukiolaispojilla 14 prosentista 8 prosenttiin. Ammatillisissa oppilaitoksissa työilmapiirin koettiin heikentyneen viime vuosina; vuonna 2013 pojista 15 prosenttia ja tytöistä 21 prosenttia koki ongelmia ilmapiiirissä. Osuudet ovat pari prosenttiyksikköä suuremmat kuin vuosina 2010/2011. (Kuvio 9; liitetaulukot 1–9.)

Kuvio 9. Koulun työilmapiirissä ongelmia. Luokka-aste- tai opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2013.

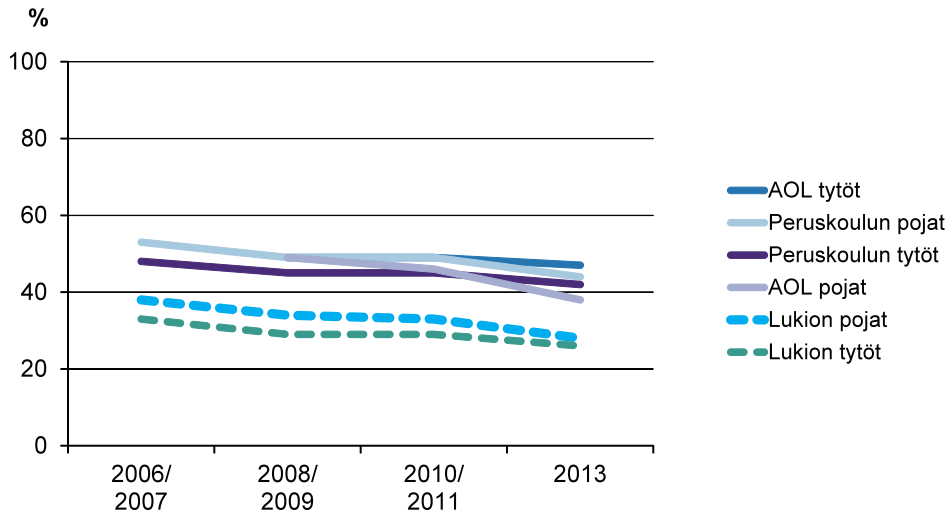
Koulujen fyysiset työolot ovat nuorten mielestä parantuneet reilun vuosikymmenen aikana. Vuonna 2013 puutteita koulun fyysisissä työoloissa kokevien osuus peruskoulun yläluokkien tytöistä oli 57 prosenttia ja pojista 51 prosenttia. Lukiolaistytöistä 43 prosenttia ja lukiolaispojista 32 prosenttia koki opiskelua haittaavia puutteita koulun fyysisissä työoloissa. Lukiossa osuudet ovat pienentyneet 14–19 prosenttiyksiköllä ja peruskoulussa 6–8 prosenttiyksiköllä vuosista 2000/2001. Ammatillisissa oppilaitoksissa puolet tytöistä ja kolmasosa pojista koki puutteita oppilaitoksen fyysisissä työoloissa. Pojilla osuus on hieman pienentynyt ja tytöillä kasvanut. (Kuvio 10; liitetaulukot 1–9.)

Kuvio 10. Koulun fyysisissä työoloissa puutteita. Luokka-aste- tai opiskeluvuosi-vakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2013.

Peruskoululais- ja lukiolaistytöt kokivat vaikeuksia opiskelussa yleisemmin kuin runsas kymmenen vuotta sitten. Vaikeuksia opiskelussa kokevien osuus peruskoulun yläluokkien tytöistä on kasvanut 28 prosentista 32 prosenttiin ja lukiolaistytöistä 33 prosentista 36 prosenttiin. Myös ammattiin opiskelevilla tytöillä osuus kasvoi hie-man tarkastelujakson aikana. Lukiolaispojilla kehityksen suunta oli toinen – vaikeudet vähentyivät hieman. Peruskoululaispojilla ja ammattiin opiskelevilla pojilla ei ole tapahtunut merkittävää muutosta. Peruskoulussa ja lukiossa vaikeudet olivat yleisempiä pojilla, mutta ammatillisissa oppilaitoksissa tytöillä. (Liitetaulukot 1–9.)

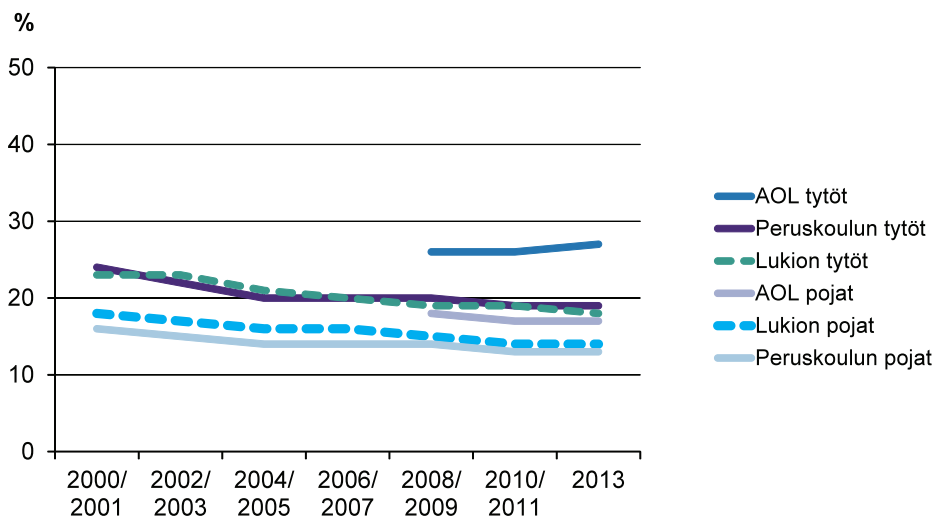
Myönteistä kehitystä on tapahtunut siinä, kuinka hyvin nuoret tiesivät, miten koulun asioihin voi koulussa vaikuttaa. Vuonna 2013 peruskoululaisista 42–44 prosenttia ja lukiolaisista 26–28 prosenttia ei tiennyt, miten koulun asioihin voi vaikuttaa. Vuosina 2006/2007, jolloin asiaa kartoitettiin ensimmäistä kertaa, vastaavat osuudet olivat peruskoululaisilla noin puolet ja lukiolaisilla noin kolmasosa. Myös ammattiin opiskelevilla pojilla on tapahtunut myönteistä kehitystä. Vuoden 2013 kyselyssä ammattiin opiskelevista pojista 38 prosenttia ja tytöistä 47 prosenttia ilmoitti, ettei tiennyt vaikutusmahdollisuuksistaan koulussa. (Kuvio 11; liitetaulukot 1–9.)

**Kuvio 11. Ei tiedä, miten voi vaikuttaa koulun asioihin. Luokka-aste- tai opiskelu-
vuosivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista
sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista
sukupuolen mukaan vuosina 2006/2007–2013.**

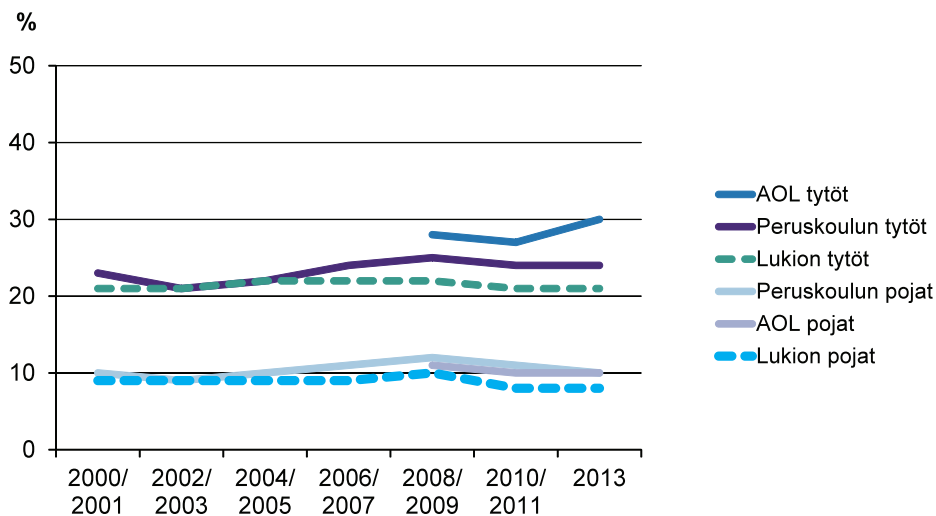
Koettu terveys

Nuoret kokivat terveydentilansa paremmaksi kuin vuosituhannen alussa. Pojat kokivat terveydentilansa paremmaksi kuin tytöt. Vuonna 2013 peruskoulun ja lukion -tytöistä 18–19 prosenttia koki terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, kun pojilla vastaavat osuudet olivat 13–14 prosenttia. Terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien osuudet ovat pienentyneet 3–5 prosenttiyksiköllä verrattuna vuosiin 2000/2001. Ammattiin opiskelevista tytöistä 27 prosenttia ja pojista 17 prosenttia koki terveydentilansa korkeintaan keskinkertaiseksi. Ammattiin opiskelevilla ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. (Kuvio 12; liitetaulukot 1–9.)

Kuvio 12. Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Luokka-aste- tai opiskeluvuosi- ja sukupuoli-kohtaiset prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2013.

Useita oireita päivittäin kokevien osuudessa on tapahtunut vain pieniä muutoksia. Päivittäin vähintään kahta oiretta kokevien osuus ammattiin opiskelevista tytöistä on kasvanut 28 prosentista 30 prosenttiin vuosina 2008/2009–2013. Muissa ryhmissä oireet olivat yhtä yleisiä kuin vuosituhannen vaihteessa. Vuonna 2013 peruskoulun tytöistä 24 prosenttia ja lukiolaistytöistä 21 prosenttia oli kokenut päivittäin vähintään kahta oiretta puolen vuoden aikana. Kouluasteesta riippumatta useita oireita päivittäin koki pojista 8–10 prosenttia. (Kuvio 13; liitetaulukot 1–9.)

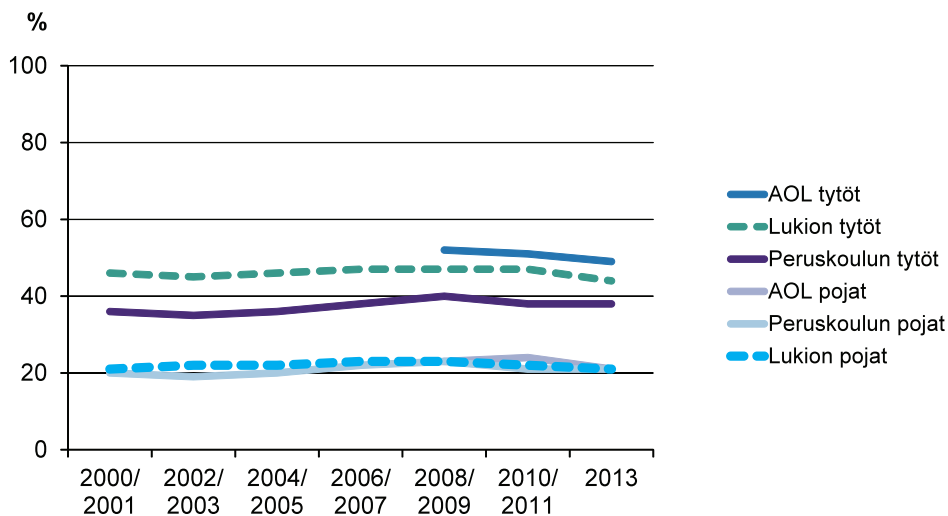

Kuvio 13. Päivittäin vähintään kaksi oiretta. Luokka-aste- tai opiskeluvuosivakioidut prosentiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2013.

Yleisin päivittäin esiintyvä oire oli väsymys tai heikotus. Reilun kymmenen vuoden aikana väsymysoireet ovat yleistyneet peruskoulun yläluokkien pojilla ja vähentyneet lukion tytöillä. Ammattiin opiskelevien tyttöjen kokema väsymys on yleistynyt vuosina 2008/2009–2013. Heistä 23 prosentilla oli väsymystä lähes päivittäin puolen vuoden aikana vuonna 2013. Seuraavaksi yleisimpiä väsymysoireet olivat peruskoululaistytöillä (20 %) ja lukiolaistytöillä (17 %). Väsymystä tai heikotusta päivittäin oli pojista 8–10 prosentilla. (Liitetaulukot 1–9.)

Niska- tai hartiakivut ovat pysyneet yhtä yleisinä koko tarkastelujakson ajan ja olivat tytöillä yleisempiä kuin pojilla. Vuonna 2013 vähintään kerran viikossa niska- tai hartiakipuja puolen vuoden aikana oli esiintynyt 49 prosentilla ammattiin opiskelevista tytöistä, 44 prosentilla lukiolaistytöistä ja 38 prosentilla peruskoululaistytöistä. Koulutusasteesta riippumatta pojista 21 prosenttia ilmoitti kokeneensa niska- hartiakipuja viikoittain tai useammin. (Kuvio 14; liitetaulukot 1–9.)

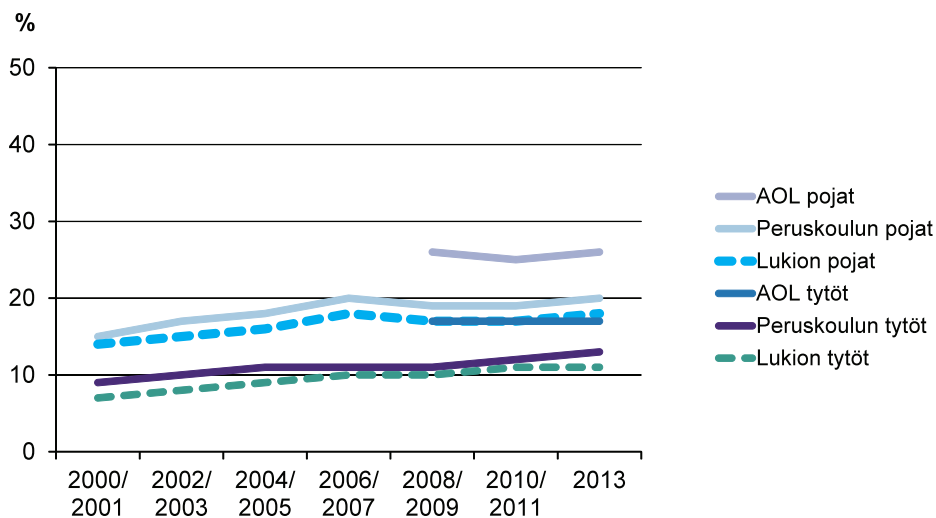

Kuvio 14. Niska- tai hartiakipuja viikoittain. Luokka-aste- tai opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2013.

Myös päänsärky on pysynyt suunnilleen yhtä yleisenä vuosituhatosen vaihteesta lähtien – lukion tytöillä se on hieman vähentynyt ja peruskoulun yläluokkien pojilla hieman lisääntynyt. Vuonna 2013 päänsärkyä viikoittain koki 45 prosenttia ammattiin opiskelevista tytöistä, 40 prosenttia peruskoululaistytöistä ja 34 prosenttia lukiolaistytöistä. Yläluokkalaispojista 24 prosenttia, ammattiin opiskelevista pojista 20 prosenttia ja lukiolaispojista 16 prosenttia ilmoitti kokeneensa päänsärkyä vähintään kerran viikossa puolen vuoden aikana. (Liitetaulukot 1–9.)

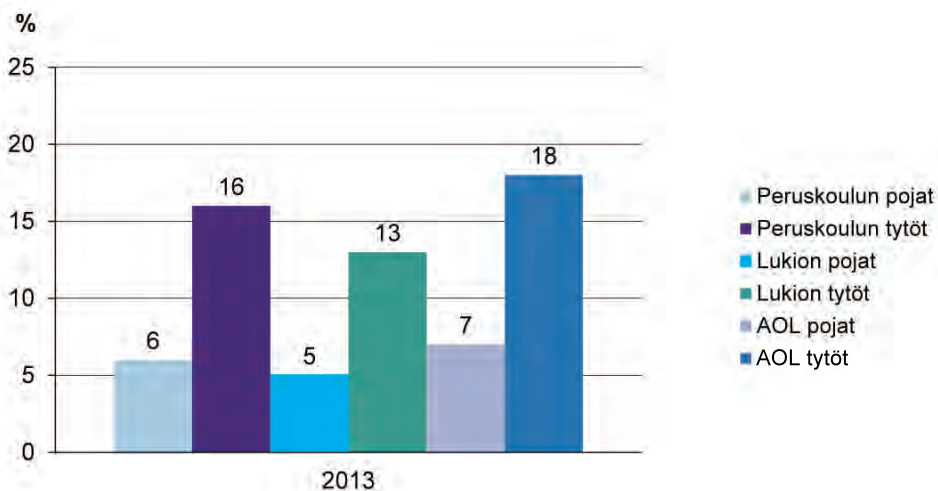
Nuorten itse raportoitu ylipainoisuus on lisääntynyt 2000-luvulla, mutta ei enää viime vuosina. Yleisintä ylipainoisuus oli ammattiin opiskelevilla pojilla (26 %). Peruskoulun yläluokkien pojista 20 prosenttia ja lukiolaispojista 18 prosenttia oli ylipainoisia. Ammattiin opiskelevista tytöistä ylipainoa oli 17 prosentilla, peruskoulun tytöistä 13 prosentilla ja lukiolaistytöistä 11 prosentilla. (Kuvio 15; liitetaulukot 1–9.)

Kuvio 15. Ylipaino. Luokka-aste- tai opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaiden 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2013.

Tytöt kokivat poikia yleisemmin kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Yleisintä se oli ammattiin opiskelevilla tytöillä (18 %). Peruskoulun yläluokkien tytöistä 16 prosentilla ja lukiolaistytöistä 13 prosentilla oli kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Vastaavasti pojista 5–7 prosentilla oli ahdistuneisuutta, yleisimmin ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevilla ja harvimminkin lukiolaisilla. Ahdistuneisuutta kysyttiin ensimmäistä kertaa vuonna 2013 GAD7-mittarilla¹². (Kuvio 16; liitetaulukot 1–9.)

¹² Generalized Anxiety Disorder 7-item scale. Ks. esimerkiksi <http://www.thl.fi/toimia/tietokanta/mittariversio/109/>

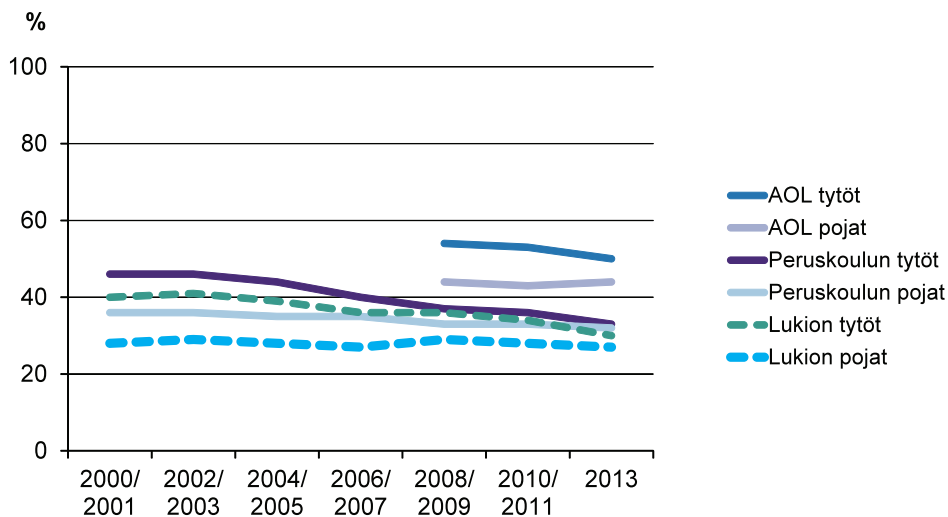
Kuvio 16. Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus. Luokka-aste- tai opiskeluvuosivaikeidut prosentiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuonna 2013.

Koulu-uupumus on lisääntynyt hieman peruskoulun yläluokkien tytöillä ja vähentynyt lukion pojilla vuosina 2006/2007–2013. Vuonna 2013 koulu-uupumus oli yleisintä yläluokkalais- ja lukiolaistytöillä (14 %). Peruskoulun pojista koulu-uupumusta oli 11 prosentilla ja lukiolaispojista 7 prosentilla. Harvinaisinta se oli ammatillisissa oppilaitoksissa, missä 10 prosentilla tytöistä ja 6 prosentilla pojista oli koulu-uupumusta. (Liitetaulukot 1–9.)

Terveystottumukset

Nuorten hampaiden harjaamistottumukset ovat parantuneet vuosina 2010/2011–2013. Huolestuttavan moni kuitenkin laiminlöi edelleen suositusta harjata hampaat vähintään kahdesti päivässä. Ammattiin opiskelevista pojista 70 prosenttia, peruskoululaispojista 60 prosenttia ja lukiolaispojistakin 48 prosenttia pesi hampaansa harvemmin kuin kahdesti päivässä vuonna 2013. Ammattiin opiskelevista tytöistä 43 prosenttia, peruskoulun tytöistä 34 prosenttia ja lukiolaistytöistä 27 prosenttia ei harjannut hampaitaan kahta kertaa päivässä. (Liitetaulukot 1–9.)

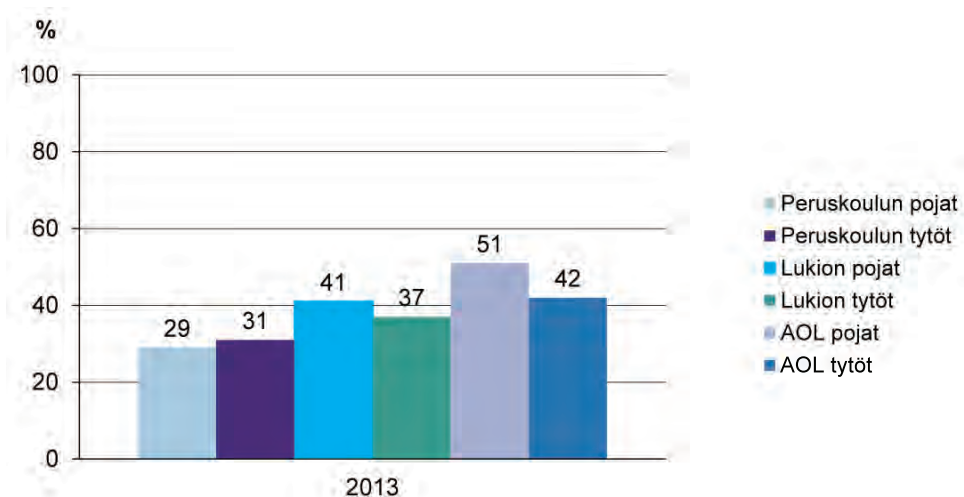
Nuorten vapaa-ajan liikuntaharrastus on yleistynyt, viime vuosina tosin vain tytöillä. Samalla tyttöjen ja poikien välinen ero on kaventunut. Vuonna 2013 peruskoululaistytöistä ja -pojista 32–33 prosenttia ilmoitti harrastavansa korkeintaan tunnin viikossa hengästyttävää ja hikoiluttavaa liikuntaa tai urheilua. Lukiossa vastaavat osuudet olivat pojilla 27 prosenttia ja tytöillä 30 prosenttia. Vähän hengästyttävää liikuntaa harrastavia oli eniten ammatillisissa oppilaitoksissa: tytöistä puolet ja pojista 44 prosenttia. (Kuvio 17; liitetaulukot 1–9.)

Kuvio 17. Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa. Luokka-aste- tai opiskeluvuosisivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2013.

Noin joka kolmas peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilas (29 % pojista ja 31 % tytöistä) nukkui arkisin alle kahdeksan tuntia. Alle kahdeksan tunnin yöunet arkisin oli lukio-

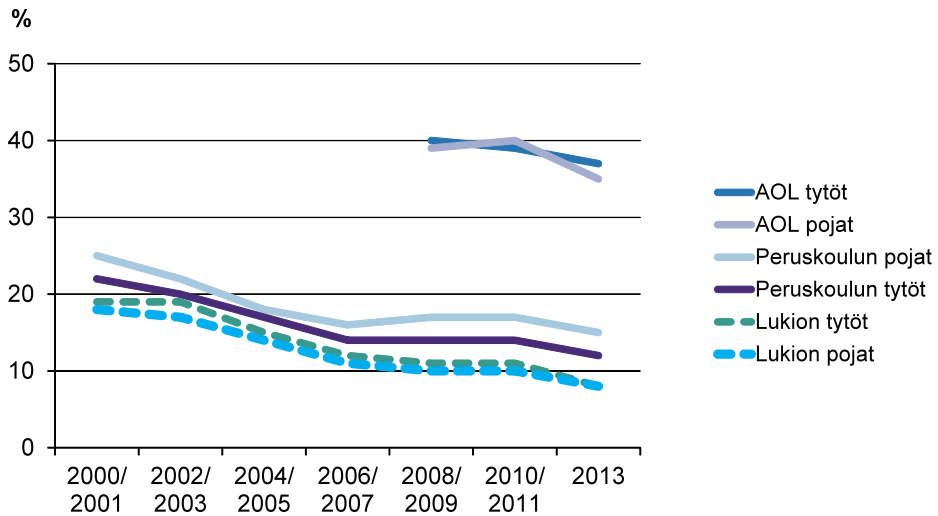
laistytöistä 41 prosentilla ja lukiolaispojista 37 prosentilla. Ammattiin opiskelevista pojista tämän verran nukkui puolet ja tytöistä 42 prosenttia. (Kuvio 18; liitetaulukot 1–9.) Nukkumisen pituudesta saatiin tietoa ensimmäistä kertaa.

Kuvio 18. Nukkuu arkisin alle 8 tuntia. Luokka-aste- tai opiskeluvuosisivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuonna 2013.

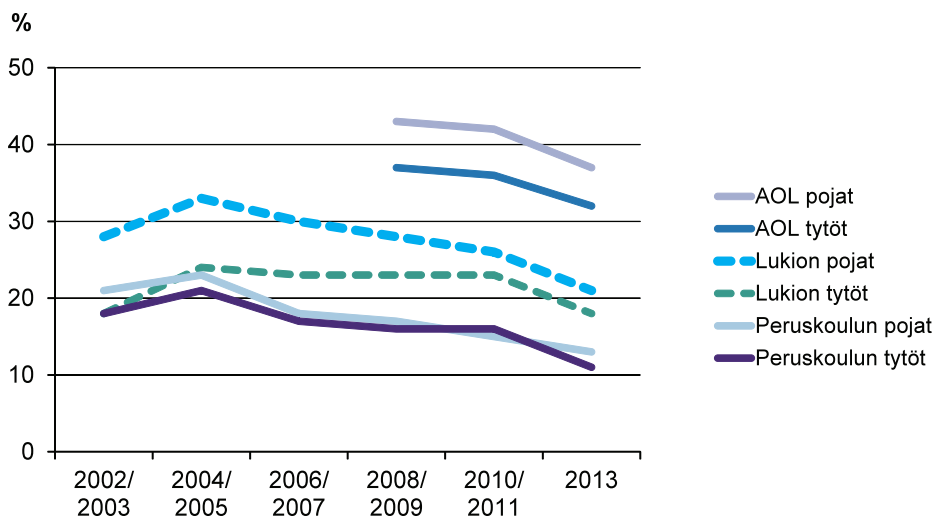
Ruutuajasta on kysytty vuosina 2010/2011 ja 2013. Tänä aikana arkisin vähintään neljä tuntia ruutumedioiden ääressä viettävien osuus on kasvanut lukiolaistytöillä ja pienentynyt ammattiin opiskelevilla pojilla ja tytöillä. Vuonna 2013 tämän verran ruutu-aikaa arkisin vietti 30 prosenttia ammattiin opiskelevista pojista ja 27 ammattiin opiskelevista tytöistä. Vastaava osuus peruskoululais- ja lukiolaispojista oli 26 prosenttia. Peruskoulun tytöistä 22 prosenttia ja lukiolaistytöistä 18 prosenttia vietti ruutu-aikaa ainakin neljä tuntia arkisin. (Liitetaulukot 1–9.)

Tupakointi on vähentynyt peruskoululaisilla ja lukiolaisilla tarkastelujakson alusta sen puoliväliin saakka. Päivittäin tupakoivien osuus on kääntynyt uudelleen laskuun vuosina 2010/2011–2013. Vuonna 2013 päivittäin tupakoi peruskoulun yläluokkien pojista 15 prosenttia ja tytöistä 12 prosenttia. Lukiolaispojista ja -tytöistä päivittäin tupakoivia oli 8 prosenttia. Yleisimmin tupakoivat ammattiin opiskelevat: tytöistä 37 prosenttia ja pojista 35 prosenttia. (Kuvio 19; liitetaulukot 1–9.)

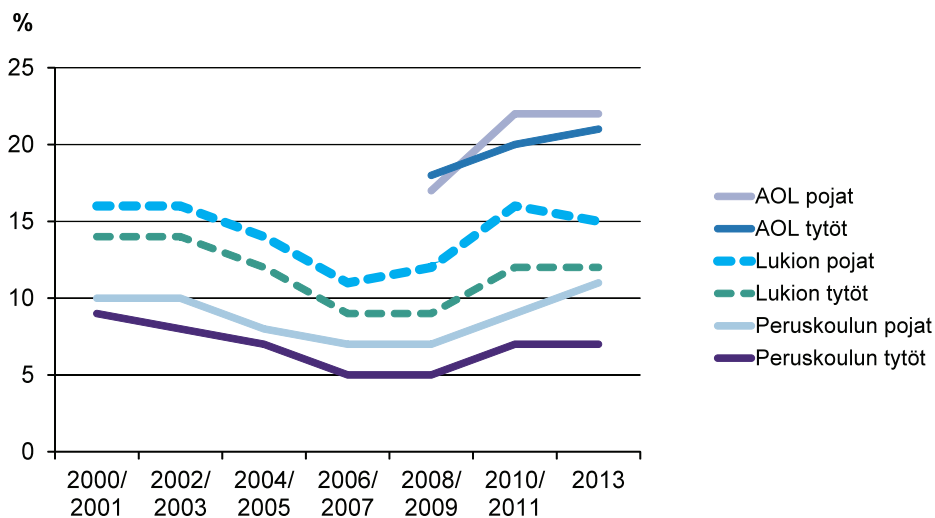
Kuvio 19. Tupakoi päivittäin. Luokka-aste- tai opiskeluvuosivakiooidut prosentiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2013.

Humalajuominen oli yleisintä vuosina 2004/2005. Sen jälkeen se on vähentynyt erityisesti viime vuosina. Peruskoululaisilla humalaan vähintään kerran kuukaudessa juovien osuus on vähentynyt kymmenellä prosenttiyksiköllä, 11–13 prosenttiin. Lukiolaistytöistä 18 prosenttia ja -pojista 21 prosenttia joi kuukausittain tosi humalaan vuonna 2013. Yleisintä humalajuominen oli ammattiin opiskelevilla: tytöistä 32 prosenttia ja pojista 37 prosenttia joi humalaan vähintään kerran kuukaudessa. (Kuvio 20; liitetaulukot 1–9.)

Kuvio 20. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa. Luokka-aste- tai opiske-luvu vuosivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilais-ta sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2002/2003–2013.

Huumekokeilut ovat yleistyneet vuosiin 2010/2011 mennessä samalle tasolle kuin ne olivat vuosituuhannen alussa. Viime vuosina kehitys kuitenkin näyttäisi pysähtyneen. Vuonna 2013 peruskoululaispojista 11 prosenttia ja -tytöistä 7 prosenttia ilmoitti kokeilleensa joskus laittomia huumeita. Vastaavat osuudet lukiolaispojista oli 15 prosenttia ja -tytöistä 12 prosenttia. Ammattiin opiskelevista joka viides (21–22 %) ilmoitti kokeilleensa joskus huumeita. (Kuvio 21; liitetaulukot 1–9.)

Kuvio 21. Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran. Luokka-aste- tai opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2013.

Kokemus oppilas- ja opiskelijaterveydenhuollosta

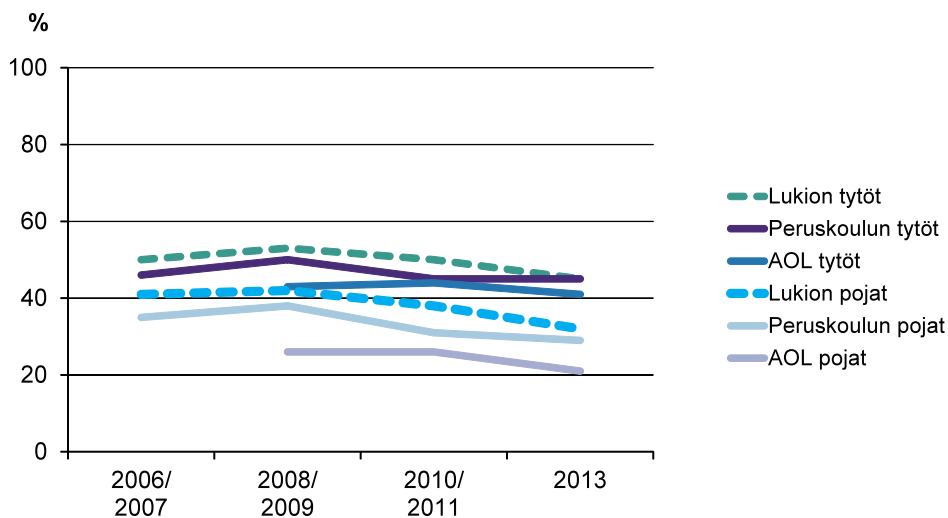
Nuoret arvioivat kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn helpottuneen viime vuosina, lukuun ottamatta peruskoulun tyttöjä. Tytöt arvioivat poikia yleisemmin vastaanotolle pääsyn vaikeaksi. Ammattiin opiskelevista tytöistä 17 prosenttia, peruskoulun yläluokkien tytöistä 15 prosenttia ja lukiolaistytöistä 14 prosenttia oli vuonna 2013 sitä mieltä, että kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy oli melko tai erittäin vaikeaa. Vastaavat osuudet pojista olivat eri kouluasteilla 10–11 prosenttia. (Kuvio 22; liitetaulukot 1–9.)

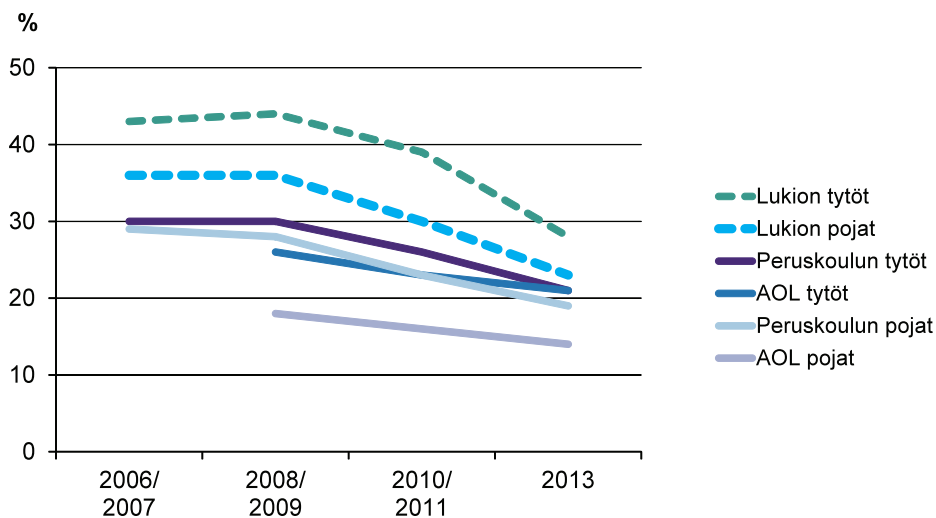
Kuvio 22. Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle. Luokka-aste- tai opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2006/2007–2013.

Koululääkärin vastaanotolle pääsy arvioitiin helpommaksi kuin aikaisempina vuosina. Vuonna 2013 lukiolaispojista 32 prosenttia, peruskoulun yläluokkien pojista 29 prosenttia ja ammattiin opiskelevista pojista 21 prosenttia piti vastaanotolle pääsyä vaikeana. Osuudet olivat 5–9 prosenttiyksikköä pienemmät tarkastelujakson alussa. Vastaavasti peruskoululais- ja lukiolaistytöistä 45 prosenttia piti koululääkärin vastaanotolle pääsyä melko tai erittäin vaikeana. Ammattiin opiskelevista tytöistä koululääkärille pääsyn arvioi vaikeaksi 41 prosenttia. (Kuvio 23; liitetaulukot 1–9.)

Kuvio 23. Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle. Luokka-aste- tai opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2006/2007–2013.

Koulukuraattorin vastaanotolle pääsyn on koettu helpottuneen vuosien 2008/2009 jälkeen. Esimerkiksi niiden lukiolaistyttöjen osuus, jotka arvioivat vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi, on pienentynyt 44 prosentista 28 prosenttiin. Vuonna 2013 myönteisin arvio oli ammattiin opiskelevilla pojilla, joista 14 prosenttia piti vastaanotolle pääsyä vaikeana. Muissa ryhmissä vastaava osuus oli 19–23 prosenttia. (Kuvio 24; liitetaulukot 1–9.)

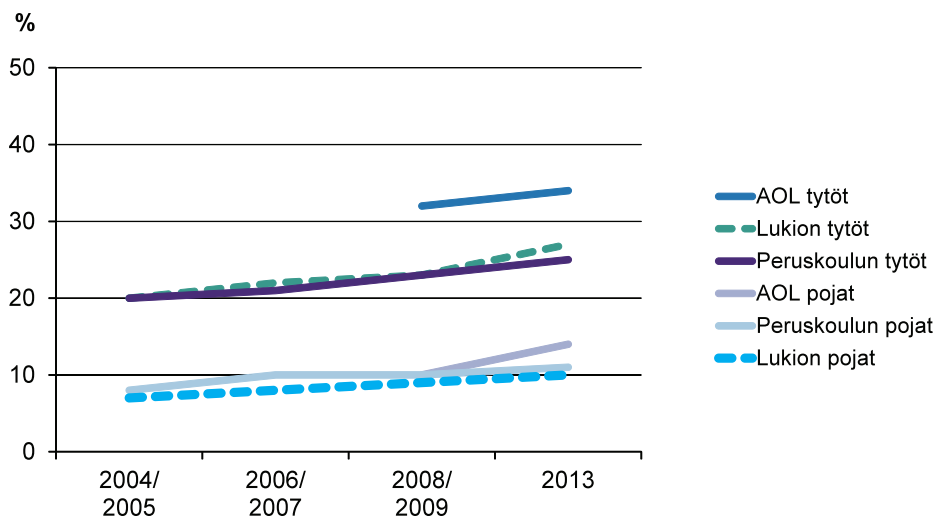

Kuvio 24. Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle. Luokka-aste- tai opiskelu- vuosivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2006/2007–2013.

Koulupsykologin vastaanotolle pääsy näyttäisi helpottuneen vuosien 2010/2011 jälkeen. Paras tilanne oli ammattiin opiskelevilla pojilla, joista 25 prosenttia arvioi koulupsykologin vastaanotolle pääsyn olevan melko tai erittäin vaikeaa vuonna 2013. Muissa ryhmissä vastaava osuus oli 37–42 prosenttia. (Liitetaulukot 1–9.)

Noin joka kymmenes nuori sai harvoin tai ei saanut juuri koskaan apua koulunkäyntiin ja opiskeluun liittyvissä vaikeuksissa vuonna 2013. Sukupuolten ja kouluasteiden välillä oli vain pieniä eroja (7–10 %). Peruskoulun ja lukion pojilla osuus on pienentynyt hieman viime vuosina. (Liitetaulukot 1–9.)

Ammattiavun hakeminen masentuneisuuteen on lisääntynyt erityisesti peruskoululais- ja lukiolaistytöillä vuosista 2004/2005. Peruskoululaistytöillä ammattiauttajalta apua masentuneisuuteen tai ahdistuneisuuteen hakeneiden osuus on kasvanut 20:stä 25 prosenttiin ja lukiolaistytöillä 20:stä 27 prosenttiin. Yleisimmin apua olivat hakeneet ammattiin opiskelevat tytöt (34 %). Ammattiin opiskelevista pojista 14 prosenttia ja lukiolais- ja yläluokkalaispojista 10–11 prosenttia ilmoitti vuonna 2013 hakeneensa apua masentuneisuuteen. Avun hakemisesta masentuneisuuteen ei kysytty vuosina 2010/2011. (Kuvio 25; liitetaulukot 1–9.)

Kuvio 25. Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta. Luokka-aste- tai opiskeluvuosisivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2004/2005–2008/2009 ja 2013.

Alueelliset erot vuonna 2013

AVI-alueiden väliset erot

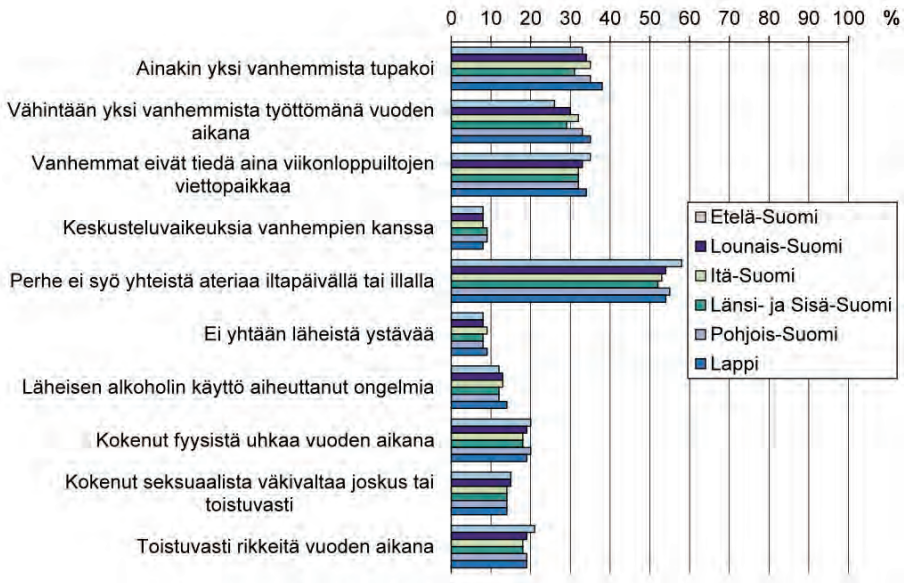
Elinolot

Muutamissa perheeseen liittyvissä elinoloissa oli merkittäviä eroja aluehallintovirastojen toimialueiden välillä vuonna 2013. Suuria eroja oli muun muassa siinä, söikö nuoren perhe yhdessä. Eri AVI-alueilla 52–58 prosenttia peruskoulun yläluokkalaisista ilmoitti, ettei heidän perheensä syönyt yhdessä iltapäivä- tai ilta-ateriaa. Pienimmillään 55 prosenttia lukiolaisista ja 58 prosenttia ammattiin opiskelevista ei syönyt ilta-ateriaa yhdessä perheensä kanssa. Osuudet olivat suurimmillaan 62 prosenttia lukiolaisista ja 68 prosenttia ammattiin opiskelevista. Yhteiset ateriat olivat harvinaisimpia Etelä-Suomessa. (Kuviot 26–28; liitetaulukot 10–12.)

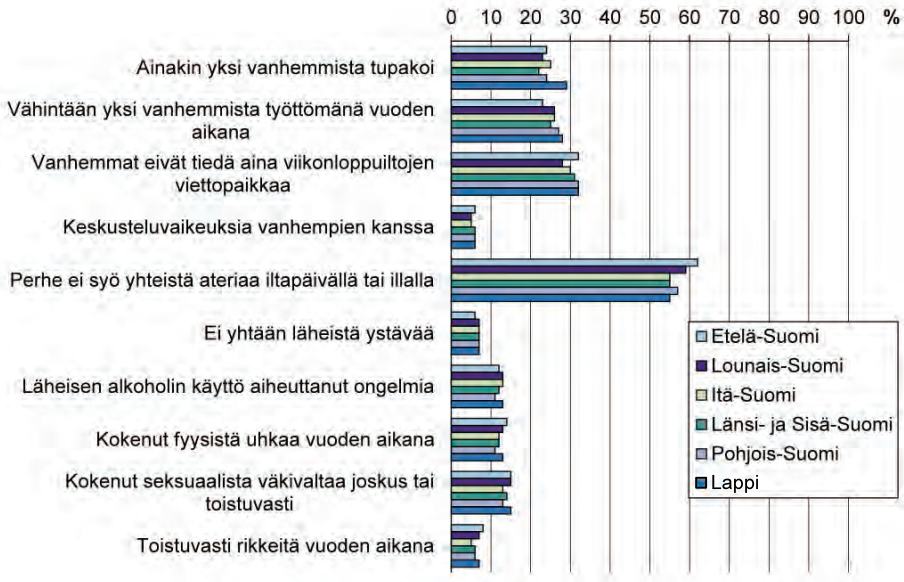
Vanhempien tupakointi oli yleisintä Lapin aluehallintoviraston alueella. Siellä 46 prosenttia ammattiin opiskelevista, 38 prosenttia yläluokkalaisista ja 29 prosenttia lukiolaisista ilmoitti ainakin toisen vanhemmistaan tupakoivan. Vähiten vanhempien tupakointia ilmoitettiin Länsi- ja Sisä-Suomen alueella (38 % ammattiin opiskelevista, 31 % yläluokkalaisista ja 22 % lukiolaisista). (Kuviot 26–28; liitetaulukot 10–12.)

Peruskoulun yläluokkalaisilla oli suuria alueellisia eroja myös vanhempien työttömyydessä. Heistä 26–35 prosenttia ilmoitti, että ainakin yksi vanhemmista oli ollut työttömänä tai lomautettuna vuoden aikana. Yleisintä vanhempien työttömyys oli Lapissa ja harvinaisinta Etelä-Suomessa. (Kuviot 26–28; liitetaulukot 10–12.)

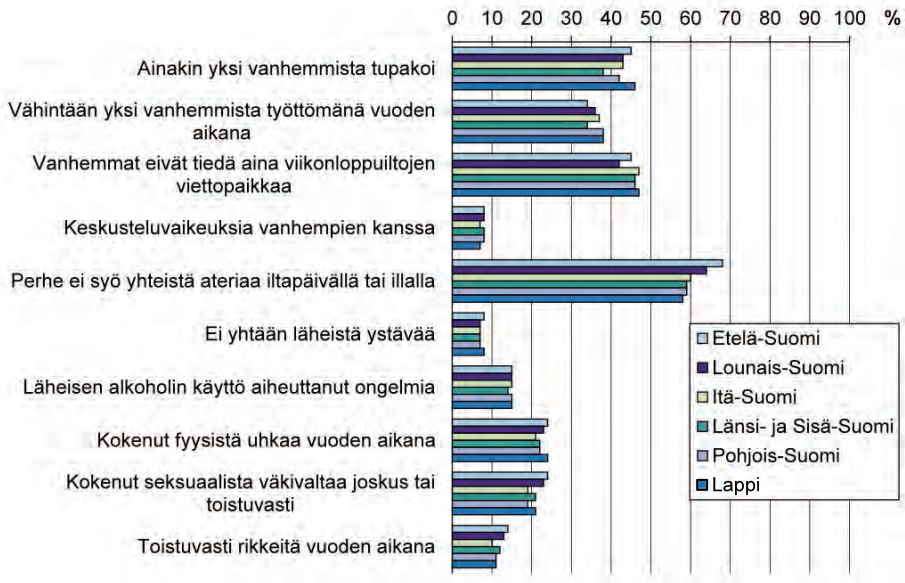
Muissa elinoloja kuvaavissa indikaattoreissa AVI-alueiden väliset erot olivat alle viisi prosenttiyksikköä. (Kuviot 26–28; liitetaulukot 10–12.)

Kuvio 26. Elinoloindikaattorit. Sukupuoli- ja luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista aluehallintovirastojen toimialueittain vuonna 2013.

Kuvio 27. Elinoloindikaattorit. Sukupuoli- ja opiskeluvuosisivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista aluehallintovirastojen toimialueittain vuonna 2013.

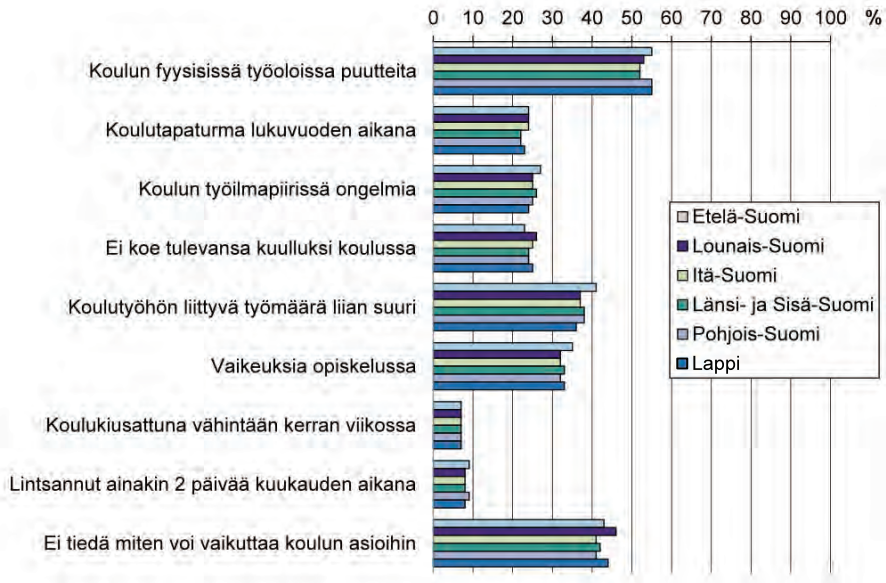
Kuvio 28. Elinoloindikaattorit. Sukupuoli- ja opiskeluvuosivakioidut prosentiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista aluehallintovirastojen toimialueittain vuonna 2013.

Kouluolot

Lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten fyysisissä työoloissa oli suuria eroja. Ammattiin opiskelevista pahimmillaan 46 prosenttia (Lounais-Suomessa) ja parhaimmillaan 34 prosenttia (Lapissa) koki opiskelua haittaavia puutteita oppilaitoksen fyysisissä työoloissa. Lukioissa AVI-alueiden välinen vaihtelu oli 33–40 prosenttia. Eniten puutteita koettiin Etelä-Suomen ja Lapin lukioissa ja vähiten Itä-Suomen lukioissa. (Kuviot 29–31; liitetaulukot 10–12.)

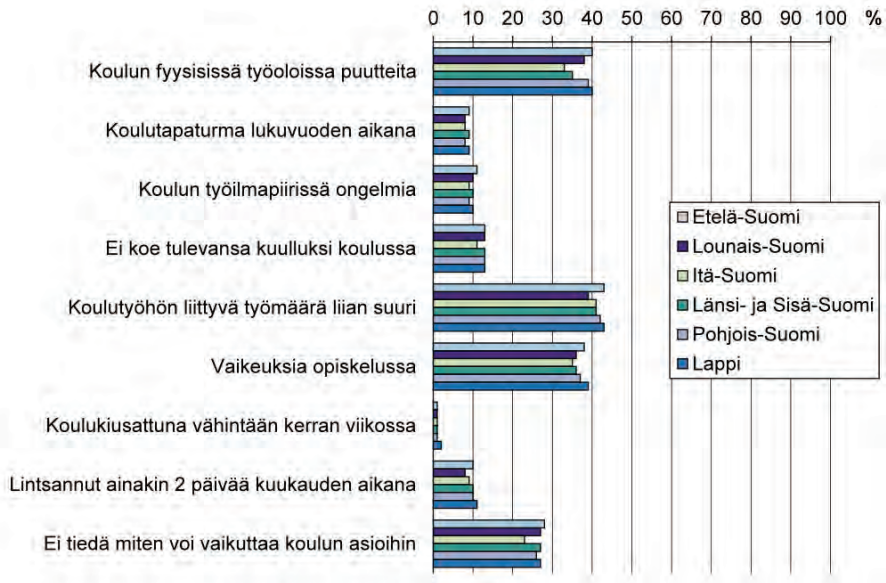
Ammatillisissa oppilaitoksissa oli alueellista vaihtelua kuulluksi tulemisessa ja siinä, tiesivätkö opiskelijat, miten oppilaitoksen asioihin voi vaikuttaa. Lapissa oli vähiten (10 %) sellaisia opiskelijoita, jotka kokivat, etteivät tulleet kuulluksi oppilaitoksessa. Suurimmillaan vastaava osuus oli Lounais-Suomessa (17 %). Niiden opiskelijoiden osuus, jotka eivät tieneet, miten oppilaitoksen asioihin voi vaikuttaa, oli eri AVI-alueilla 37–44 prosenttia. Paras tilanne oli Itä-Suomessa ja huolestuttavin Lounais-Suomessa. (Kuviot 29–31; liitetaulukot 10–12.)

Muissa kouluoloja kuvaavissa indikaattoreissa ei ollut merkittäviä eroja AVI-alueiden välillä. (Kuviot 29–31; liitetaulukot 10–12.)

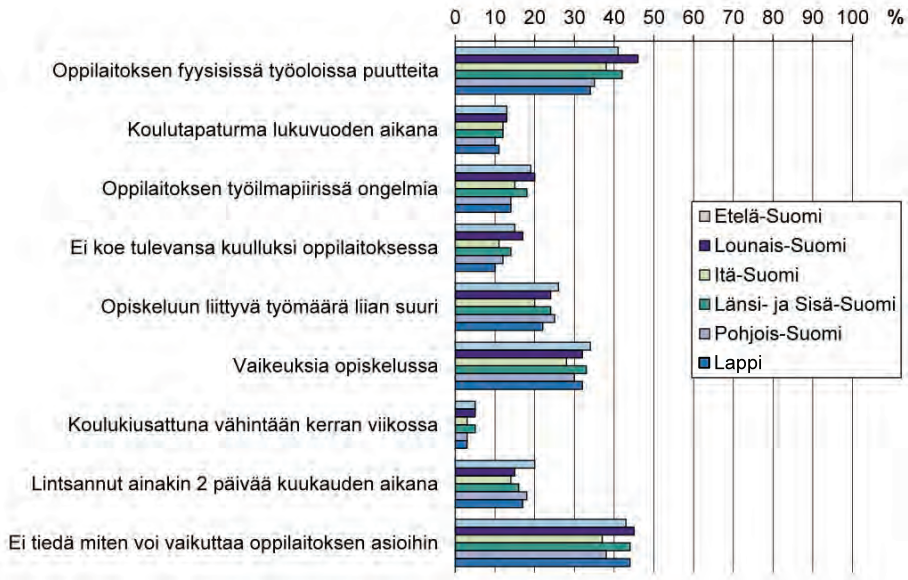

Kuvio 29. Kouluoloidindikaattorit. Sukupuoli- ja luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista aluehallintovirastojen toimialueittain vuonna 2013.

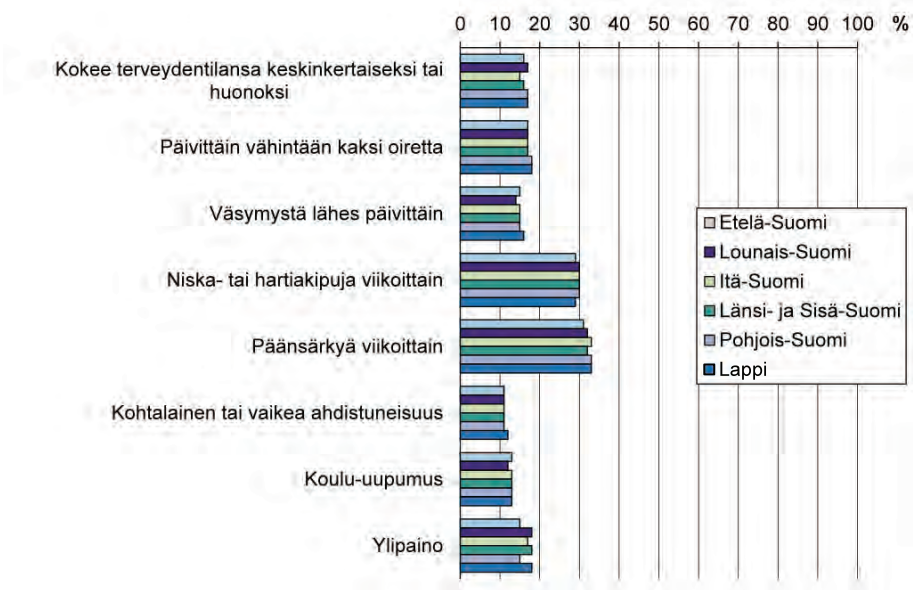
Kuvio 30. Koululoindikaattorit. Sukupuoli- ja opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista aluehallintovirastojen toimialueittain vuonna 2013.

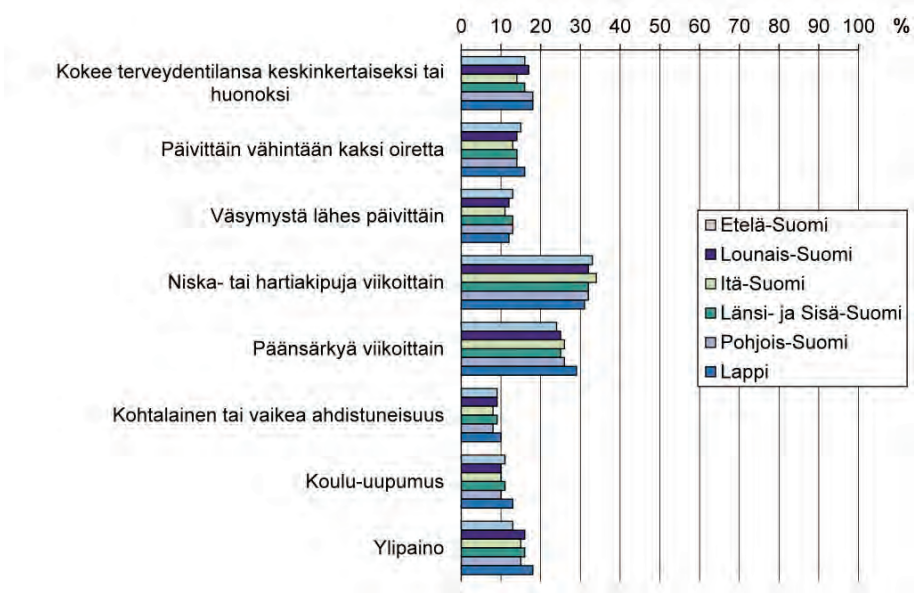
Kuvio 31. Koululoindikaattorit. Sukupuoli- ja opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista aluehallintovirastojen toimialueittain vuonna 2013.

Koettu terveys

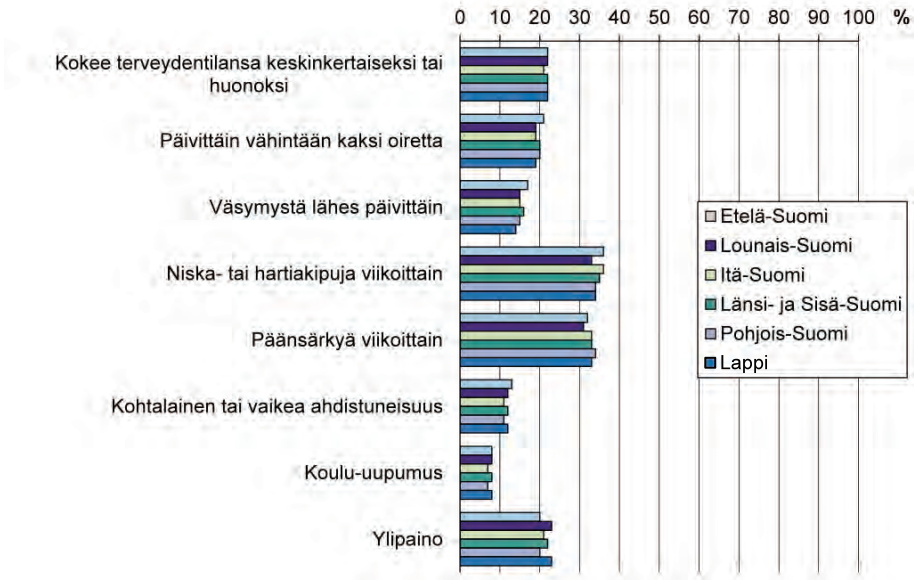
Nuorten terveydessä oli vain pieniä eroja AVI-alueiden välillä. Lukiolaisilla suurimmat erot olivat ylipainoisten osuudessa (13–18 %) ja viikoittain päänsärkyä kokevien osuudessa (24–29 %). Molemmat olivat yleisimpiä Lapissa ja harvinaisimpia Etelä-Suomessa. Muissa lukiolaisten terveysindikaattoreissa ei ollut merkittäviä alueellisia eroja. Peruskoululaisilla ja ammattiin opiskelevilla AVI-alueiden väliset erot olivat kaikissa terveysindikaattoreissa alle viisi prosenttiyksikköä. (Kuviot 32–34; liitetaulukot 10–12.)

Kuvio 32. Terveysindikaattorit. Sukupuoli- ja luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista aluehallintovirastojen toimialueittain vuonna 2013.

Kuvio 33. Terveysindikaattorit. Sukupuoli- ja opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista aluehallintovirastojen toimialueittain vuonna 2013.

Kuvio 34. Terveysindikaattorit. Sukupuoli- ja opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista aluehallintovirastojen toimialueittain vuonna 2013.

Terveystottumukset

Nuorten terveystottumuksissa oli vaihtelua AVI-alueiden välillä useissa indikaattoreissa. Etelä-Suomi erottui myönteisesti hampaiden harjaamistottumusten suhteen, mutta kielteisesti koululounaan syömisen ja huumekekoilujen suhteen. (Kuviot 35–37; liitetaulukot 10–12.)

Hampaiden harjaamistottumuksissa selvin ero alueiden välillä oli peruskoululaisilla, joista hampaansa harvemmin kuin kaksi kertaa päivässä harjasi Etelä-Suomessa 44 prosenttia. Muilla AVI-alueilla vastaava osuus yläluokkalaisista oli 48–50 prosenttia. (Kuviot 35–37; liitetaulukot 10–12.)

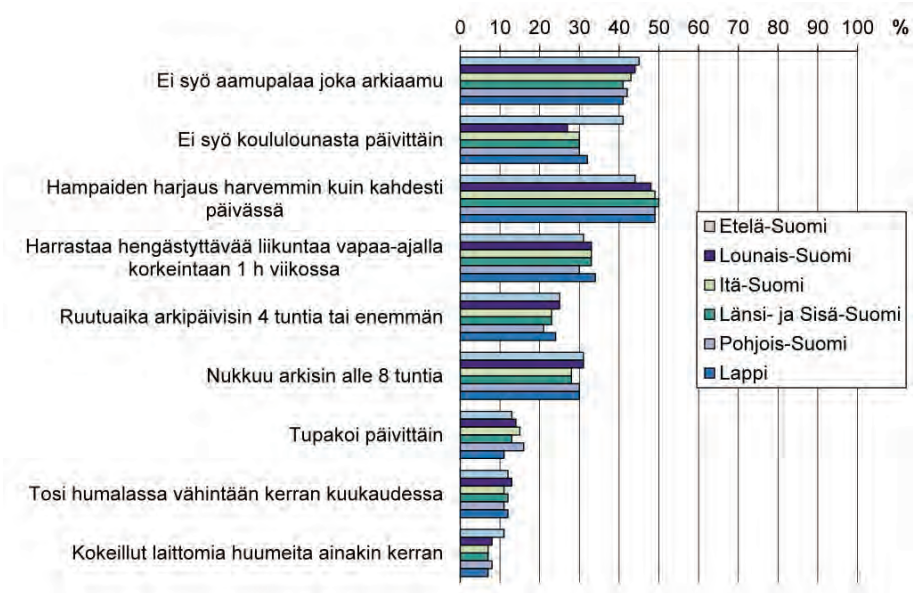
Etelä-Suomessa peruskoululaisista 41 prosenttia, ammattiin opiskelevista 37 prosenttia ja lukiolaisista 33 prosenttia ei syönyt kouluateriaa kaikkina koulupäivinä. Pienimmillään osuudet muilla AVI-alueilla olivat 22–27 prosenttia eri kouluasteilla. (Kuviot 35–37; liitetaulukot 10–12.)

Laittomien huumeiden kokeiluissa AVI-alueiden väliset erot olivat suurimmat lukiolaisilla ja ammattiin opiskelevilla. Etelä-Suomessa lukiolaisista 18 prosenttia ja muilla alueilla 8–12 prosenttia ilmoitti kokeilleensa joskus laittomia huumeita. Ammattiin opiskelevista eteläsuomalaisista huumeita oli kokeillut 26 prosenttia, kun muilla AVI-alueilla niitä oli kokeillut 17–20 prosenttia. (Kuviot 35–37; liitetaulukot 10–12.)

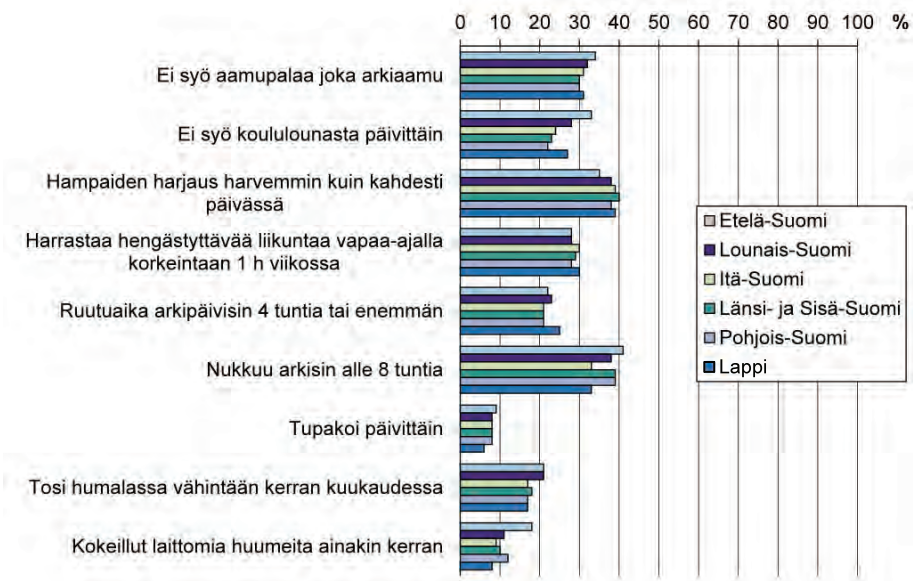
Lukiolaisilla ja ammattiin opiskelevilla oli vaihtelua niiden osuuksissa, jotka nukkuivat alle kahdeksan tuntia koulupäivisin. Lukiolaisista alle kahdeksan tuntia nukkuvien osuus oli pienin Lapissa ja Itä-Suomessa (33 %). Muilla AVI-alueilla vastaava osuus oli 38–41 prosenttia. Ammattiin opiskelevilla niiden osuus, jotka nukkuivat arkisin alle kahdeksan tuntia, oli 42–49 prosenttia. Osuus oli pienin Itä-Suomessa ja suurin Lounais-Suomessa. (Kuviot 35–37; liitetaulukot 10–12.)

Ammattiin opiskelevilla oli alueellisia eroja ruutumedian ääressä vietetyn ajan yleisyydessä. Se oli yleisintä Lapissa, missä 34 prosenttia ammattiin opiskelevista vietti arkisin ruutuaikaa vähintään neljä tuntia. Muilla AVI-alueilla vastaava osuus oli 27–30 prosenttia. (Kuviot 35–37; liitetaulukot 10–12.)

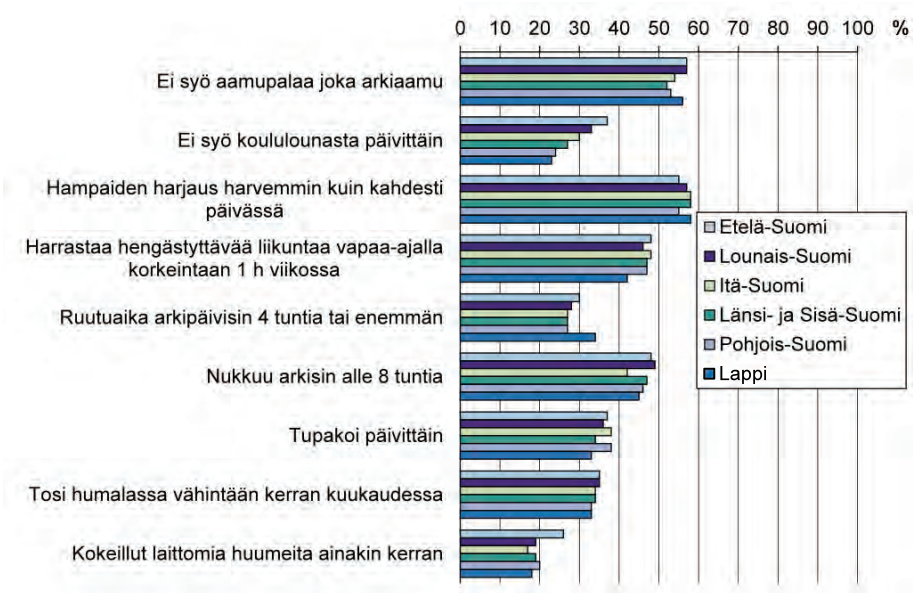
Muissa terveystottumuksissa erot olivat pienempiä kuin viisi prosenttiyksikköä. (Kuviot 35–37; liitetaulukot 10–12.)

Kuvio 35. Terveystottumusindikaattorit. Sukupuoli- ja luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista aluehallintovirastojen toimialueittain vuonna 2013.

Kuvio 36. Terveystottumusindikaattorit. Sukupuoli- ja opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista aluehallintovirastojen toimialueittain vuonna 2013.

Kuvio 37. Terveystottumusindikaattorit. Sukupuoli- ja opiskeluvuosivakioidut prosentiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista aluehallintovirastojen toimialueittain vuonna 2013.

Kokemus oppilas- ja opiskeluterveydenhuollosta

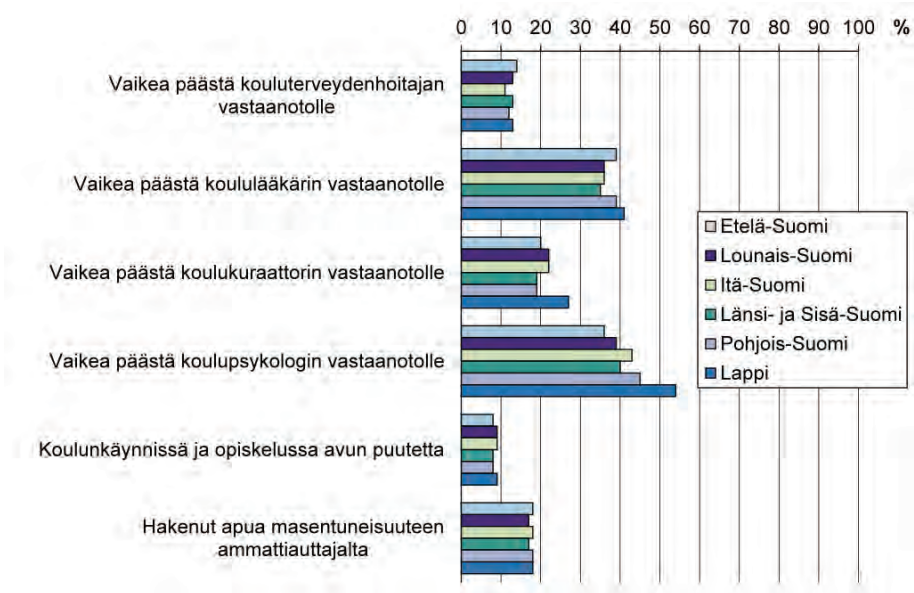
Oppilas- ja opiskeluhuollon indikaattoreista suurimmat AVI-alueiden väliset erot olivat koulupsykologin vastaanotolle pääsemisessä. Selvästi vaikeimpana sitä pidettiin Lapissa. Siellä 41 prosenttia ammattiin opiskelevista, 54 prosenttia peruskoululaisista ja 58 prosenttia lukiolaisista arvioi koulun psykologin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi. (Kuviot 38–40; liitetaulukot 10–12.)

Lapissa peruskoululaiset ja lukiolaiset arvioivat myös koulukuraattorin vastaanotolle pääsyn vaikeaksi huomattavasti yleisemmin kuin muilla AVI-alueilla. Lapin peruskoululaisista 27 prosenttia piti vastaanotolle pääsyä vaikeana, kun muualla osuudet olivat 19–22 prosenttia. Lapissa lukiolaisista 39 prosenttia ja muilla AVI-alueilla 22–33 prosenttia arvioi kuraattorin vastaanotolle pääsyn vaikeaksi. (Kuviot 38–40; liitetaulukot 10–12.)

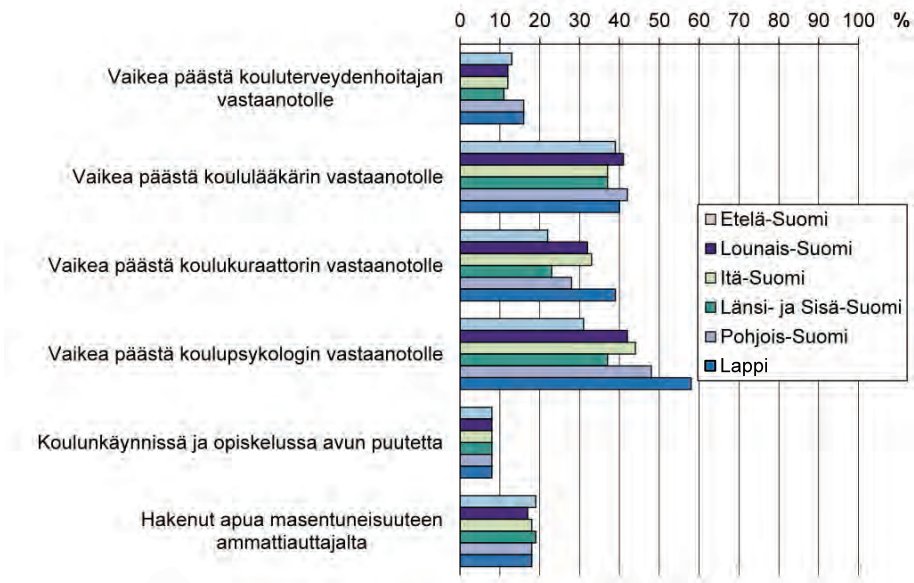
Koululääkärin vastaanotolle pääsyn vaikeaksi arvioi eri AVI-alueilla 35–41 prosenttia peruskoululaisista, 37–42 prosenttia lukiolaisista ja 28–33 prosenttia ammattiin opiskelevista. (Kuviot 38–40; liitetaulukot 10–12.)

Lukiolaisilla oli alueellisia eroja myös käsityksissä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsystä. Eri alueilla 11–16 prosenttia lukiolaisista arvioi kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn vaikeaksi. Helpoimmaksi se koettiin Länsi- ja Sisä-Suomessa ja vaikeimmaksi Pohjois-Suomessa ja Lapissa. (Kuviot 38–40; liitetaulukot 10–12.)

Muissa indikaattoreissa ei ollut merkittäviä eroja AVI-alueiden välillä (kuviot 38–40; liitetaulukot 10–12).

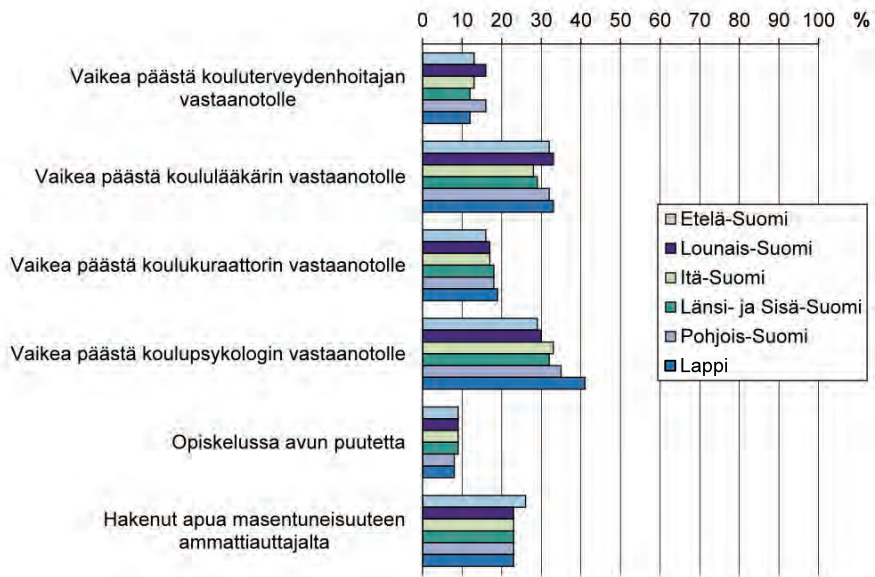

Kuvio 38. Oppilashuollon indikaattorit. Sukupuoli- ja luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista aluehallintovirastojen toimialueittain vuonna 2013.

Kuvio 39. Opiskelijahuollon indikaattorit. Sukupuoli- ja opiskeluvuosisivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista aluehallintovirastojen toimialueittain vuonna 2013.

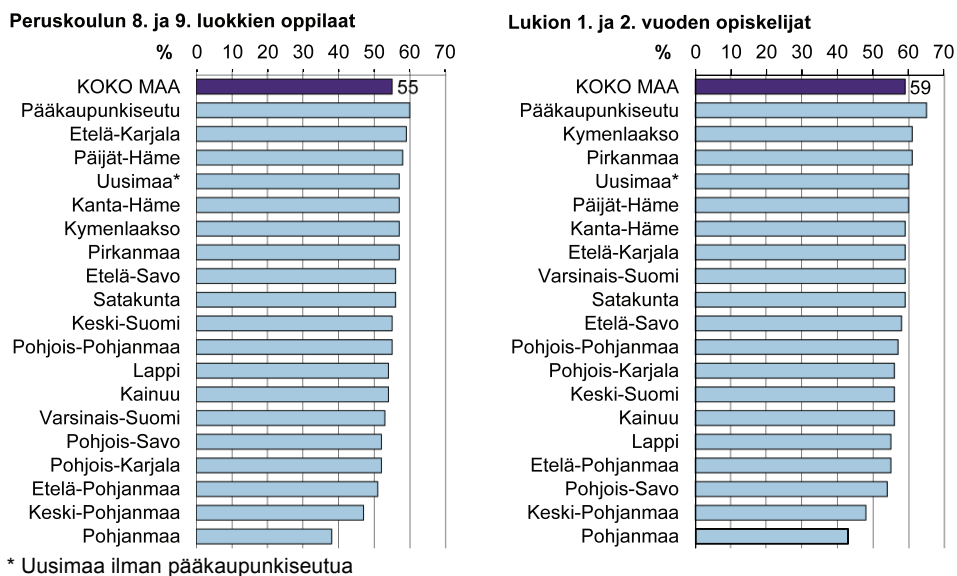

Kuvio 40. Opiskelijahuollon indikaattorit. Sukupuoli- ja opiskeluvuosisivakoidut prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista aluehallintovirastojen toimialueittain vuonna 2013.

Maakuntien väliset erot

Elinolot

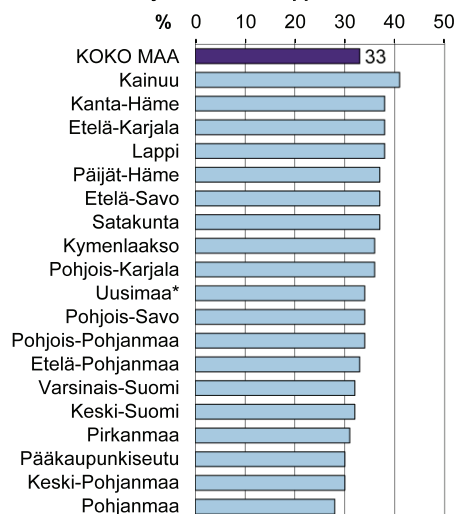
Suurimmat erot maakuntien välillä olivat perheen yhteisessä aterioinnissa. Nuoria, joiden perhe ei syönyt yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla oli kaikilla kouluasteilla eniten pääkaupunkiseudulla ja vähiten Pohjanmaalla. Eri maakunnissa peruskoulun yläluokkalaisista 38–60 prosenttia, lukiolaisista 43–65 prosenttia ja ammattiin opiskelevista 44–73 prosenttia ilmoitti, ettei yhteistä ateriaa syöty. (Kuvio 41; liitetaulukot 13–15.)

Kuvio 41. Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla. Sukupuoli- ja luokkastevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuonna 2013.

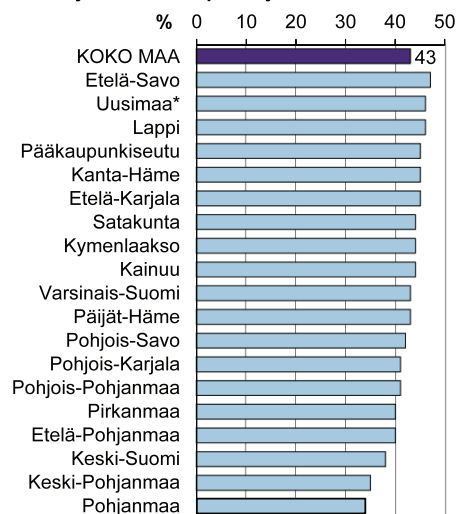
Peruskoululaisten ja ammattiin opiskelevien vanhempien tupakointi vaihteli paljon maakunnittain. Tupakoiva vanhempi oli peruskoululaisilla yleisimmin Kainuussa (41 %:lla) ja ammattiin opiskelevilla Etelä-Savossa (43 %:lla). Harvinaisinta vanhempien tupakointi oli Pohjanmaalla, missä peruskoululaisista 28 prosenttia ja ammattiin opiskelevista 34 prosenttia ilmoitti ainakin yhden vanhemmistaan tupakoivan. Lukiolaisilla maakuntien välinen vaihtelu oli pienempää. (Kuvio 42; liitetaulukot 13–15.)

Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

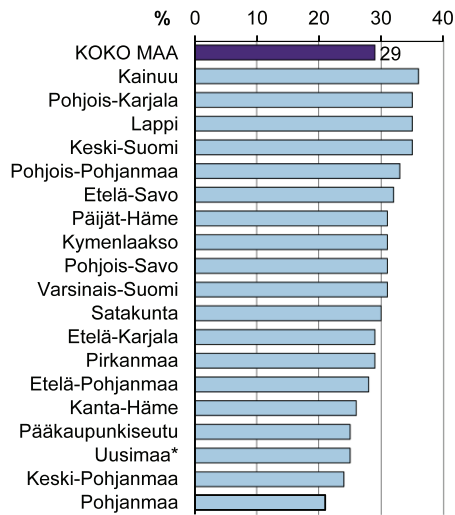
AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijat

Kuvio 42. Ainakin yksi vanhemmista tupakoi. Sukupuoli- ja luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuonna 2013.

Peruskoululaisilla oli merkittävää maakunnittaista vaihtelua myös vanhempien työttömyyden suhteen. Yleisintä se oli Kainuussa, missä 36 prosenttia 8. ja 9. luokan oppilaista ilmoitti, että ainakin toinen vanhemmista on ollut työttömänä tai lomautettuna vuoden aikana. Pienimmillään osuus oli Pohjanmaalla (21 %). (Kuvio 43; liitetaulukot 13–15.)

Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat

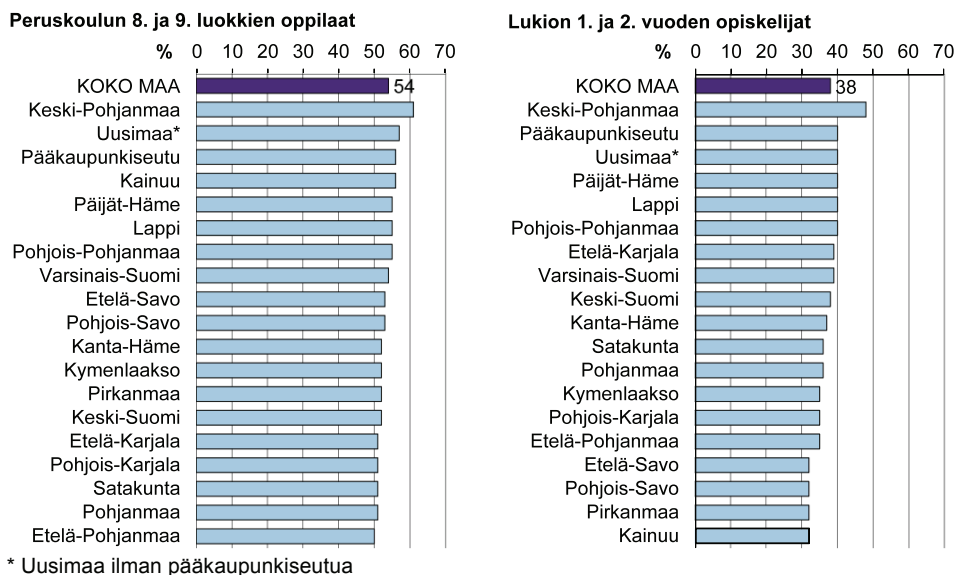
* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

Kuvio 43. Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana. Sukupuoli- ja luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista maakunnittain vuonna 2013.

Muissa elinoloissa maakuntien väliset erot olivat alle kymmenen prosenttiyksikköä. (Liitetaulukot 13–15.)

Kouluolot

Peruskoulussa ja lukiossa koulun fyysisissä työoloissa puutteita kokevien osuus oli Keski-Pohjanmaalla selvästi suurempi kuin muissa maakunnissa – peruskoulussa 61 prosenttia ja lukiossa 49 prosenttia. Muualla vastaavat osuudet olivat peruskoululaisilla 50–57 prosenttia ja lukiolaisilla 32–40 prosenttia. Ammatillisissa oppilaitoksissa puutteita kokevien osuus oli suurin Pohjanmaalla (47 %) ja pienin Lapissa (33 %). (Kuvio 44; liitetaulukot 13–15.)

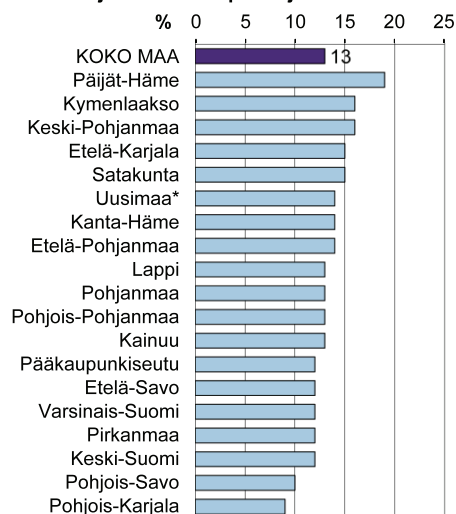

Kuvio 44. Koulun fyysisissä työoloissa puutteita. Sukupuoli- ja luokkastevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuonna 2013.

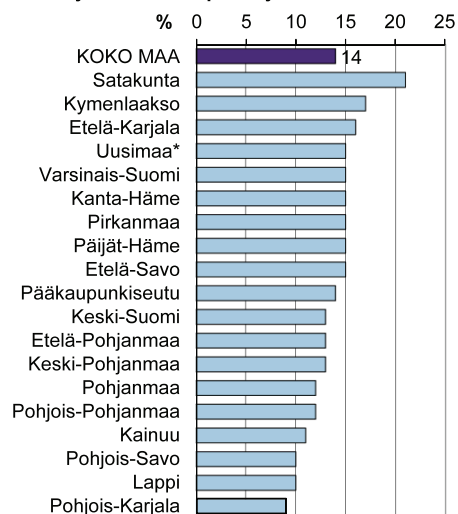
Koulun työmäärää liian suurena pitävien osuus oli peruskoululaisilla suurin pääkaupunkiseudulla, 44 prosenttia. Muissa maakunnissa osuus vaihteli 34 prosentista 39 prosenttiin. Lukiolaisista eri maakunnissa 36–46 prosenttia koki työmäärän liian suureksi, yleisimmin Keski-Pohjanmaalla. Ammatillisissa oppilaitoksissa maakuntien välinen vaihtelu oli pientä. (Liitetaulukot 13–15.)

Lukiolaisista enimmillään 19 prosenttia (Päijät-Häme) ja pienimmillään 9 prosenttia (Pohjois-Karjala) koki, ettei tullut kuulluksi oppilaitoksessa. Ammatillisten oppilaitosten osalta Satakunnassa oli eniten (21 %) niitä, jotka kokivat, etteivät tule kuulluksi. Muissa maakunnissa vastaava osuus oli 9–17 prosenttia. Peruskoululaisilla ei ollut merkittävää vaihtelua maakuntien välillä. (Kuvio 45; liitetaulukot 13–15.)

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijat

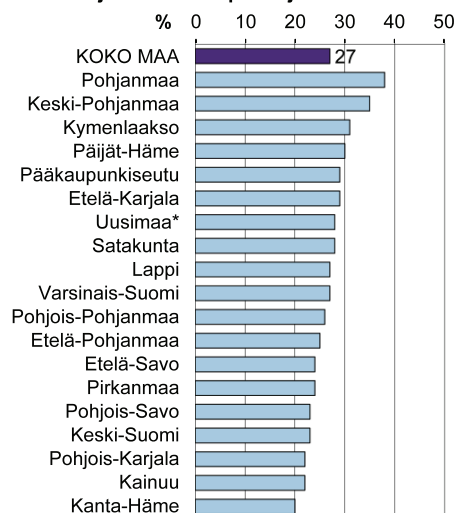

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

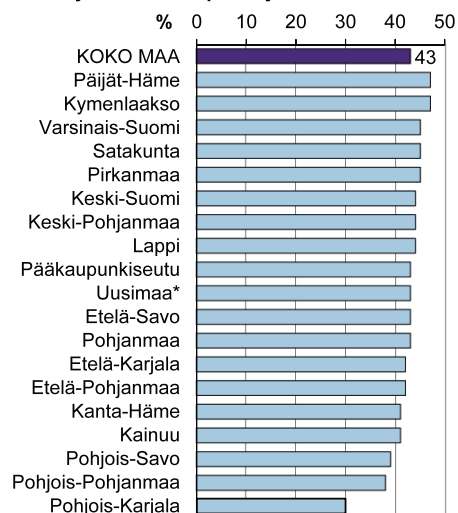
Kuvio 45. Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa. Sukupuoli- ja opiskeluvuosivakioidut prosentiosuudet lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuonna 2013.

Pohjanmaalla (38 %) ja Keski-Pohjanmaalla (35 %) lukiolaiset tiesivät huonoiten, miten oppilaitoksen asioihin voi vaikuttaa. Muissa maakunnissa osuus oli 20–31 prosenttia. Ammattiin opiskelevien osalta Pohjois-Karjala erottui myönteisesti muista maakunnista. Siellä 30 prosenttia ammattiin opiskelevista ei tiennyt, miten oppilaitoksen asioihin voi vaikuttaa. Muissa maakunnissa vastaava osuus oli 38–47 prosenttia. Peruskoululaisilla ei ollut merkittäviä eroja maakuntien välillä. (Kuvio 46; liitetaulukot 13–15.)

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijat

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

**Kuvio 46. Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin. Sukupuoli- ja opiskelu-
vuosivakioidut prosenttiosuudet lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1.
ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuonna 2013.**

Ammatillisissa oppilaitoksissa oli maakunnittaista vaihtelua myös oppilaitoksen työilmapiirissä ja lintsamisessa. Työilmapiiri koettiin heikoimmaksi Satakunnan ammatillisissa oppilaitoksissa, joissa 23 prosenttia opiskelijoista koki työilmapiiriongelmia. Pienimmillään osuus oli Pohjois-Savossa (13 %). Lintsaminen oli yleisintä pääkaupunkiseudulla ja harvinaisinta Keski-Pohjanmaalla. Ainakin kaksi opiskelupäivää kuukauden aikana oli pääkaupunkiseudulla lintsannut 26 prosenttia ja Keski-Pohjanmaalla 11 prosenttia opiskelijoista. (Liitetaulukot 13–15.)

Muissa kouluoloja kuvaavissa indikaattoreissa maakuntien välinen ero oli alle kymmenen prosenttiyksikköä. (Liitetaulukot 13–15.)

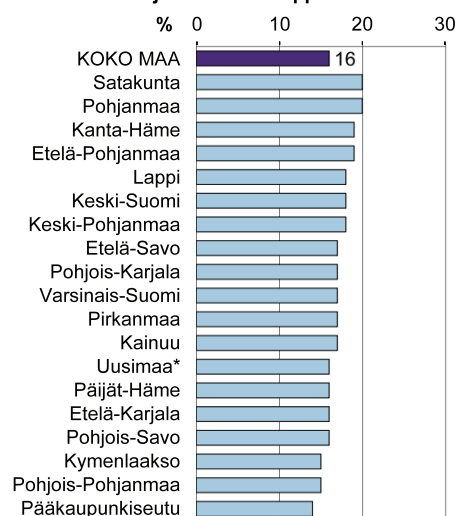
Koettu terveys

Kaikissa terveysindikaattoreissa maakuntien välistä vaihtelua oli alle kymmenen prosenttiyksikköä. Peruskoululaisilla ja ammattiin opiskelevilla suurimmat erot olivat terveydentilan kokemisessa ja ylipainossa.

Ammattiin opiskelevilla terveydentilansa keskimertaiseksi tai huonoksi kokevien osuus oli suurin Pohjanmaalla (26 %) ja pienin Etelä-Karjalassa (18 %). Ylipainoisia oli eniten Etelä-Pohjanmaalla (27 %) ja vähiten pääkaupunkiseudulla, Kymenlaaksossa, Etelä-Karjalassa, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla (19 %). (Kuvio 47; liitetaulukot 13–15.)

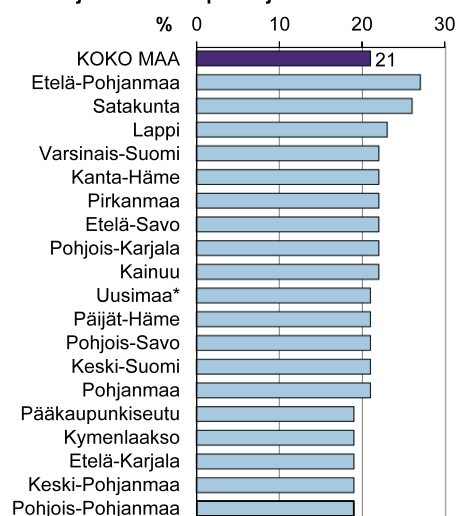
Peruskoululaisilla terveydentilansa korkeintaan keskimertaiseksi kokevien ja ylipainoisten osuudet vaihtelivat eri maakunnissa 14 prosentista 20 prosenttiin. Terveydentila koettiin keskimertaiseksi tai huonoksi yleisimmin Kainuussa ja harvimminkin pääkaupunkiseudulla. Ylipainoisuus oli yleisintä Satakunnan ja Pohjanmaan peruskoululaisilla ja harvinaisinta pääkaupunkiseudun peruskoululaisilla. (Kuvio 47; liitetaulukot 13–15.)

Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijat

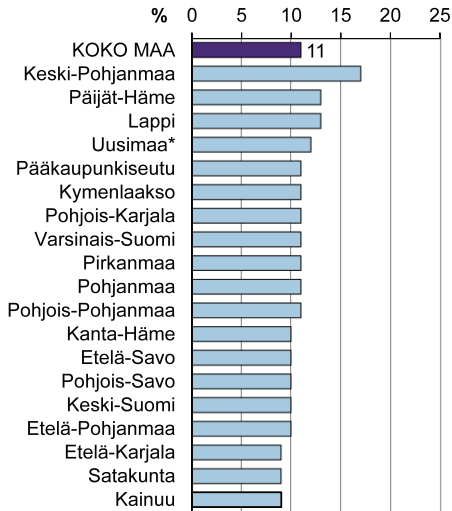
Kuvio 47. Ylipaino. Sukupuoli- ja luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaista sekä ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuonna 2013.

Lukiolaisilla suurinta maakunnittaista vaihtelua oli niska-hartiaseudun kipujen kokemisessa ja koulu-uupumuksessa. Vähintään kerran viikossa niska- tai hartiakipuja kokevia lukiolaisia oli eniten Keski-Pohjanmaalla (37 %) ja vähiten Pohjanmaalla

(28 %). Koulu-uupumus oli selvästi yleisintä Keski-Pohjanmaalla, missä sitä oli 17 prosentilla. Muissa maakunnissa koulu-uupumusta oli 9–13 prosentilla lukiolaisista. (Kuvio 48; liitetaulukot 13–15.)

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

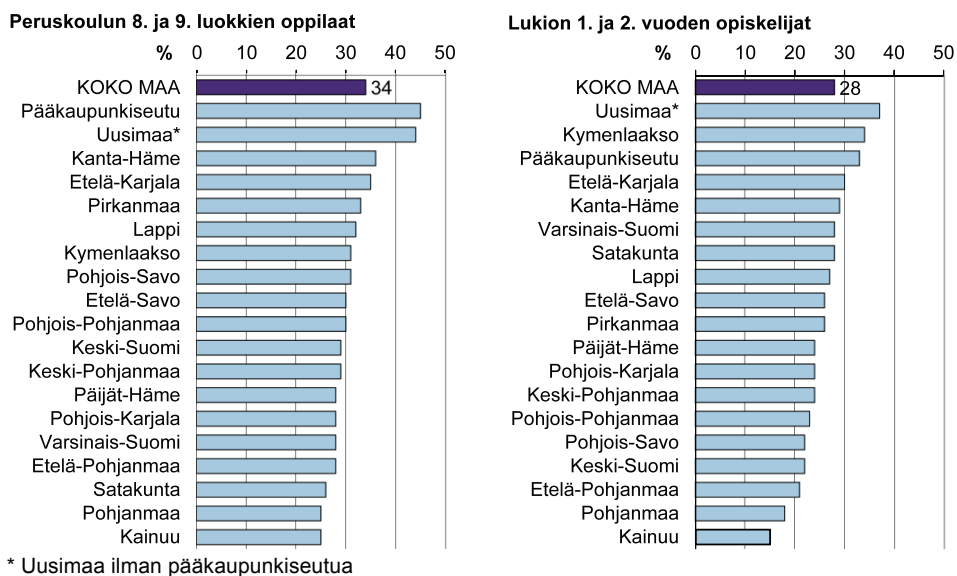
* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

Kuvio 48. Koulu-uupumus. Sukupuoli- ja opiskeluvuosi- ja opintovuosivakioidut prosentiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuonna 2013.

Terveystottumukset

Peruskoululaisilla oli merkittäviä eroja maakuntien välillä vain koululounaan syömisessä ja hampaiden harjaamisessa. Lukiolaisilla ja ammattiin opiskelevilla eroja oli useissa indikaattoreissa. (Liitetaulukot 13–15.)

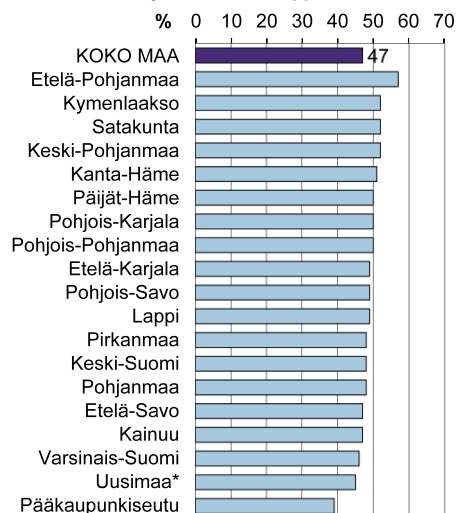
Suurinta vaihtelu oli koululounaan syömisessä yleisyydessä. Niiden osuus, jotka eivät syöneet koululounasta joka päivä, oli peruskoululaisilla 25–45 prosenttia, lukiolaisilla 15–37 prosenttia ja ammattiin opiskelevilla 22–42 prosenttia eri maakunnissa. Kaikilla kouluasteilla koululounas maistui parhaiten kainuulaisille. Peruskoululaisista huonoiten koululounasta syötiin pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla, lukiolaisista Uudellamaalla ja ammattiin opiskelevista pääkaupunkiseudulla ja Kymenlaaksossa. (Kuvio 49; liitetaulukot 13–15.)

Kuvio 49. Ei syö koululounasta päivittäin. Sukupuoli- ja luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuonna 2013.

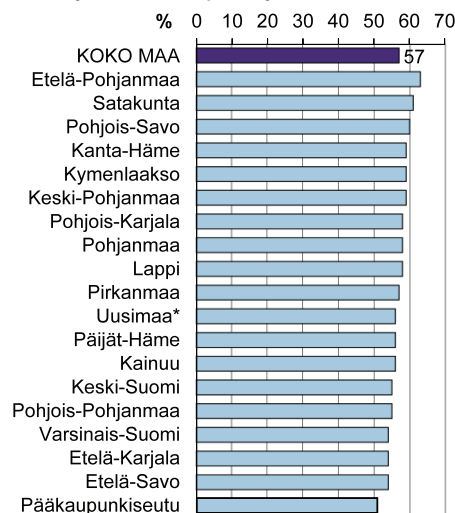
Myös hampaiden harjaaminen vaihteli maakunnittain kaikilla kouluasteilla. Hampaiden harjaamistilanne oli paras pääkaupunkiseudulla. Peruskoululaisilla ja ammattiin opiskelevilla huolestuttavin tilanne oli Etelä-Pohjanmaalla ja lukiolaisilla Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla. Maakuntien välistä vaihtelua niiden osuudessa, jotka eivät noudattaneet suositusta harjata hampaat ainakin kahdesti päivässä, oli peruskoululaisilla 39 prosentista 57 prosenttiin. Ammatillisissa oppilaitoksissa vastaavat osuudet olivat 51–63 prosenttia ja lukioissa 33–44 prosenttia. (Kuvio 50; liitetaulukot 13–15.)

Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijat

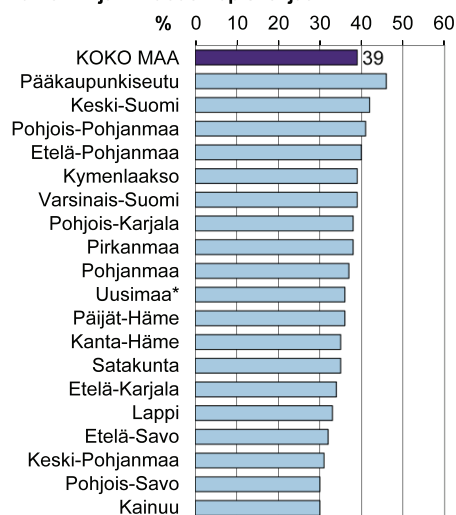

Kuvio 50. Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä. Sukupuoli- ja luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuonna 2013.

Päivittäinen ruutu-aika vaihteli maakunnittain lukiolaisilla ja ammattiin opiskelevilla. Peruskoululaisilla maakuntien väliset erot eivät olleet merkittäviä. Lukiolaiset viettivät ruutu-aikaa vähintään neljä tuntia arkipäivisin muita maakuntia selvästi yleisemmin Pohjanmaalla (29 %). Muualla osuudet olivat 19–25 prosenttia. Ammattiin opiskelevista 24–34 prosenttia eri maakunnissa oli ruudun ääressä ainakin neljä tuntia arkisin, yleisimmin Lapissa. (Liitetaulukot 13–15.)

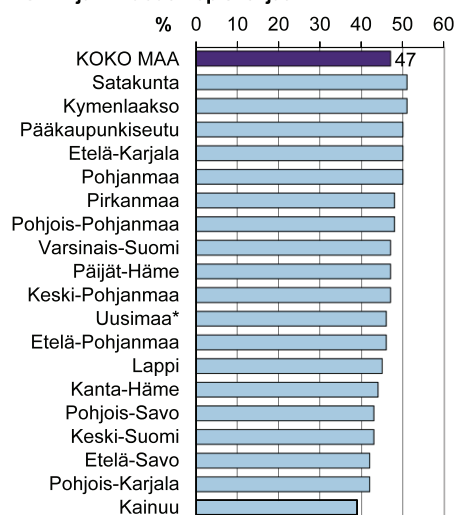
Myös yön pitempi vaihteli lukiolaisilla ja ammattiin opiskelevilla maakunnittain. Alle kahdeksan tunnin yönät arkisin nukkui eri maakunnissa 30–46 prosenttia lukiolaisista ja 39–51 prosenttia ammattiin opiskelevista. Lukiolaisilla osuus oli selvästi suurin pääkaupunkiseudulla ja ammattiin opiskelevilla Satakunnassa ja Kymenlaaksossa. Molemmilla kouluasteilla arkisin alle kahdeksan tuntia nukkuvia oli vähiten Kainuussa. (Kuvio 51; liitetaulukot 13–15.)

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

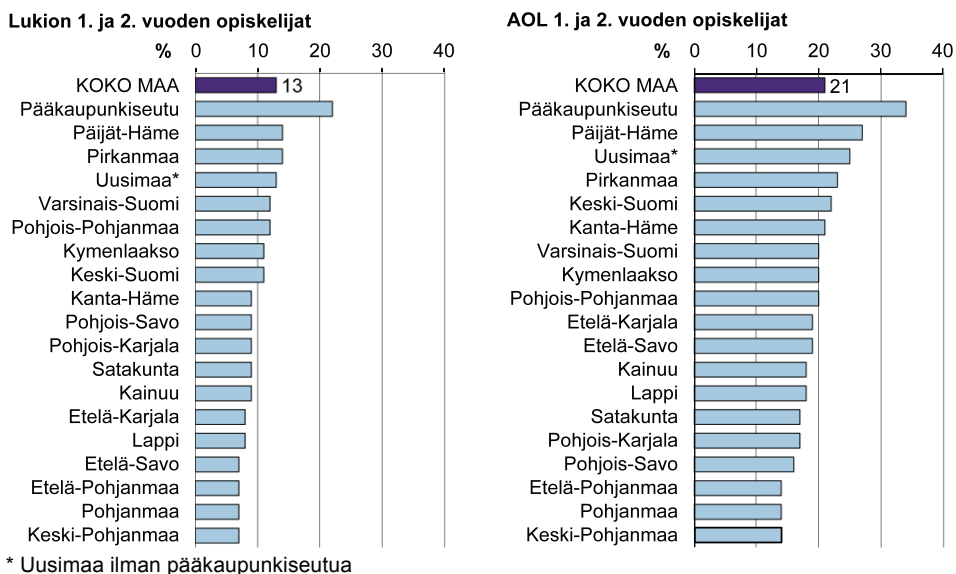
* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijat

Kuvio 51. Nukkuu arkin alle 8 tuntia. Sukupuoli- ja opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuonna 2013.

Huumekokeilujen yleisyys vaihteli huomattavasti maakunnittain lukiolaisilla ja ammattiin opiskelevilla. Molemmilla kouluasteilla ne olivat selvästi yleisimpiä pääkaupunkiseudulla. Pääkaupunkiseudun lukiolaisista 22 prosenttia ja ammattiin opiskelevista 34 prosenttia ilmoitti joskus kokeilleensa laittomia huumeita. Muissa maakunnissa vastaavat osuudet olivat lukiolaisilla 7–14 prosenttia ja ammattiin opiskelevilla 14–27 prosenttia. Peruskoululaisilla maakuntien väliset erot olivat alle kymmenen prosenttiyksikköä. (Kuvio 52; liitetaulukot 13–15.)

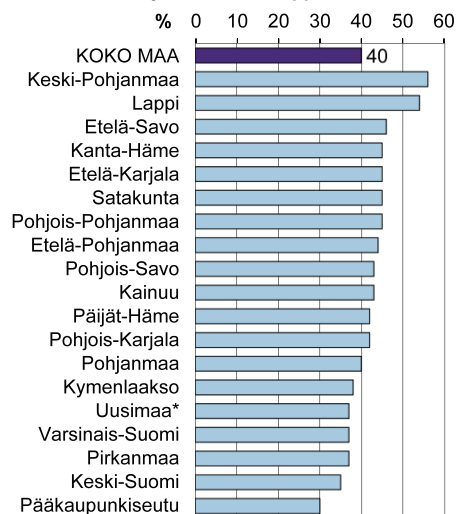
Kuvio 52. Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran. Sukupuoli- ja opiskelu- vuosivakioidut prosenttiosuudet lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuonna 2013.

Ammattiin opiskelevilla oli merkittävää maakunnittaista vaihtelua myös humalajuomisessa. Yleisintä se oli Kainuussa, missä tosi humalaan vähintään kerran kuu-kaudessa joi 41 prosenttia. Harvinaisinta humalajuominen oli Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla (31 %). (Liitetaulukot 13–15.)

Kokemus oppilas- ja opiskeluterveydenhuollosta

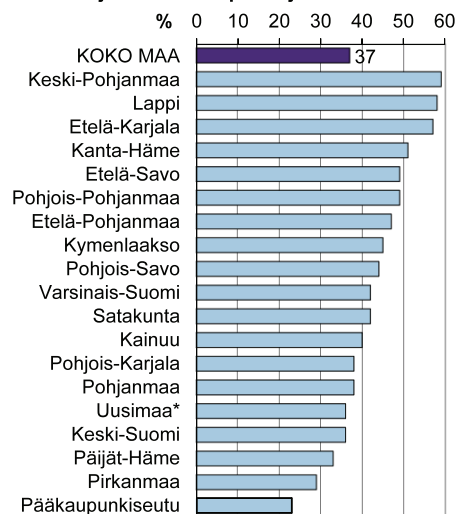
Nuorten arviot oppilas- ja opiskeluhuollon henkilöstön vastaanotolle pääsemisestä vaihtelivat suuresti eri maakunnissa. Suurimmat erot olivat koulupsykologin vastaanotolle pääsemisessä. Kaikilla kouluasteilla vaikeimpana koulupsykologille pääsyä pidettiin Keski-Pohjanmaalla ja Lapissa ja helpoimpana pääkaupunkiseudulla. Vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi arvioivien osuus vaihteli eri maakunnissa peruskoululaisilla 30 prosentista 56 prosenttiin, lukiolaisilla 23 prosentista 59 prosenttiin ja ammattiin opiskelevilla 21 prosentista 41 prosenttiin. (Kuvio 53; liitetaulukot 13–15.)

Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

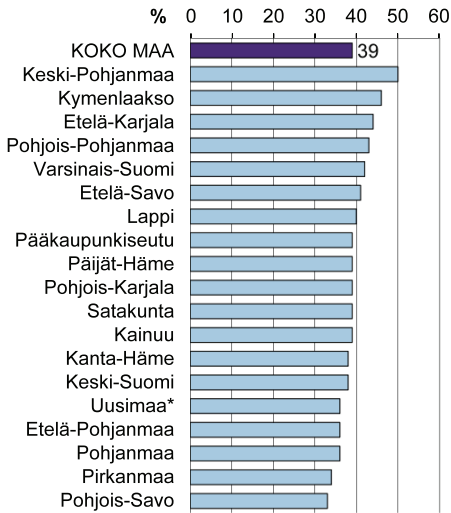
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

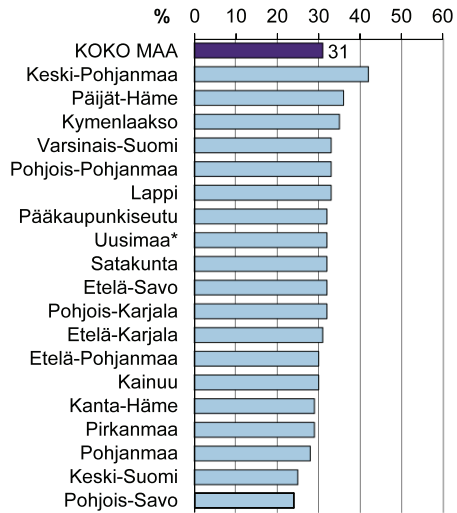
Kuvio 53. Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle. Sukupuoli- ja luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuonna 2013.

Toisen asteen opiskelijat pitivät oppilaitoksen lääkärille pääsyä vaikeimpana Keski-Pohjanmaalla ja helpoimpana Pohjois-Savossa. Peruskoululaisista kainuulaiset arvioivat lääkärin vastaanotolle pääsyn yleisimmin vaikeaksi. Koululääkärin vastaanotolle pääsyä melko tai erittäin vaikeana pitävien osuus vaihteli maakunnittain 33 prosentista 45 prosenttiin peruskoululaisilla, 33 prosentista 50 prosenttiin lukiolaisilla ja 24 prosentista 42 prosenttiin ammattiin opiskelevilla. (Kuvio 54; liitetäulukot 13–15.)

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

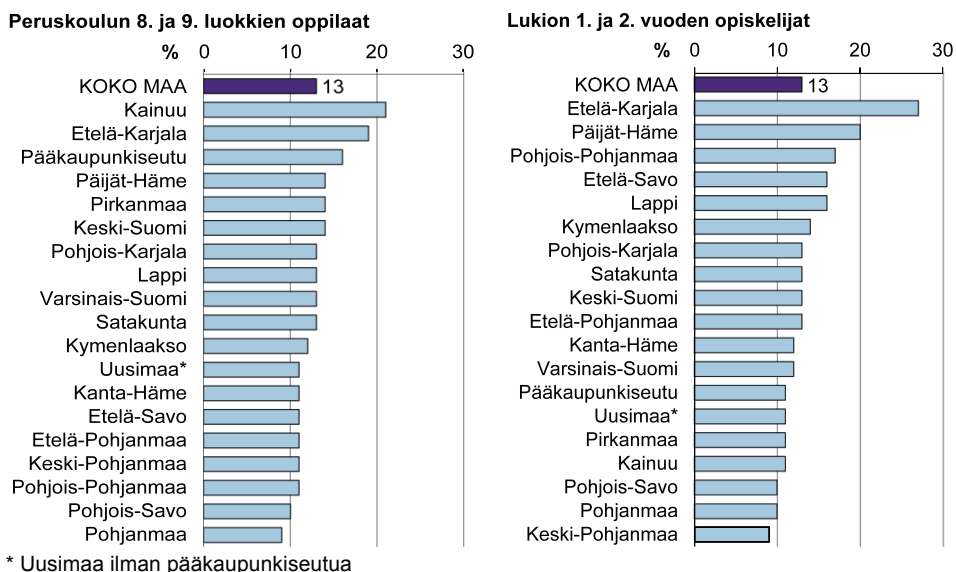
AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijat

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

**Kuvio 54. Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle. Sukupuoli- ja opiskelu-
vuosivakioidut prosenttiosuudet lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1.
ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuonna 2013.**

Hankalinta kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy oli Etelä-Karjalan lukiolaisille, joista 27 prosenttia arvioi vastaanotolle pääsyn olevan melko tai erittäin vaikeaa. Muissa maakunnissa vastaava osuus lukiolaisista oli 9–20 prosenttia. Peruskoulussa osuus vaihteli 9 prosentista 21 prosenttiin, vaikeimmaksi vastaanotolle pääsy koettiin Kainuussa. Ammatillisissa oppilaitoksissa 10–20 prosenttia opiskelijoista koki kouluterveydenhoitajalle pääsyn vaikeaksi, yleisimmin Päijät-Hämeessä. (Kuvio 55; liitetaulukot 13–15.)

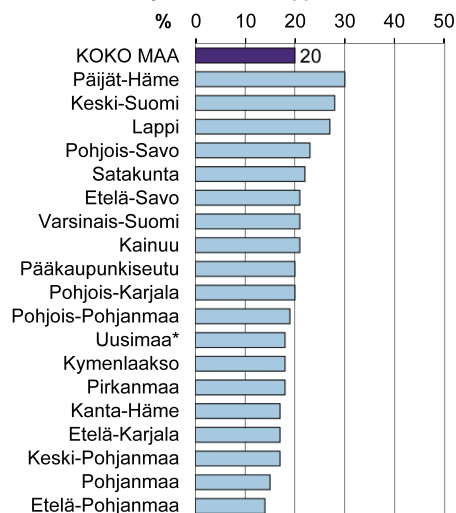

Kuvio 55. Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle. Sukupuoli- ja luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaisista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuonna 2013.

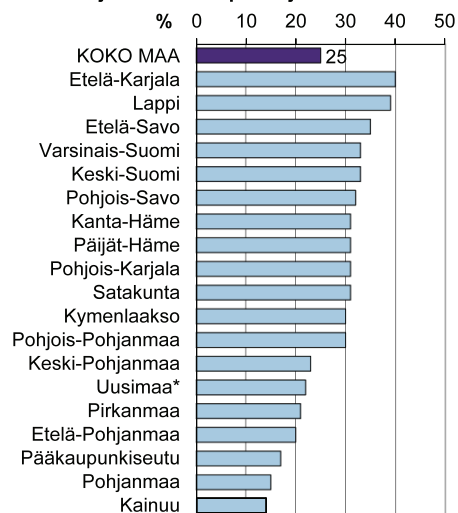
Peruskoululaisilla ja lukiolaisilla oli suurta vaihtelua myös arvioissa koulukuraattorin vastaanotolle pääsemisestä. Pahimmillaan 40 prosenttia Etelä-Karjalan lukiolaisista ja 30 prosenttia Päijät-Hämeen peruskoululaisista koki vastaanotolle pääsyn vaikeaksi. Pienimmillään vastaava osuus oli Etelä-Pohjanmaan peruskoululaisilla ja Kainuun lukiolaisilla (14 %). (Kuvio 56; liitetaulukot 13–15.)

Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

Kuvio 56. Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle. Sukupuoli- ja luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuonna 2013.

Avun saamista koulunkäynnin vaikeuksiin ja avun hakemista ammattiauttajalta ma-
sentuneisuuteen kuvaavissa indikaattoreissa maakuntien välistä vaihtelua oli alle
kymmenen prosenttiyksikköä (liitetaulukot 13–15).

Pohdinta

Vanhemmuus vahvistunut

Kouluterveyskyselyyn tulosten mukaan nuorten elinolot ovat kehittyneet pääasiassa parempaan suuntaan vuosina 2000–2013. Esimerkiksi monet vanhempiin ja vanhemmuuteen liittyvät asiat ovat parantuneet. Yhä harvemmalla nuorella oli vanhempiensa kanssa keskusteluvaikeuksia. Vanhemmat tiesivät paremmin, missä heidän lapsensa viettivät viikonloppuillat. Entistä harvemman vanhemmat tupakoivat.

Vanhempien työttömyys yleistyi vuosina 2006/2007–2010/2011, mutta yleistyminen pysähtyi vuonna 2013. Kuitenkin peruskoululaisista ja lukiolaisista noin neljäsosan ja ammattiin opiskelevista noin kolmasosan vanhemmista vähintään toinen on ollut työttömänä tai lomautettuna vuoden aikana. Lasten terveysseurantatutkimuksen mukaan joka neljännessä lapsiperheessä tulojen ei koeta riittävän elämiseen (Hakulinen-Viitanen ym. 2010). Aiempien tutkimusten mukaan syrjäytymiseen liittyvät ongelmat voivat periytyä vanhemmilta lapsille. Vanhempien taloudelliset ja terveydelliset vaikeudet lisäävät lasten koulunkäyntiin ja mielenterveyteen liittyviä ongelmia sekä huostaanottojen riskiä. (Paananen ym. 2012.) Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten vanhemmat ovat heikommin koulutettuja, yleisemmin työttömiä ja heillä on yleisemmin toimeentulovaikeuksia (Paananen ym. 2012; Myrskylä 2012).

Kouluterveyskyselyyn alustavien tulosten mukaan hyvä suhde nuoren ja hänen vanhempiensa välillä suojaa nuorta vaikeuksilta, vaikka perheessä olisi työttömyyttä tai alhainen koulutustaso. Pitkän seurantatutkimuksen mukaan lapsuusaikaiset hyvät suhteet vanhempiin suojaavat muun muassa aikuisena koetulta masennukselta (Mustonen ym. 2013). Osa nuorista ja vanhemmista kokee kuitenkin perheen yhteisen ajan riittämättömäksi (Hakulinen-Viitanen ym. 2010).

Osallisuus koulussa helpompaa

Kouluterveyskyselyyn tulosten mukaan oppilaiden ja opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuudet koulussa ovat kehittyneet monelta osin myönteisesti 2000-luvulla. Enemmistö nuorista uskaltaa ilmaista oman mielipiteensä luokassa ja kokee, että opettajat rohkaisevat heitä siihen. Koulussa kuulluksi tuleminen on parantunut merkittävästi sekä peruskoulussa että toisella asteella.

Myös tieto omista vaikuttamismahdollisuuksista koulussa on parantunut kaikilla kouluasteilla. Vaikka edistystä on tapahtunut edelleen vuonna 2013, 43 prosenttia peruskoululaisista ja ammattiin opiskelevista sekä 27 prosenttia lukiolaisista ilmoitti, ettei tiedä, miten koulun asioihin voi vaikuttaa. Suomessa nuoret osallistuvat koulun toimintoihin selvästi muita Pohjoismaita harvemmin (Suoninen ym. 2010). Peruskoulussa osallistuttiin yleisimmin koulun teemapäivien, juhlien, retkien ja leirikou-

lun järjestämiseen ja oppituntien järjestelyihin. Toisella asteella osallistuttiin yleisimmin oppituntien järjestelyihin. (THL 2013.)

Lainsäädännön mukaan lasten ja nuorten tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti (THL 2014). Viime vuosina lapsi- ja nuorisopolitiikassa on myös erityisesti painotettu lasten ja nuorten osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja arjenhallinnan vahvistamista (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012). Alhaisessa osallisuudessa ei aina ole kyse arkuudesta tai siitä, että oppilaiden aloitteellisuutta väheksyttäisiin kouluissa. Opettajien ja oppilaiden roolijako on kuitenkin edelleen varsin perinteinen, eikä keskustelua opetuksen sisällöistä, käytetyistä oppimateriaaleista tai oppitunneilla käsiteltävistä teemoista käydä aina riittävästi opettajien ja oppilaiden välillä. (Suoninen ym. 2010.)

Tytöillä mieli maassa

Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan nuoret kokivat terveydentilansa paremmaksi kuin 2000-luvun alussa. Sen sijaan erilaisten oireiden kokeminen on pysytellyt suunnilleen samalla tasolla reilun kymmenen vuoden aikana. Tytöillä oli näitä oireita huomattavasti poikia enemmän kaikkina vuosina. Tytöt vastasivat myös mielialaa kartoittaviin kysymyksiin huolestuttavammin kuin pojat. Viimeisen kuukauden aikana noin 40 prosenttia tytöistä oli kokenut mielialansa usein masentuneeksi, alakuloiseksi tai toivottomaksi. Noin 15 prosenttia koki kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta (esimerkiksi huolestuneisuutta tai hermostuneisuutta) ja noin 25 prosenttia merkittävää sosiaalista ahdistuneisuutta (esimerkiksi nolostumisen pelkoa). Tytöt raportoivat poikia yleisemmin erilaisista oireista ja mielialaan liittyvistä ongelmista. Pojilla ongelmat saattavat näkyä muulla tavoin, kuten vaikkapa muiden kiusaamisena koulussa tai päihteiden käyttönä.

Mielenterveyden ongelmia on ehkäistävä, sillä niillä voi olla pitkäkestoisia seurauksia. Mielenterveyden häiriöt voivat vaikuttaa oppimiseen ja työuraan: nykyisin noin viidesosa niiden vuoksi työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneistä on alle 30-vuotiaita (Kaltiala-Heino ym. 2010; Raitasalo & Maaniemi 2011). Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan apua masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia haettiin yleisimmin terveydenhoitajalta, psykologilta tai koulukuraattorilta (THL 2013). Nuorten mielenterveyden seurannassa ja edistämisessä tärkeä rooli on myös opettajien antamalla tuella (Kaltiala-Heino ym. 2010).

Korvaavatko nuuska ja kannabis tupakan ja alkoholin?

Tupakan ja alkoholin hankintaa sekä niiden käyttöä koskevissa Kouluterveyskyselyn tuloksissa näkyy valvonnan kiristyminen¹³. Entistä useampi nuori arvioi, että tupakan ja mietojen alkoholijuomien ostaminen lähikaupoista, kioskeista ja huoltoasemilta on erittäin vaikeaa heidän ikäisilleen. Nuorten päivittäinen tupakointi sekä alkoholin viikoittainen juominen ja humalajuominen ovat vähentyneet. Sen sijaan päivittäinen nuuskaaminen on edelleen lisääntynyt pojilla.

Myös Nuorten terveystapatutkimuksen mukaan tupakointi ja alkoholin juominen ovat vähentyneet. Tupakoinnin kokeiluikä ja aloittamisikä näyttävät siirtyneen myöhemmäksi. Sähkösavukkeen ja vesipiipun kokeilut ovat nuorilla yleisiä, mutta säännöllinen käyttö harvinaista. Koska ne edustavat monille nuorille uudenlaista houkuttelevaa tuotetta, niiden käytön yleisyyttä täytyy seurata tarkkaan. Tärkeää on myös kertoa nuorille nuuskan terveyshaitoista ja sen aiheuttamasta voimakkaasta riippuvuudesta. (Kinnunen ym. 2013.)

Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan nuorten huumeekokeilut – yleensä kannabiskokeilut – vähentyivät 2000-luvun puoliväliin asti, mutta ovat viime vuosina palanneet 2000-luvun alun tasolle. Huumeita kertoi kokeilleensa noin joka kymmenes peruskoululainen, joka seitsemäs lukiolainen ja joka viides ammattiin opiskeleva. Viimeisimmässä kyselyssä kasvu näyttäisi pääosin taittuneen. Poikkeuksena ovat peruskoulun yläluokkien pojat ja ammattiin opiskelevat tytöt, joilla kokeilut yleistyivät edelleen. Kansainvälisen ESPAD-kyselyn mukaan nuorten huumeekokeilut olivat Suomessa yleisempiä kuin Ruotsissa tai Norjassa (Hibell ym. 2012). Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan lukiolaisten asenteet näyttävät olevan tiukentumassa, mutta peruskoulun yläluokkalaiset ja ammattiin opiskelevat suhtautuivat kannabiskokeiluihin yhä myönteisemmin. Huolestuttavaa on myös, että nuoret arvioivat huumeiden hankkimisen entistä helpommaksi. (THL 2013.) Huumeiden käyttöön liittyvien asenteiden ja mielikuvien muuttamiseen sekä riskitietoisuuden lisäämiseen tulisi nyt kiinnittää erityishuomiota (Kinnunen ym. 2013).

Opiskeluhuollon palvelut paremmin saatavilla

Kouluterveydenhuollon alueellisiin eroihin on kiinnitetty huomiota viime vuosina ja palvelujen järjestämistä on ohjattu entistä tarkemmin valtioneuvoston asetuksella (Valvira 2011; Valtioneuvoston asetus... 2011). Tutkimusten mukaan peruskoulujen oppilashuoltopalvelut ovat olleet asetuksen jälkeen hieman paremmin saatavilla. Terveyskeskusten ilmoittamien tietojen mukaan lähes jokaisessa oppilaitoksessa oli

---

¹³ Ks. Päivittäistavarakauppa ry:n tiedote 3.1.2013: 7.1.2013 lähtien alle 30-vuotiailta vaikuttavien ikä tarkastetaan alkoholi- ja tupakkaostojen yhteydessä. <http://www.pty.fi/ajankohtaista/tiedotteet/uutinen/article/712013-laehtien-alle-30-vuotiailta-vaikuttavien-ikae-tarkastetaan-alkoholi-ja-tupakkaostojen-yhte/>

terveydenhoitaja. Lääkärit, psykologit ja kuraattorit olivat saatavilla hieman tätä harvemmin, lukuun ottamatta ammatillisia oppilaitoksia, joissa vain neljässä kymmenestä oppilaitoksesta oli kuraattori. Palvelujen saatavuus vaihteli kuntien välillä, mutta myös kunnan sisällä. (THL 2011; Wiss ym. 2013; Wiss ym. 2012a; Wiss ym. 2012b.)

Kouluterveyskyselyssä selvitettiin nuorten mielikuvaa oppilas- ja opiskelija-huollon palveluiden saatavuudesta. Nuorten mielestä koulun terveydenhoitajan, lääkärin, psykologin ja erityisesti kuraattorin palvelujen saatavuus on helpottunut. Entistä useampi nuori on käynyt terveydenhoitajan tai lääkärin vastaanotolla ainakin kerran, todennäköisesti määräaikaistarkastuksessa, mutta myös kuraattorilla ja psykologilla käyneiden osuudet olivat kasvaneet hieman (THL 2013).

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon palveluiden turvaaminen on tärkeää nuorten hyvinvoinnin kannalta. Kouluterveydenhuollon supistamisella 1990-luvulla oli yhteys lisääntyneeseen alaikäisten lasten ja nuorten psykiatrisen laitoshoidon tarpeeseen (Paakkonen 2012). Toisen asteen opiskeluhuollon palveluihin pyritään vaikuttamaan uudella oppilas- ja opiskelijahuoltolailla. Siinä on esitetty, että toisen asteen opiskelijat saavat vastaavat opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut kuin perusasteen oppilaat. Laissa säädetään myös mm. terveydenhoitajan ja lääkärin saatutavuudesta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2013.) On hyvä muistaa, että nuoren kokemaan palvelun saatavuuteen voi vaikuttaa palvelun tarjonnan lisäksi moni muukin asia. Palvelun käyttöä tukevat esimerkiksi palveluista tiedottaminen sekä mahdollisuus hakeutua niihin koulupäivän ajankohdasta tai opetuspaikan sijainnista riippumatta.

Nuorten hyvinvoinnissa alueellisia eroja

Nuorten hyvinvoinnin alueelliset erot AVI-alueittain ja maakunnittain olivat erilaisia eri kouluasteilla. Mikään AVI-alue tai maakunta ei sijoittunut vertailuissa ainoastaan hyvin tai ainoastaan heikosti.

AVI-alueiden välillä oli vähiten eroja peruskoululaisilla ja eniten toisen asteen opiskelijoilla. Peruskoululaisilla ja lukiolaisilla Etelä-Suomi ja Lappi sijoituivat yleisimmin sekä myönteiseen että kielteiseen ääripäähän. Ammattiin opiskelevilla Etelä-Suomi erottui muista alueista pääsääntöisesti kielteisesti: seksuaalisen väkivallan kokemukset olivat yleisimpiä, liikuntaa harrastettiin vapaa-ajalla vähiten ja huumekekoilut olivat yleisimpiä. Etelä-Suomen ammattiin opiskelevat kokivat opiskelun työmäärän yleisimmin liian suureksi, lintsasivat yleisimmin ja heillä oli eniten vaikeuksia opiskelussa. Heillä jäi aamupala ja koululounas yleisemmin syömättä ja heidän perheensä söivät harvemmin yhteisen ilta-aterian kuin muilla AVI-alueilla.

Myönteistä Etelä-Suomen tuloksissa oli, että koulupsykologin vastaanotolle pääsy arvioitiin siellä helpoimmaksi kaikilla kouluasteilla. Lisäksi Etelä-Suomen peruskoululaiset ja lukiolaiset harjasivat yleisimmin hampaansa riittävän usein ja heidän vanhempansa olivat harvimmin työttömänä. Etelä-Suomessa lukiolaisilla oli har-

vemmin päänsärkyä ja ylipainoa, ja he arvioivat koulukuraattorin vastaanotolle pääsyn helpommaksi kuin muualla.

Myös maakuntien välillä oli vähemmän merkittäviä eroja peruskoululaisilla kuin toisen asteen opiskelijoilla. Peruskoululaisten tuloksissa selvimmin muista maakunnista erottui Pohjanmaa, joka sijoittui useimmin myönteiseen ääripäähän. Siellä peruskoululaisten vanhemmat tupakoivat vähiten ja olivat harvimmin työttömänä, perheet söivät yleisimmin yhteisiä ilta-aterioita ja oppilaat päivittäin koululounasta. Oppilaat arvioivat Pohjanmaalla myös kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn helpommaksi kuin muualla. Tilanne oli sama myös ammattiin opiskelevien tuloksissa, lukuun ottamatta koululounaan syömistä. Lisäksi Pohjanmaan ammattiin opiskelevilla huumeokeilut olivat harvinaisimpia.

Toisaalta Pohjanmaalla lukiolaiset tiesivät heikoiten, miten oppilaitoksen asioihin voi vaikuttaa ja viettivät eniten aikaa ruutumedian ääressä. Lisäksi ammattiin opiskelevat kokivat Pohjanmaalla eniten puutteita oppilaitoksen fyysisissä työoloissa.

Lopuksi

Kouluterveyskyselyn vuoden 2009 raportissa kiinnitettiin huomiota siihen, että poikien hyvinvoinnissa on enemmän huolestuttavia piirteitä kuin tyttöjen hyvinvoinnissa ja ammattiin opiskelevilla enemmän kuin lukiolaisilla (Luopa ym. 2010). Pääosin erot ovat pysyneet ennallaan ja joissain asioissa jopa kasvaneet. Esimerkiksi huumeokeiluissa sukupuolten välinen ero on viime vuosina kasvanut peruskoululaisilla ja vastaavasti ammattiin opiskelevien ja lukiolaisten välinen ero pojilla.

Joidenkin indikaattoreiden kohdalla sukupuolten väliset erot ovat kuitenkin kaventuneet. Erityisen ilahduttavaa oli se, että aikaisempaa useammalla pojalla oli ainakin yksi läheinen ystävä. Samalla ero tyttöihin on kaventunut. Aikaisempina vuosina toisella asteella opiskelevat pojat joivat tyttöjä yleisemmin itsensä humalaan. Humalajuominen on vähentynyt molemmilla, mutta pojilla voimakkaammin; sukupuolten välinen ero onkin hävinnyt lukiolaisilla lähes kokonaan ja kaventunut myös ammattiin opiskelevilla.

Tyttöjen hyvinvoinnissa erityisen huolestuttavaa oli seksuaalisen väkivallan kokemusten yleisyys: peruskoululaistytöistä joka viides, lukiolaistytöistä joka neljäs ja ammattiin opiskelevista tytöistä joka kolmas oli kokenut seksuaalista väkivaltaa eli vastentahtoista intiimiä koskettelua, seksiin painostamista tai pakottamista tai maksun tarjoamista seksistä. Nämä kokemukset olivat tytöillä kaksi-kolme kertaa yleisempiä kuin pojilla. Lapsiasiavaltuutettu onkin vaatinut toimia tyttöjen kohtaaman seksuaalisen väkivallan ehkäisemiseksi (Lapsiasiavaltuutettu 2014).

Vaikka monissa indikaattoreissa ero ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien ja lukiolaisten välillä oli suuri, ei ammattiin opiskelevien tilanne ollut kaikilta osin synkkä. Erityisesti jotkin kouluoloihin liittyvät kokemukset olivat ammatillisissa oppilaitoksissa myönteisempiä kuin lukiossa. Ammattiin opiskelevat kokivat esi-

merkiksi opettajien olevan kiinnostuneempia opiskelijoiden kuulumisista ja kokivat opiskelun vähemmän kuormittavaksi kuin lukiolaiset.

Kouluterveyskyselyn tulosten perusteella nuorten hyvinvoinnin eriarvoistumisen ehkäisemiseen pitää panostaa voimakkaasti jo peruskoulussa. Lisäksi ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien hyvinvointiin täytyy panostaa entistä voimakkaammin. Eriarvoistumiseen johtavat polut alkavat jo varhain, joten perheen ja koulun tuki on tärkeä nuoren hyvinvoinnille. Mielen hyvinvointiin, hyviin terveystottumuksiin ja elintapoihin on kasvettava. Nuorella täytyy olla saatavissa matalan kynnyksen apua erilaisissa elämän pulmatilanteissa.

Lähteet

- Hakulinen-Viitanen, Tuovi & Kaikkonen, Risto & Koponen, Päivikki: Lasten ja lapsiperheiden elinympäristö. Teoksessa Mäki, Päivi & Hakulinen-Viitanen, Tuovi & Kaikkonen, Risto & Koponen, Päivikki & Ovaskainen, Marja-Leena & Sippola, Risto & Virtanen, Suvi & Laatikainen, Tiina & LATE-työryhmä (toim.): Lasten terveys. LATE-tutkimuksen perustulokset lasten kasvusta, kehityksestä, terveydestä terveystottumuksista ja kasvuympäristöstä. Raportti 2/2010. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2010, 119–130. Viitattu 5.5.2014.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201205085165>
- Hibell, Björn & Guttormsson, Ulf & Ahlström, Salme & Balakireva, Olga & Bjarnason, Thoroddur & Kokkevi, Anna & Kraus, Ludwig: The 2011 ESPAD Report. Substance Use Among Students in 36 European Countries. Stockholm: The Swedish Council for Information on Alcohol and other Drugs, 2012. Viitattu 5.5.2014.
http://www.espad.org/Uploads/ESPAD_reports/2011/The_2011_ESPAD_Report_FULL_2012_10_29.pdf
- Kaltiala-Heino, Riittakerttu & Ranta, Klaus & Fröjd, Sari: Nuorten mielenterveys koulumaailmassa. Duodecim 2010; 126: 2033-9.
- Kinnunen, Jaana & Lindfors, Pirjo & Pere, Lasse & Ollila, Hanna & Samposalo, Hanna & Rimpelä, Arja: Nuorten terveystapatutkimus 2013. Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977–2013. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2013:16. Helsinki: sosiaali- ja terveysministeriö, 2013. Viitattu 5.5.2014.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3306-4>
- Lapsiasiavaltuutettu: ”Koulukiusaamisen vähentämisessä ei läpimurtoa, lasten seksuaalinen väkivalta yleistä” Tiedote 28.5.2014. Viitattu 5.5.2014.
<http://www.lapsiasia.fi/nyt/tiedotteet/tiedote/-/view/1884196>
- Luopa, Pauliina & Lommi, Anni & Kinnunen, Topi & Jokela, Jukka: Nuorten hyvinvointi Suomessa 2000-luvulla. Kouluterveyskysely 2000–2009. Raportti 20/2010. Helsinki: THL, 2010. Viitattu 5.5.2014.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201205085224>
- Mustonen, Ulla & Huurre, Taina & Kiviruusu, Olli & Berg, Noora & Aro, Hillevi & Marttunen Mauri: Elämänkulku, mielenterveys ja hyvinvointi. Seurantatutkimus 16-vuotiaista tampere-laisnuorista 22-, 32- ja 42-vuotiaina (TAM-projekti). Raportti 17/2013. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Tampere, 2013. Viitattu 5.5.2014.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-962-6>
- Myrskylä, Pekka: Hukassa – Keitä ovat syrjäytyneet nuoret? EVA-analyysi. 19/2012. Viitattu 5.5.2014.
<http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/02/Syrjailyminen.pdf>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö: Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2012–2015. Viitattu 5.5.2014.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/OKM06.pdf?lang=fi>
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) Viitattu 5.5.2014.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>
- Paakkonen, Tarja: Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujärjestelmä vaikeahoitoisuuden näkökulmasta. Dissertations in Social Sciences and Business Studies no 36. Kuopio: Itä-Suomen yliopisto, 2012. Viitattu 5.5.2014.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-0660-1>
- Paananen, Reija & Ristikari, Tiina & Merikukka, Marko & Rämö, Antti & Gissler, Mika: Lasten ja nuorten hyvinvointi Kansallisen syntymäkohortti 1987 -tutkimusaineiston valossa. Raportti 52. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2012. Viitattu 5.5.2014.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-696-0>
- Raitasalo Raimo, & Maanniemi, Kaarlo: Nuorten mielenterveyden häiriöiden aiheuttamat sairauspoissaolot ja työkyvyttömyys vuosina 2004–2009. Nettityöpapereita 23/2011. Helsinki: Kela. Viitattu 5.5.2014.
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/25936/Nettityopapereita23.pdf?sequence=4>
- Suoninen, Annikka & Kupari, Pekka & Törmäkangas, Kari: Nuorten yhteiskunnalliset tiedot, osallistuminen ja asenteet. Kansallisen ICCS 2009 - tutkimuksen päätulokset. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos, 2010. Viitattu 5.5.2014.
<https://ktl.jyu.fi/julkaisut/julkaisuluettelo/julkaisu/2010/d093>
- THL 2013: Kouluterveyskysely. Tulokset aiheittain. Viitattu 5.5.2014. <http://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntija-tyo/vaestotutkimukset/kouluterveyskysely/tulokset/tulokset-aiheittain>
- THL 2014: Lainsäädäntö velvoittaa lasten ja nuorten osallisuuteen. Viitattu 5.5.2014.
http://www.thl.fi/fi/FI/web/kasvunkumppanit/johdon_tueksi/lasten_ja_nuorten_vaikuttamis_mahdollisuudet/lainsaadanto
- THL 2011: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen peruskouluissa 2011. Tiedä ja toimi. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 5.5.2014. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201401241272>
- Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011. Viitattu 5.5.2014.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2011/20110338>
- Valvira: Osalla kunnista vaikeuksia lasten, nuorten ja heidän perheidensä terveystarkastusten järjestämisessä – valvontaviranomaisia askarruttaa tarkastusten sisältö. Lehdistötiedote 3.10.2011. Viitattu 5.5.2014.
http://www.valvira.fi/valvira/lehdistotiedotteet/osalla_kunnista_vaikeuksia_lasten_nuorten_ja_heidan

- [perheidensa terveystarkastusten järjestämisessä -
valvontaviranomaisia askarruttaa tarkastusten sis-
alto](#)
- Wiss, Kirsi & Hietanen-Peltola, Marke & Pelkonen, Marjaana & Saaristo, Vesa: Koulu- ja opiskelu-terveydenhuollon lääkärivoimavarojen kehitys terveyskeskuksissa vuosina 2005–2011. Tutkimuksesta tiiviisti 3, heinäkuu 2013. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 5.5.2014. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-953-4>
- Wiss, Kirsi & Saaristo, Vesa & Peltonen, Heidi & Laitinen, Kristiina: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen lukioissa 2012a. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2012a. Viitattu 5.5.2014. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-879-7>
- Wiss, Kirsi & Saaristo, Vesa & Pirttiniemi, Juhani & Väyrynen, Pirjo: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ammatillisissa oppilaitoksissa 2012b. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2012b. Viitattu 5.5.2014. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-878-0>

Liitteet

LIITE 1. Indikaattoreiden muodostaminen

Elinolot

Ainakin yksi vanhemmista tupakoi

Kuvaus: Ainakin yksi vanhemmista tupakoi nykyisin.

Indikaattorin muodostaminen:

Ovatko vanhempasi tupakoineet Sinun elinaikanasi?

- Äiti (Pisteytys: Ei ole koskaan tupakoinut, On tupakoinut, mutta lopettanut = 0; Tupakoi nykyisin = 1; En osaa sanoa = 0)

- Isä (Pisteytys: Ei ole koskaan tupakoinut, On tupakoinut, mutta lopettanut = 0; Tupakoi nykyisin = 1; En osaa sanoa = 0)

Mukaan otettiin 1-2 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Vuonna 2004 äidin ja isän tupakointia koskevat kysymykset yhdistettiin saman kysymyksen alakohdiksi. Muutoksesta huolimatta tulosta pidetään vertailukelpoisena suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana

Kuvaus: Vähintään yksi vanhemmista on ollut työttömänä tai pakkolomalla vuoden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Ovatko vanhempasi olleet viimeksi kuluneen vuoden aikana työttöminä tai pakkolomalla? (Pisteytys: Ei kumpikaan = 0; Toinen vanhemmistani, Molemmat vanhempani = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa

Kuvaus: Vanhemmat eivät aina tiedä, missä nuori viettää perjantai- ja lauantai-iltansa.

Indikaattorin muodostaminen:

Tietävätkö vanhempasi, missä vietät perjantai- ja lauantai-iltasi? (Pisteytys: Tietävät aina = 0; Tietävät joskus, Useimmiten eivät tiedä = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa

Kuvaus: Nuori ei pysty juuri koskaan keskustelemaan vanhempiensa kanssa omista asioistaan.

Indikaattorin muodostaminen:

Pysytkö keskustelemaan vanhempiesi kanssa omista asioistasi? (Pisteytys: En juuri koskaan = 1; Silloin tällöin, Melko usein, Usein = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla

Kuvaus: Perhe ei syö sellaista yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla, jolloin yleensä kaikki ovat ruokapöydässä.

Indikaattorin muodostaminen:

Mikä seuraavista vaihtoehdoista parhaiten kuvaa perheesi ateriointia iltapäivällä tai illalla? (Pisteytys: Ei varsinaista ateriaa, vaan jokainen ottaa itselleen syötävää, Valmistetaan ateria, mutta koko perhe ei syö yhtä aikaa = 1; Syömme yhteisen aterian, jolloin yleensä kaikki ovat ruokapöydässä = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Ei yhtään läheistä ystävää

Kuvaus: Nuorella ei ole yhtään todella läheistä ystävää, jonka kanssa voi keskustella luottamuksellisesti omista asioista.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulla tällä hetkellä todella läheistä ystävää, jonka kanssa voit keskustella luottamuksellisesti lähes kaikista omista asioistasi? (Pisteytys: Ei ole läheisiä ystäviä = 1; On yksi läheinen ystävä, On kaksi läheistä ystävää, On useampia läheisiä ystäviä = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia

Kuvaus: Nuorelle on aiheutunut haittoja tai ongelmia läheisen ihmisen liiasta alkoholin käytöstä.

Indikaattorin muodostaminen:

Käyttääkö joku sinulle läheinen ihminen mielestäsi liikaa alkoholia? (Pisteytys: Ei = 0; Kyllä = 1)

- Onko siitä aiheutunut haittoja tai ongelmia elämässäsi? (Pisteytys: Ei = 0; Kyllä = 1)

Mukaan otettiin 2 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu kolmesta tekijästä: nuorelta on varastettu tai yritetty varastaa käyttämällä väkivaltaa tai uhkaamalla sillä, häntä on uhattu vahingoittaa tai hänen kimppuunsa on käyty fyysisesti vuoden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulle viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana tehty seuraavia asioita?

- Varastettu tai yritetty varastaa jotain käyttämällä väkivaltaa tai uhkaamalla sillä (Pisteytys: Kyllä = 1; Ei = 0)

- Uhattu vahingoittaa fyysisesti (Pisteytys: Kyllä = 1; Ei = 0)

- Käyty fyysisesti kimppuusi kuten lyöty, potkittu tai käytetty jotain asetta (Pisteytys: Kyllä = 1; Ei = 0)

Mukaan otettiin 1-3 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2002 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu kolmesta tekijästä: vastentahtoinen intiimi koskettelu, seksiin painostaminen tai pakottaminen, maksun tarjoaminen seksistä.

Indikaattorin muodostaminen

Oletko kokenut jotakin seuraavista?

- Kehon intiimien alueiden koskettelua vasten tahtoasi (Pisteytys: Kyllä toistuvasti, Kyllä joskus = 1; En = 0)

- Yhdyntään tai muunlaiseen seksiin painostamista tai pakottamista (Pisteytys: Kyllä toistuvasti, Kyllä joskus = 1; En = 0)

- Rahan, tavarain tai päihteiden tarjoamista sinulle vastineeksi seksistä (Pisteytys: Kyllä toistuvasti, Kyllä joskus = 1; En = 0)

Mukaan otettiin 1-3 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2013.

Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu viidestä tekijästä: töherryksen tekeminen julkisiin paikkoihin, koulun/oppilaitoksen tai muiden omaisuuden vahingoittaminen, varastaminen, jonkun pahoinpitely.

Indikaattorin muodostaminen:

Oletko viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana tehnyt seuraavia asioita?

- Kirjoittanut tai maalannut kirjoituksia tai graffiteja seiniin, busseihin, pysäkkikatoksiin, ikkunoihin tai muihin vastaaviin paikkoihin (Pisteytys: En ole = 0; Kerran = 1; 2-4 kertaa = 2; Yli 4 kertaa = 3)
- Tahallasi vahingoittanut tai tuhonnut koulun omaisuutta tai koulurakennusta / oppilaitoksen omaisuutta tai tiloja (Pisteytys: En ole = 0; Kerran = 1; 2-4 kertaa = 2; Yli 4 kertaa = 3)
- Tahallasi vahingoittanut tai tuhonnut muuta kuin koululle/oppilaitokselle kuuluvaa omaisuutta (Pisteytys: En ole = 0; Kerran = 1; 2-4 kertaa = 2; Yli 4 kertaa = 3)
- Varastanut jotakin kaupasta tai kioskista (Pisteytys: En ole = 0; Kerran = 1; 2-4 kertaa = 2; Yli 4 kertaa = 3)
- Hakannut jonkun (Pisteytys: En ole = 0; Kerran = 1; 2-4 kertaa = 2; Yli 4 kertaa = 3)

Mukaan otettiin 2-15 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2002 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Kouluolot

Koulun/oppilaitoksen fyysisissä työoloissa puutteita

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu seuraavista työskentelyä haittaavista tekijöistä: opiskelutilojen ahtaus, melu, sopimaton valaistus, huono ilmanvaihto, lämpötila, likaisuus, epämukavat työtuolit tai -pöydät, huonot sosiaalitulat, tapaturmavaara.

Indikaattorin muodostaminen:

Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa/oppilaitoksessa?

- Opiskelutilojen ahtaus (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Melu, kaiku (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Sopimaton valaistus (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Huono ilmanvaihto tai huoneilma (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Lämpötila (kuumuus, kylmyys, veto) (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Likaisuus, pölyisyys (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Epämukavat työtuolit tai -pöydät (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Huonot sosiaalitulat (WC, pukeutumis- ja peseytymistilat) (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Tapaturmavaara (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)

Mukaan otettiin 10-27 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1997, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Koulutapaturma lukuvuoden aikana

Kuvaus: Oppilaalle/opiskelijalle on sattunut koulussa/oppilaitoksessa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana vähintään yksi tapaturma, joka on vaatinut terveydenhuollon vastaanotolla käyntiä.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulle tämän lukuvuoden aikana sattunut koulussa/oppilaitoksessa tai koulumatkalla tapaturma, joka on edellyttänyt lääkärin tai terveydenhoitajan vastaanotolla käyntiä?

- Välitunnilla (Pisteytys: Ei kertaakaan = 0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin = 1)
- Liikuntatunnilla (Pisteytys: Ei kertaakaan = 0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin = 1)
- Muulla tunnilla (Pisteytys: Ei kertaakaan = 0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin = 1)
- Koulumatkalla (Pisteytys: Ei kertaakaan = 0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin = 1)

Mukaan otettiin 1-4 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Vuonna 2010 poistettiin kohta "Tekstiili- tai teknisen työn tunnilla". Muutoksesta huolimatta tulosta pidetään vertailukelpoisena suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Koulun/oppilaitoksen työilmapiirissä ongelmia

Kuvas: Indikaattori on muodostettu yhdeksästä työilmapiiriin vaikuttavasta tekijästä: opettajien odotukset ja oikeudenmukaisuus, toimeentuleminen oppilaiden/opiskelijoiden ja opettajien kanssa, työskentely ryhmissä, työympäristön rauhattomuus, kiireisyys, luokan/ryhmän työrauha sekä oppilaiden/opiskelijoiden viihtyminen yhdessä.

Indikaattorin muodostaminen:

Lue jokainen seuraavista väittämistä huolellisesti. Merkitse vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa omaa mielihetittäsi.

- Opettajani odottavat minulta liikaa (koulussa) (Pisteitys: Täysin samaa mieltä = 3; Samaa mieltä = 2; Eri mieltä, Täysin eri mieltä = 0)

- Opettajat kohtelevat meitä oppilaita/opiskelijoita oikeudenmukaisesti (Pisteitys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä = 2; Täysin eri mieltä = 3)

- Luokkani/ryhmäni oppilaat/opiskelijat viihtyvät hyvin yhdessä (Pisteitys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä = 2; Täysin eri mieltä = 3)

- Luokassani/ryhmässäni on hyvä työrauha (Pisteitys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä = 2; Täysin eri mieltä = 3)

Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi?

- Työympäristön rauhattomuus (Pisteitys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)

- Kiireisyys (Pisteitys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)

Miten koulunkäyntisi/opiskelusi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa?

- Työskentely ryhmissä (Pisteitys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)

- Koulukavereiden/opiskelukavereiden kanssa toimeentuleminen (Pisteitys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)

- Opettajien kanssa toimeentuleminen (Pisteitys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)

Mukaan otettiin 10-27 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1998, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa/oppilaitoksessa

Kuvas: Indikaattori on muodostettu kolmesta opettajien ja oppilaiden/opiskelijoiden vuorovaikutusta kuvaavasta tekijästä: mielipiteiden ilmaisuun rohkaiseminen, mielipiteiden huomioiminen koulutyön/opiskelun kehittämisessä ja kiinnostus oppilaiden/opiskelijoiden kuulumisista.

Indikaattorin muodostaminen:

Lue jokainen seuraavista väittämistä huolellisesti. Merkitse vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa omaa mielihetittäsi.

- Opettajat rohkaisevat minua ilmaisemaan oman mielipiteeni oppitunneilla (Pisteitys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä = 1; Täysin eri mieltä = 2)

- Opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu (Pisteitys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä = 1; Täysin eri mieltä = 2)

- Oppilaiden/opiskelijoiden mielipiteet otetaan huomioon koulutyön/opiskelun kehittämisessä (Pisteitys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä = 1; Täysin eri mieltä = 2)

Mukaan otettiin 3-6 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1998, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Koulutyöhön/opiskeluun liittyvä työmäärä liian suuri

Kuvas: Oppilas/opiskelija on kokenut koulutyöhön/opiskeluun liittyvän työmäärän lukuvuoden aikana jatkuvasti tai melko usein liian suureksi.

Indikaattorin muodostaminen:

Millaiseksi olet kokenut koulutyöhön/opiskeluun liittyvän työmääräsi tämän lukuvuoden aikana? (Pisteitys: Jatkuvasti liian suuri, Melko usein liian suuri = 1; Sopiva, Melko usein liian vähäinen, Jatkuvasti liian vähäinen = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Vaikeuksia opiskelussa

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu seuraavista tekijöistä: läksyjen tekeminen, kokeisiin valmistautuminen, parhaan opiskelutavan löytäminen, omatoimisuutta vaativien tehtävien hoitaminen, kirjoittamistehtävien tekeminen, lukemistehtävien tekeminen, opetuksen seuraaminen.

Indikaattorin muodostaminen:

Miten koulunkäyntisi/opiskelusi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa?

- Opetuksen seuraaminen oppitunneilla (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)
- Läksyjen tai muiden vastaavien tehtävien tekeminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)
- Kokeisiin valmistautuminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)
- Itselleni parhaiten sopivan opiskelutavan löytäminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)
- Omatoimisuutta vaativien tehtävien aloittaminen tai valmiiksi hoitaminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)
- Kirjoittamista vaativien tehtävien tekeminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)
- Lukemista (esim. kirjasta) vaativien tehtävien tekeminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)

Mukaan otettiin 3-21 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1998, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. HUOM! Indikaattori ei ole vertailukelpoinen indikaattorin "Opiskeluvaikeuksia" kanssa.

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa

Kuvaus: Oppilas/opiskelija on joutunut kiusaamisen kohteeksi koulussa/oppilaitoksessa noin kerran viikossa tai useammin lukukauden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Kuinka usein Sinua on kiusattu koulussa/oppilaitoksessa tämän lukukauden aikana? (Pisteytys: Useita kertoja viikossa, Noin kerran viikossa = 1; Harvemmin, Ei lainkaan = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana

Kuvaus: Oppilas/opiskelija on lintsannut ainakin kaksi kokonaista koulupäivää/opiskelupäivää kuukauden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Kuinka monta kokonaista koulupäivää/opiskelupäivää olet ollut seuraavien syiden takia poissa viimeisten 30 päivän aikana?

- Pinnaamisen tai lintsauksen takia (Pisteytys: En yhtään, Yhden päivän = 0; 2-3 päivää, Yli 3 päivää = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2002 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun/oppilaitoksen asioihin

Kuvaus: Oppilas/opiskelija ei tiedä, miten koulussa/oppilaitoksessa voi vaikuttaa koulun/oppilaitoksen asioihin.

Indikaattorin muodostaminen:

Lue jokainen seuraavista väittämistä huolellisesti. Merkitse vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa omaa mieltäsi.

- Tiedän, miten koulussani/oppilaitoksessani voin vaikuttaa koulun/oppilaitoksen asioihin (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä, Täysin eri mieltä = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Koettu terveys

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi

Kuvaus: Nuori kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi, melko huonoksi tai erittäin huonoksi.

Indikaattorin muodostaminen:

Mitä mieltä olet terveydentilastasi? Onko se (Pisteytys: Erittäin hyvä, Melko hyvä = 0; Keskinkertainen, Melko tai erittäin huono = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. HUOM! Vuoteen 2009 saakka indikaattorin nimi oli "Terveydentila keskinkertainen tai huono".

Päivittäin vähintään kaksi oiretta

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu kahdeksasta tekijästä: niska- tai hartiakivut, selän alaosan kivut, vatsakivut, jännittyneisyys tai hermostuneisuus, ärtyneisyys tai kiukunpurkaukset, vaikeudet päästä uneen tai heräileminen öisin, päänsärky, väsymys tai heikotus.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein?

- Niska- tai hartiakipu (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Selän alaosan kipuja (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Vatsakipu (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Jännittyneisyyttä tai hermostuneisuutta (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Ärtyneisyyttä tai kiukunpurkauksia (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Vaikeuksia päästä uneen tai heräilemistä öisin (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Päänsärkyä (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Väsymystä tai heikotusta (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

Mukaan otettiin 2-8 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. HUOM! Indikaattori ei ole vertailukelpoinen indikaattorin "Vähintään kaksi oiretta päivittäin" kanssa.

Väsymystä lähes päivittäin

Kuvaus: Nuorella on ollut lähes päivittäin väsymystä tai heikotusta puolen vuoden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein?

- Väsymystä tai heikotusta (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Niska- tai hartiakipu viikoittain

Kuvaus: Nuorella on ollut vähintään kerran viikossa niska- tai hartiakipu puolen vuoden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein?

- Niska- tai hartiakipu (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa = 0; Noin kerran viikossa, Lähes joka päivä = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Päänsärkyä viikoittain

Kuvaus: Nuorella on ollut vähintään kerran viikossa päänsärkyä puolen vuoden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

- Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein?
 - Päänsärkyä (Pisteitys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa = 0; Noin kerran viikossa, Lähes joka päivä = 1)
 Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus

Kuvaus: Nuorella on kahden viime viikon aikana ollut kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Indikaattori perustuu GAD-7-mittariin.

Indikaattorin muodostaminen:

- Kuinka usein seuraavat ongelmat ovat vaivanneet sinua lomakkeen täyttöä edeltäneen kahden viikon aikana?
 - Hermostuneisuuden, ahdistuneisuuden tai kireyden tunne (Pisteitys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)
 - En ole voinut lopettaa tai hallita huolestumistani (Pisteitys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)
 - Liiallinen huolestuneisuus erilaisista asioista (Pisteitys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)
 - Vaikeus rentoutua (Pisteitys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)
 - Niin levoton olo, että on vaikea pysyä aloillaan (Pisteitys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)
 - Taipumus harmistua tai ärsyyntyä helposti (Pisteitys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)
 - Pelko siitä, että jotakin kauheaa saattaisi tapahtua (Pisteitys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)
 Mukaan otettiin 10–21 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2013.

Koulu-uupumus

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu kolmesta Katariina Salmela-Aron ja Petri Näätäsen koulu-uupumusmittariin (ks. Salmela-Aro & Näätänen: Nuorten koulu-uupumusmittari BBI-10. Helsinki: Edita, 2005) perustuvasta tekijästä: uupumusasteinen väsymys, kyyninen asenne työhön ja opintojen merkityksen vähentyminen sekä kyvyttömyyden ja riittämättömyyden tunne opiskelijana.

Indikaattorin muodostaminen:

- Oletko kokenut seuraavanlaisia tunteita koulutyöhösi/opiskeluun liittyen? Tunnen hukkuvani koulutyöhön (Pisteitys: En juuri koskaan, Muutaman kerran kuussa = 0; Muutamana päivänä viikossa = 1; Lähes päivittäin = 2)
 - Tuntuu, ettei opinnoillani ole enää merkitystä (Pisteitys: En juuri koskaan, Muutaman kerran kuussa = 0; Muutamana päivänä viikossa = 1; Lähes päivittäin = 2)
 - Minulla on riittämättömyyden tunteita opinnoissani (Pisteitys: En juuri koskaan, Muutaman kerran kuussa = 0; Muutamana päivänä viikossa = 1; Lähes päivittäin = 2)
 Mukaan otettiin 3-6 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Ylipaino

Kuvaus: Nuorella on painoindeksin (BMI) mukaan ylipainoa.

Indikaattorin muodostaminen:

- Pituus ja paino. Painoindeksi (BMI) laskettu jakamalla paino (kg) pituuden (m) neliöllä. Ylipainon raja määritelty iän ja sukupuolen mukaan: 18-vuotiailla raja on 25 ja nuoremmilla ikäryhmillä pienempi (ks. Cole & Bellizzi & Flegal & Dietz: Establishing a standard definition for child overweight and obesity worldwide: international survey. *BMJ* 2000;320, 1240–45). (Pisteitys: BMI alle ylipainon rajan = 0; BMI vähintään raja-arvo = 1)
 Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Terveystottumukset

Ei syö aamupalaa joka arkiamu

Kuvaus: Nuori ei syö aamupalaa (muutakin kuin vain kahvia, mehua tai muita juomia) jokaisena kouluamuna/opiskelupäivän aamuna.

Indikaattorin muodostaminen:

Kuinka usein syöt aamupalaa (muutakin kuin vain kahvia, mehua tai muita juomia) kouluvii-
kon/opiskeluviiikon aikana? (Pisteytys: Viitenä aamuna = 0; 3-4 aamuna, 1-2 aamuna, Harvemmin = 1)
Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodes-
ta 2008.

Ei syö koululounasta päivittäin

Kuvaus: Nuori ei syö koululounasta jokaisena koulupäivänä/opiskelupäivänä.

Indikaattorin muodostaminen:

Kuinka usein syöt koululounasta kouluviiikon/opiskeluviiikon aikana? (Pisteytys: Viitenä päivänä = 0; 3-4
päivänä, 1-2 päivänä, Harvemmin = 1)
Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2010.

Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä

Kuvaus: Nuori harjaa hampaansa harvemmin kuin kaksi kertaa päivässä.

Indikaattorin muodostaminen:

Kuinka usein harjaat hampaasi? (Pisteytys: En koskaan, Harvemmin kuin kerran viikossa, Vähintään ker-
ran viikossa, mutta en päivittäin, Kerran päivässä = 1; Useammin kuin kerran päivässä = 0)
Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2010. Vastaus-
vaihtoehtoja muutettiin vuonna 2010. Tämän muutoksen vuoksi indikaattorin prosenttiosuudet eivät ole vertai-
luelpöisiä aikaisempina vuosina ilmoitettujen prosenttiosuuksien kanssa.

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa

Kuvaus: Nuori harrastaa hengästyttävää ja hikoiluttavaa liikuntaa vapaa-ajalla tavallisesti korkeintaan tunnin
viikossa.

Indikaattorin muodostaminen:

Kuinka monta tuntia viikossa tavallisesti harrastat liikuntaa vapaa-aikanasi niin, että hengästyit ja hikoilet?
(Pisteytys: En yhtään, Noin ½ tuntia, Noin 1 tunnin = 1; Noin 2-3 tuntia, Noin 4-6 tuntia, Noin 7 tuntia tai
enemmän = 0)
Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiske-
levista vuodesta 2008.

Ruutuaika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän

Kuvaus: Nuori käyttää koulupäivinä/opiskelupäivinä vähintään neljä tuntia television katseluun, tietokoneen
käyttöön sekä kännykkä- ja konsolipeleihin.

Indikaattorin muodostaminen:

Montako tuntia käytät yhteensä päivittäin aikaa television katseluun, tietokoneen käyttöön (viihdekäyttö ja
opiskelu) sekä kännykkä- ja konsolipeleihin?

- Koulupäivinä/opiskelupäivinä (Pisteytys: En lainkaan, Korkeintaan kaksi tuntia, Yli 2 tuntia, mutta alle 4
tuntia = 0; Vähintään 4 tuntia, mutta alle 6 tuntia, 6 tuntia tai enemmän = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2010.

Nukkuu arkisin alle 8 tuntia

Kuvaus: Nuori nukkuu arkisin tavallisesti alle kahdeksan tuntia. Yöunen pituus on laskettu nukkumaanmeno- ja heräämisajasta.

Indikaattorin muodostaminen

Mihin aikaan tavallisesti menet nukkumaan?

- Arkisin (Noin 21.00 tai aikaisemmin, Noin 21.30, Noin 22, Noin 22.30, Noin 23, Noin 23.30, Noin 24, Noin 00.30, Noin 01, Noin 01.30 tai myöhemmin)

Mihin aikaan tavallisesti heräät?

- Arkisin (Noin 6.00 tai aikaisemmin, Noin 6.30, Noin 7.00, Noin 7.30, Noin 8.00, Noin 8.30, Noin 9.00 tai myöhemmin) Yöunen pituus on laskettu nukkumaanmeno- ja heräämisajasta.

Mukaan otettiin vähemmän kuin 8 tuntia arkisin nukkuvat vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2013.

Tupakoi päivittäin

Kuvaus: Nuori tupakoi kerran päivässä tai useammin.

Indikaattorin muodostaminen:

Mikä seuraavista vaihtoehdoista kuvaa parhaiten nykyistä tupakointiasi? (Pisteytys: Tupakoin kerran päivässä tai useammin = 1; Tupakoin kerran viikossa tai useammin, en kuitenkaan päivittäin, Tupakoin harvemmin kuin kerran viikossa, Olen lakossa tai lopettanut tupakoinnin = 0; lisäksi edeltävän kysymyksen perusteella: On tupakoinut korkeintaan yhden savukkeen, piipullisen tai sikarin = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa

Kuvaus: Nuori käyttää alkoholia tosi humalaan asti vähintään kerran kuukaudessa.

Indikaattorin muodostaminen:

Kuinka usein käytät alkoholia tosi humalaan asti? (Pisteytys: Kerran viikossa tai useammin, Noin 1-2 kertaa kuukaudessa = 1; Harvemmin, En koskaan = 0; lisäksi edeltävän kysymyksen perusteella: En käytä alkoholijuomia = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2002 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran

Kuvaus: Nuori on kokeillut ainakin kerran marihuanaa, hasista, ekstaasia, Subutexia, heroiniä, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä, gammaa tai muita vastaavia huumeita.

Indikaattorin muodostaminen:

Oletko koskaan kokeillut tai käyttänyt seuraavia aineita?

- Marihuanaa tai hasista (Pisteytys: En koskaan = 0; Kerran, 2-4 kertaa, 5 kertaa tai useammin = 1)

- Ekstaasia (Pisteytys: En koskaan = 0; Kerran, 2-4 kertaa, 5 kertaa tai useammin = 1)

- Subutexia (Pisteytys: En koskaan = 0; Kerran, 2-4 kertaa, 5 kertaa tai useammin = 1)

- Heroiniä, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä, gammaa tai muita vastaavia huumeita (Pisteytys: En koskaan = 0; Kerran, 2-4 kertaa, 5 kertaa tai useammin = 1)

Mukaan otettiin 1-4 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Vuodesta 2002 ekstaasikokeiluja ja vuodesta 2003 Subutex-kokeiluja on kysytty omana kohtanaan. Vuonna 2010 lisättiin gamma ns. kovia huumeita kartoittavaan kohtaan. Muutoksesta huolimatta tulosten arvioidaan olevan vertailukelpoisia suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Kokemus oppilas- ja opiskelijahuollon tuesta

Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle

Kuvaus: Nuori kokee kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.

Indikaattorin muodostaminen:

Jos haluaisit mennä koulusi/oppilaitoksesi terveydenhoitajan, lääkärin, kuraattorin tai psykologin vastaanotolle, miten helppo sinne on päästä?

- Terveydenhoitaja (Pisteytys: Erittäin helppo, Melko helppo = 0; Melko vaikea, Erittäin vaikea = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Kysymyksen muotoilua yksinkertaistettiin hieman vuonna 2010. Muutoksesta huolimatta tulosta pidetään vertailukelpoisena suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle

Kuvaus: Nuori kokee koululääkärin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.

Indikaattorin muodostaminen:

Jos haluaisit mennä koulusi/oppilaitoksesi terveydenhoitajan, lääkärin, kuraattorin tai psykologin vastaanotolle, miten helppo sinne on päästä?

- Lääkäri (Pisteytys: Erittäin helppo, Melko helppo = 0; Melko vaikea, Erittäin vaikea = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Kysymyksen muotoilua yksinkertaistettiin hieman vuonna 2010. Muutoksesta huolimatta tulosta pidetään vertailukelpoisena suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle

Kuvaus: Nuori kokee koulukuraattorin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.

Indikaattorin muodostaminen:

Jos haluaisit mennä koulusi/oppilaitoksesi terveydenhoitajan, lääkärin, kuraattorin tai psykologin vastaanotolle, miten helppo sinne on päästä?

- Kuraattori (Pisteytys: Erittäin helppo, Melko helppo = 0; Melko vaikea, Erittäin vaikea = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Kysymyksen muotoilua yksinkertaistettiin hieman vuonna 2010. Muutoksesta huolimatta tulosta pidetään vertailukelpoisena suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle

Kuvaus: Nuori kokee koulupsykologin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.

Indikaattorin muodostaminen:

Jos haluaisit mennä koulusi/oppilaitoksesi terveydenhoitajan, lääkärin, kuraattorin tai psykologin vastaanotolle, miten helppo sinne on päästä?

- Psykologi (Pisteytys: Erittäin helppo, Melko helppo = 0; Melko vaikea, Erittäin vaikea = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Kysymyksen muotoilua yksinkertaistettiin hieman vuonna 2010. Muutoksesta huolimatta tulosta pidetään vertailukelpoisena suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta

Kuvaus: Nuori saa harvoin tai ei juuri koskaan apua koulunkäynnin tai opiskelun vaikeuksiin koulusta/oppilaitoksesta tai kotoa.

Indikaattorin muodostaminen:

Jos Sinulla on vaikeuksia (koulunkäynnissä ja) opiskelussa, kuinka usein saat apua?

- Koulussa/oppilaitoksessa (Pisteytys: Aina kun tarvitsen, Useimmiten = 0; Harvoin, En juuri koskaan = 1)

- Kotona (Pisteytys: Aina kun tarvitsen, Useimmiten = 0; Harvoin, En juuri koskaan = 1)

Mukaan otettiin 2 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2002 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. HUOM! Indikaattori ei ole vertailukelpoinen indikaattorin "Ei saa apua kouluvaikeuksiin koulusta tai kotoa" kanssa.

Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta

Kuvaus: Nuori on hakenut joskus apua ammattiauttajalta masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia.

Indikaattorin muodostaminen

Oletko joskus hakenut apua joltakin ammattiauttajalta masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia?

- Lääkäriltä (Pisteytys: Kyllä = 1; En = 0)
- Terveydenhoitajalta (Pisteytys: Kyllä = 1; En = 0)
- Psykologilta (Pisteytys: Kyllä = 1; En = 0)
- Koulukuraattorilta (Pisteytys: Kyllä = 1; En = 0)
- Muulta terveydenhuollon ammattilaiselta (Pisteytys: Kyllä = 1; En = 0)
- Opettajalta/opinto-ohjaajalta (Pisteytys: Kyllä = 1; En = 0)
- Muun alan ammattiauttajalta (Pisteytys: Kyllä = 1; En = 0)

Mukaan otettiin 1–7 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Indikaattori on saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuosilta 2004–2009 ja 2013 ja ammat-
tiin opiskelevista vuodesta 2013.

LIITE 2. Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Peruskoululaisten hyvinvointi-indikaattorit. Sukupuoli- ja luokka-aste- ja vakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2000/2001–2013.

Indikaattori	Vuosi						
	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007	2008/ 2009	2010/ 2011	2013
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	42	41	40	39	37	35	33
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	31	28	27	24	26	31	29
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	41	38	38	36	39	39	33
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	14	13	13	11	10	10	8
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	61	60	57	56	56	56	55
Ei yhtään läheistä ystävää	12	12	12	11	10	9	8
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	-	-	-	-	13	13	12
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	-	18	18	18	20	20	19
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	-	-	-	-	-	-	14
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	-	22	18	17	20	21	19
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	61	57	55	55	55	57	54
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	-	-	-	21	23	24	23
Koulun työilmapiirissä ongelmia	31	28	27	28	29	28	26
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	33	30	30	31	30	29	24
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	45	44	41	39	39	40	39
Vaikeuksia opiskelussa	31	31	31	32	33	33	34
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	7	7	7	8	8	8	7
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	-	9	9	9	10	9	8
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin	-	-	-	50	47	47	43
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi	20	18	17	17	17	16	16
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	16	15	16	17	19	17	17
Väsymystä lähes päivittäin	13	12	15	15	16	15	15
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	28	27	28	30	31	30	29
Päänsärkyä viikoittain	31	29	30	31	33	31	32
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	-	-	-	-	-	-	11
Koulu-uupumus	-	-	-	12	13	13	13
Ylipaino	12	13	15	16	15	16	16
Ei syö aamupalaa joka arki-aamu	-	-	-	43	43	45	43
Ei syö koululounasta päivittäin	-	-	-	-	-	34	34
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	-	-	-	-	50	47
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa	41	41	39	38	35	34	32
Ruutuaika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	-	-	-	-	-	23	24
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	-	-	-	-	-	-	30
Tupakoi päivittäin	24	21	18	15	15	15	13
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	-	20	22	18	17	15	12
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	10	9	7	6	6	8	9
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	-	-	12	14	14	13
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	-	-	-	40	44	38	37
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	-	-	-	29	29	24	20
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	-	-	-	46	45	45	40
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	-	10	11	10	9	10	8
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	-	-	14	16	17	-	18

Liitetaulukko 2. Peruskoululaispoikien hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien pojista vuosina 2000/2001–2013.

Indikaattori	Vuosi						
	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007	2008/ 2009	2010/ 2011	2013
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	41	41	40	38	36	34	33
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	30	27	26	23	25	30	28
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	43	40	40	38	41	41	37
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	13	12	12	9	9	9	7
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	57	56	53	53	53	53	52
Ei yhtään läheistä ystävää	17	17	16	15	14	13	11
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	-	-	-	-	9	8	8
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	-	22	22	22	25	24	24
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	-	-	-	-	-	-	9
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	-	26	21	20	23	23	23
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	59	54	53	52	51	53	51
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	-	-	-	23	24	25	24
Koulun työilmapiirissä ongelmia	32	29	27	28	28	28	26
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	35	32	32	33	31	30	25
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	46	44	41	38	39	39	37
Vaikeuksia opiskelussa	34	34	33	34	35	35	35
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	8	8	9	9	10	9	8
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	-	9	9	9	9	9	8
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin	-	-	-	53	49	49	44
Kokee terveydentilansa keskinortoiseksi tai huonoksi	16	15	14	14	14	13	13
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	10	9	10	11	12	11	10
Väsymystä lähes päivittäin	8	8	10	10	11	10	10
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	20	19	20	22	23	21	21
Päänsärkyä viikoittain	22	20	21	22	24	24	24
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	-	-	-	-	-	-	6
Koulu-uupumus	-	-	-	12	12	12	11
Ylipaino	15	17	18	20	19	19	20
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	-	-	-	41	41	42	40
Ei syö koululounasta päivittäin	-	-	-	-	-	32	32
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	-	-	-	-	62	60
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa	36	36	35	35	33	33	32
Ruutu-aika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	-	-	-	-	-	26	26
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	-	-	-	-	-	-	29
Tupakoi päivittäin	25	22	18	16	17	17	15
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	-	21	23	18	17	15	13
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	10	10	8	7	7	9	11
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	-	-	11	13	12	11
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	-	-	-	35	38	31	29
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	-	-	-	29	28	23	19
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	-	-	-	44	43	42	37
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	-	10	11	10	9	10	8
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	-	-	8	10	10	-	11

Liitetaulukko 3. Peruskoululaistytöiden hyvinvointi prosentiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien tytöistä vuosina 2000/2001–2013.-indikaattorit. Luokka-astevakioidut

Indikaattori	Vuosi						
	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007	2008/ 2009	2010/ 2011	2013
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	42	42	41	39	38	36	34
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	32	29	28	24	27	32	30
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	39	37	37	35	37	37	30
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	16	15	15	12	12	12	10
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	65	64	60	59	59	59	58
Ei yhtään läheistä ystävää	7	7	7	7	6	6	6
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	-	-	-	-	18	17	17
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	-	15	14	14	16	15	15
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	-	-	-	-	-	-	20
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	-	17	14	13	17	18	16
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	63	59	58	58	58	60	57
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	-	-	-	20	22	23	23
Koulun työilmapiirissä ongelmia	30	27	27	28	29	29	26
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	31	28	28	29	29	28	23
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	44	43	41	39	40	41	40
Vaikeuksia opiskelussa	28	27	28	30	31	32	32
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	5	5	6	6	7	7	6
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	-	9	9	9	10	9	9
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin	-	-	-	48	45	45	42
Kokee terveydentilansa keskimertaiseksi tai huonoksi	24	22	20	20	20	19	19
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	23	21	22	24	25	24	24
Väsymystä lähes päivittäin	19	17	20	20	21	20	20
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	36	35	36	38	40	38	38
Päänsärkyä viikoittain	39	38	38	39	41	39	40
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	-	-	-	-	-	-	16
Koulu-uupumus	-	-	-	12	14	13	14
Ylipaino	9	10	11	11	11	12	13
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	-	-	-	45	46	47	45
Ei syö koululounasta päivittäin	-	-	-	-	-	35	35
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	-	-	-	-	38	34
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa	46	46	44	40	37	36	33
Ruutuaika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	-	-	-	-	-	21	22
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	-	-	-	-	-	-	31
Tupakoi päivittäin	22	20	17	14	14	14	12
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	-	18	21	17	16	16	11
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	9	8	7	5	5	7	7
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	-	-	13	15	15	15
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	-	-	-	46	50	45	45
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	-	-	-	30	30	26	21
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	-	-	-	48	48	48	42
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	-	10	11	10	10	10	9
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	-	-	20	21	23	-	25

**Liitetaulukko 4. Lukiolaisten hyvinvointi-indikaattorit. Sukupuoli- ja opiskelu-
vuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskeli-
joista vuosina 2000/2001–2013.**

Indikaattori	Vuosi						2013
	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007	2008/ 2009	2010/ 2011	
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	33	33	32	30	27	26	24
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	26	24	23	20	22	27	24
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	36	35	35	34	34	35	31
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	10	10	9	9	8	8	6
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	64	63	61	60	60	60	59
Ei yhtään läheistä ystävää	9	9	9	9	8	8	7
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	-	-	-	-	14	13	12
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	-	17	14	13	14	15	13
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	-	-	-	-	-	-	14
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	-	9	7	6	7	8	7
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	53	48	46	44	41	41	38
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	-	-	-	8	8	9	8
Koulun työilmapiirissä ongelmia	15	14	13	12	12	12	10
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	24	21	19	20	17	16	13
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	50	52	49	47	47	45	42
Vaikeuksia opiskelussa	37	38	37	37	37	38	37
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	1	2	2	2	2	1	1
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	-	13	12	12	13	12	9
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin	-	-	-	36	32	31	27
Kokee terveydentilansa keskimertaiseksi tai huonoksi	20	20	18	18	17	17	16
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	15	15	15	15	16	15	14
Väsymystä lähes päivittäin	14	14	15	14	15	14	13
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	34	33	34	35	35	35	33
Päänsärkyä viikoittain	26	26	26	26	27	26	25
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	-	-	-	-	-	-	9
Koulu-uupumus	-	-	-	12	12	11	11
Ylipaino	11	12	13	14	13	14	15
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	-	-	-	35	35	35	32
Ei syö koululounasta päivittäin	-	-	-	-	-	29	28
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	-	-	-	-	40	37
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa	34	35	34	32	32	31	29
Ruutuaika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	-	-	-	-	-	20	22
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	-	-	-	-	-	-	39
Tupakoi päivittäin	19	18	15	11	10	11	8
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	-	23	29	26	25	25	20
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	15	15	13	10	11	14	13
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	-	-	16	16	16	13
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	-	-	-	45	47	44	39
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	-	-	-	39	40	35	25
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	-	-	-	49	49	47	37
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	-	11	10	10	9	9	8
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	-	-	13	15	16	-	18

Liitetaulukko 5. Lukiolaispoikien hyvinvointi-indikaattorit. Opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden pojista vuosina 2000/2001–2013.

Indikaattori	Vuosi						
	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007	2008/ 2009	2010/ 2011	2013
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	31	31	30	28	25	24	22
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	25	23	22	20	21	26	24
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	40	38	37	36	36	37	33
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	10	10	9	8	7	8	5
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	61	60	57	57	58	57	56
Ei yhtään läheistä ystävää	13	13	13	13	12	11	9
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	-	-	-	-	9	9	8
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	-	22	18	18	18	19	17
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	-	-	-	-	-	-	6
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	-	13	9	8	9	9	8
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	49	44	42	40	36	36	32
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	-	-	-	8	8	9	8
Koulun työilmapiirissä ongelmia	14	12	11	10	9	9	8
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	25	22	20	21	18	16	12
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	44	46	43	41	40	38	34
Vaikeuksia opiskelussa	40	41	40	41	40	40	38
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	2	2	2	2	2	2	2
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	-	14	12	12	12	12	9
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin	-	-	-	38	34	33	28
Kokee terveydentilansa keskimääräiseksi tai huonoksi	18	17	16	16	15	14	14
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	9	9	9	9	10	8	8
Väsymystä lähes päivittäin	9	9	10	10	10	9	8
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	21	22	22	23	23	22	21
Päänsärkyä viikoittain	18	16	16	16	17	17	16
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	-	-	-	-	-	-	5
Koulu-uupumus	-	-	-	9	9	8	7
Ylipaino	14	15	16	18	17	17	18
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	-	-	-	35	35	34	32
Ei syö koululounasta päivittäin	-	-	-	-	-	29	28
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	-	-	-	-	52	48
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa	28	29	28	27	29	28	27
Ruutuaika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	-	-	-	-	-	26	26
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	-	-	-	-	-	-	41
Tupakoi päivittäin	18	17	14	11	10	10	8
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	-	28	33	30	28	26	21
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	16	16	14	11	12	16	15
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	-	-	14	15	14	11
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	-	-	-	41	42	38	32
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	-	-	-	36	36	30	23
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	-	-	-	46	45	44	34
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	-	12	10	10	9	9	7
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	-	-	7	8	9	-	10

Liitetaulukko 6. Lukiolaistytöiden hyvinvointi-indikaattorit. Opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden tytöistä vuosina 2000/2001–2013.

Indikaattori	Vuosi						
	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007	2008/ 2009	2010/ 2011	2013
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	35	35	34	31	29	28	26
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	27	25	24	21	23	27	25
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	32	32	32	31	32	33	29
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	11	10	10	9	8	8	7
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	68	67	65	64	63	62	62
Ei yhtään läheistä ystävää	5	6	6	6	5	5	4
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	-	-	-	-	18	18	17
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	-	12	10	9	10	12	10
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	-	-	-	-	-	-	23
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	-	5	4	4	5	6	5
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	57	52	51	49	46	46	43
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	-	-	-	8	8	8	8
Koulun työilmapiirissä ongelmia	16	15	15	14	14	14	12
Ei koe tulewansa kuulluksi koulussa	23	20	18	19	17	16	13
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	56	58	56	54	54	52	49
Vaikeuksia opiskelussa	33	35	34	34	35	36	36
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	1	1	1	1	1	1	1
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	-	13	12	12	13	13	10
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin	-	-	-	33	29	29	26
Kokee terveydentilansa keskimertaiseksi tai huonoksi	23	23	21	20	19	19	18
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	21	21	22	22	22	21	21
Väsymystä lähes päivittäin	19	19	20	19	19	18	17
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	46	45	46	47	47	47	44
Päänsärkyä viikoittain	36	35	35	36	36	36	34
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	-	-	-	-	-	-	13
Koulu-uupumus	-	-	-	14	15	13	14
Ylipaino	7	8	9	10	10	11	11
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	-	-	-	34	34	35	32
Ei syö koululounasta päivittäin	-	-	-	-	-	28	28
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	-	-	-	-	29	27
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa	40	41	39	36	36	34	30
Ruutuaika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	-	-	-	-	-	15	18
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	-	-	-	-	-	-	37
Tupakoi päivittäin	19	19	15	12	11	11	8
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	-	18	24	23	23	23	18
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	14	14	12	9	9	12	12
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	-	-	18	18	18	14
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	-	-	-	50	53	50	45
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	-	-	-	43	44	39	28
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	-	-	-	52	53	51	41
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	-	11	10	10	9	9	9
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	-	-	20	22	23	-	27

Liitetaulukko 7. Ammattiin opiskelevien hyvinvointi-indikaattorit. Sukupuoli- ja opiskeluvuosi- ja opiskeluvuosivakioidut prosentiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2008/2009–2013.

Indikaattori	Vuosi		
	2008/2009	2010/2011	2013
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	45	45	43
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	33	36	35
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen vietto-paikkaa	47	47	45
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	9	9	8
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	63	63	63
Ei yhtään läheistä ystävää	8	7	7
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	18	17	15
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	21	20	23
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	-	-	22
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	12	12	12
Oppilaitoksen fyysisissä työoloissa puutteita	40	42	41
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	11	12	12
Oppilaitoksen työilmapiirissä ongelmia	16	16	18
Ei koe tulevaisuutta kuulluksi oppilaitoksessa	19	16	14
Opiskeluun liittyvä työmäärä liian suuri	24	24	24
Vaikeuksia opiskelussa	31	30	32
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	5	4	4
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	19	18	17
Ei tiedä miten voi vaikuttaa oppilaitoksen asioihin	49	47	43
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi	22	21	22
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	20	19	20
Väsymystä lähes päivittäin	15	14	16
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	37	38	35
Päänsärkyä viikoittain	33	32	32
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	-	-	12
Koulu-uupumus	7	7	8
Ylipaino	21	21	21
Ei syö aamupalaa joka arki-aamu	55	55	55
Ei syö koululounasta päivittäin	-	29	31
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	59	57
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkein-taan tunnin viikossa	49	48	47
Ruutu-aika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	-	32	29
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	-	-	47
Tupakoi päivittäin	39	40	36
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	40	39	35
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	17	21	21
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	15	16	13
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	34	35	31
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	22	19	17
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	34	37	31
Opiskelussa avun puutetta	9	9	9
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	21	-	24

**Liitetaulukko 8. Ammattiin opiskelevien poikien hyvinvointi-indikaattorit. Opiskelu-
vuosivakioidut prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja
2. vuoden pojista vuosina 2008/2009–2013.**

Indikaattori	Vuosi		
	2008/2009	2010/2011	2013
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	43	42	40
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	31	35	34
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen vietto- paikkaa	49	49	48
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	8	8	8
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	61	61	61
Ei yhtään läheistä ystävää	11	10	10
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	11	10	9
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	25	24	25
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	-	-	11
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	16	16	16
Oppilaitoksen fyysisissä työoloissa puutteita	35	36	33
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	13	13	13
Oppilaitoksen työilmapiirissä ongelmia	14	13	15
Ei koe tulevansa kuulluksi oppilaitoksessa	19	16	13
Opiskeluun liittyvä työmäärä liian suuri	19	18	18
Vaikeuksia opiskelussa	30	28	29
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	6	6	6
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	18	17	16
Ei tiedä miten voi vaikuttaa oppilaitoksen asioihin	49	46	38
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi	18	17	17
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	11	10	10
Väsymystä lähes päivittäin	9	9	9
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	23	24	21
Päänsärkyä viikoittain	20	20	20
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	-	-	7
Koulu-uupumus	6	5	6
Ylipaino	26	25	26
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	55	55	55
Ei syö koululounasta päivittäin	-	29	31
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	73	70
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkein- taan tunnin viikossa	44	43	44
Ruutuaika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	-	35	30
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	-	-	51
Tupakoi päivittäin	39	40	35
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	43	42	37
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	17	22	22
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	12	13	10
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	26	26	21
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	18	16	14
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	28	31	25
Opiskelussa avun puutetta	9	9	9
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	10	-	14

**Liitetaulukko 9. Ammattiin opiskelevien tyttöjen hyvinvointi-indikaattorit. Opiskelu-
vuosivakioidut prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja
2. vuoden tytöistä vuosina 2008/2009–2013.**

Indikaattori	Vuosi		
	2008/2009	2010/2011	2013
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	47	47	45
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	34	38	35
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen vietto- paikkaa	45	45	42
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	9	9	8
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	65	65	65
Ei yhtään läheistä ystävää	5	5	5
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	25	24	21
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana	18	17	20
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	-	-	33
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	8	8	9
Oppilaitoksen fyysisissä työoloissa puutteita	45	47	48
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	10	11	11
Oppilaitoksen työilmapiirissä ongelmia	19	18	21
Ei koe tulevansa kuulluksi oppilaitoksessa	18	16	15
Opiskeluun liittyvä työmäärä liian suuri	29	29	30
Vaikeuksia opiskelussa	33	32	35
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	3	3	3
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	20	18	18
Ei tiedä miten voi vaikuttaa oppilaitoksen asioihin	49	49	47
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi	26	26	27
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	28	27	30
Väsymystä lähes päivittäin	21	20	23
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	52	51	49
Päänsärkyä viikoittain	45	44	45
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	-	-	18
Koulu-uupumus	9	9	10
Ylipaino	17	17	17
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	56	56	55
Ei syö koululounasta päivittäin	-	28	31
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	45	43
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkein- taan tunnin viikossa	54	53	50
Ruutuaika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	-	30	27
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	-	-	42
Tupakoi päivittäin	40	39	37
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	37	36	32
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	18	20	21
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	19	20	17
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	43	44	41
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	26	23	21
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	40	42	38
Opiskelussa avun puutetta	9	10	10
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	32	-	34

Liitetaulukko 10. Peruskoululaisten hyvinvointi-indikaattorit AVI-alueittain. Sukupuoli- ja luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaista AVI-alueittain vuonna 2013.

Indikaattori	Länsi- ja Sisä-Suomi					
	Etelä-Suomi	Lounais-Suomi	Itä-Suomi	Sisä-Suomi	Pohjois-Suomi	Lappi
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	33	34	35	31	35	38
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	26	30	32	29	33	35
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	35	33	32	32	32	34
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	8	8	8	9	9	8
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	58	54	53	52	55	54
Ei yhtään läheistä ystävää	8	8	9	8	8	9
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	12	13	13	12	12	14
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana	20	19	18	18	20	19
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	15	15	14	14	14	14
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	21	19	18	18	19	19
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	55	53	52	52	55	55
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	24	24	24	22	22	23
Koulun työilmapiirissä ongelmia	27	25	25	26	25	24
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	23	26	25	24	24	25
Koulutyöhön liittyvä työ määrä liian suuri	41	37	37	38	38	36
Vaikeuksia opiskelussa	35	32	32	33	32	33
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	7	7	7	7	7	7
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	9	8	8	8	9	8
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin	43	46	41	42	41	44
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi	16	17	15	16	17	17
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	17	17	17	17	18	18
Väsymystä lähes päivittäin	15	14	15	15	15	16
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	29	30	30	30	30	29
Päänsärkyä viikoittain	31	32	33	32	33	33
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	11	11	11	11	11	12
Koulu-uupumus	13	12	13	13	13	13
Ylipaino	15	18	17	18	15	18
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	45	44	43	41	42	41
Ei syö koululounasta päivittäin	41	27	30	30	30	32
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	44	48	49	50	49	49
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa	31	33	33	33	30	34
Ruutu aika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	25	25	23	23	21	24
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	31	31	28	28	30	30
Tupakoi päivittäin	13	14	15	13	16	11
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	12	13	11	12	11	12
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	11	8	7	7	8	7
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	14	13	11	13	12	13
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	39	36	36	35	39	41
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	20	22	22	19	19	27
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	36	39	43	40	45	54
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	8	9	9	8	8	9
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	18	17	18	17	18	18

Liitetaulukko 11. Lukiolaisten hyvinvointi-indikaattorit AVI-alueittain. Sukupuoli- ja opiskeluvuosisivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista AVI-alueittain vuonna 2013.

Indikaattori	Länsi- ja Sisä- ja Pohjois-Suomi Lappi					
	Etelä-Suomi	Lounais-Suomi	Itä-Suomi	Sisä-Suomi	Pohjois-Suomi	Lappi
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	24	23	25	22	24	29
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	23	26	26	25	27	28
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	32	28	30	31	32	32
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	6	5	5	6	6	6
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	62	59	55	55	57	55
Ei yhtään läheistä ystävää	6	7	7	7	7	7
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	12	13	13	12	11	13
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana	14	13	12	12	11	13
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	15	15	13	14	13	15
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	8	7	5	6	6	7
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	40	38	33	35	39	40
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	9	8	8	9	8	9
Koulun työilmapiirissä ongelmia	11	10	9	10	9	10
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	13	13	11	13	13	13
Koulutyöhön liittyvä työ määrä liian suuri	43	39	41	41	42	43
Vaikeuksia opiskelussa	38	36	35	36	37	39
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	1	1	1	1	1	2
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	10	8	9	10	10	11
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin	28	27	23	27	26	27
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi	16	17	14	16	18	18
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	15	14	13	14	14	16
Väsymystä lähes päivittäin	13	12	11	13	13	12
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	33	32	34	32	32	31
Päänsärkyä viikoittain	24	25	26	25	26	29
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	9	9	8	9	8	10
Koulu-uupumus	11	10	10	11	10	13
Ylipaino	13	16	15	16	15	18
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	34	32	31	30	30	31
Ei syö koululounasta päivittäin	33	28	24	23	22	27
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	35	38	39	40	38	39
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa	28	28	30	29	28	30
Ruutu aika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	22	23	21	21	21	25
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	41	38	33	39	39	33
Tupakoi päivittäin	9	8	8	8	8	6
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	21	21	17	18	17	17
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	18	11	9	10	12	8
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	13	12	12	11	16	16
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	39	41	37	37	42	40
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	22	32	33	23	28	39
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	31	42	44	37	48	58
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	8	8	8	8	8	8
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	19	17	18	19	18	18

Liitetaulukko 12. Ammattiin opiskelevien hyvinvointi-indikaattorit AVI-alueittain. Sukupuoli- ja opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista AVI-alueittain vuonna 2013.

Indikaattori	Etelä-Suomi	Lou-nais-Suomi	Itä-Suomi	Länsi- ja Sisä-Suomi	Poh-jois-Suomi	Lappi
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	45	43	43	38	42	46
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	34	36	37	34	38	38
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	45	42	47	46	46	47
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	8	8	7	8	8	7
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	68	64	60	59	59	58
Ei yhtään läheistä ystävää	8	7	7	7	7	8
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	15	15	15	14	15	15
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	24	23	21	22	22	24
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	24	23	19	21	19	21
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	14	13	10	12	11	11
Oppilaitoksen fyysisissä työoloissa puutteita	41	46	38	42	35	34
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	13	13	12	12	10	11
Oppilaitoksen työilmapiirissä ongelmia	19	20	15	18	14	14
Ei koe tulevansa kuulluksi oppilaitoksessa	15	17	11	14	12	10
Opiskeluun liittyvä työmäärä liian suuri	26	24	20	24	25	22
Vaikeuksia opiskelussa	34	32	28	33	30	32
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	5	5	3	5	3	3
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	20	15	14	16	18	17
Ei tiedä miten voi vaikuttaa oppilaitoksen asioihin	43	45	37	44	38	44
Kokee terveydentilansa keskimertaiseksi tai huonoksi	22	22	21	22	22	22
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	21	19	19	20	20	19
Väsymystä lähes päivittäin	17	15	15	16	15	14
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	36	33	36	35	34	34
Päänsärkyä viikoittain	32	31	33	33	34	33
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	13	12	11	12	11	12
Koulu-uupumus	8	8	7	8	7	8
Ylipaino	20	23	21	22	20	23
Ei syö aamupalaa joka arkipäivä	57	57	54	52	53	56
Ei syö koululounasta päivittäin	37	33	30	27	24	23
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	55	57	58	58	55	58
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa	48	46	48	47	47	42
Ruutu-aika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	30	28	27	27	27	34
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	48	49	42	47	46	45
Tupakoi päivittäin	37	36	38	34	38	33
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	35	35	34	34	33	33
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	26	19	17	19	20	18
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	13	16	13	12	16	12
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	32	33	28	29	32	33
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	16	17	17	18	18	19
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	29	30	33	32	35	41
Opiskelussa avun puutetta	9	9	9	9	8	8
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	26	23	23	23	23	23

Liitetaulukko 13. Peruskoululaisten hyvinvointi-indikaattorit maakunnittain. Sukupuoli- ja luokka-aste vakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilasta maakunnittain vuonna 2013.

Indikaattori	Pää- kaupun- kiseutu	Uusi- maa ¹	Varsi- nais- Suomi	Sata- kunta	Kanta- Häme	Pirkan- maa	Päijät- Häme	Kymen- laakso	Etelä- Karjala	Etelä- Savo	Pohji- Savo	Pohji- Karjala	Kesk- Suomi	Etelä- Pohjan- maa	Pohjan- maa	Kesk- Pohjan- maa	Pohji- Pohjan- maa	Kainuu	Lappi
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	30	34	32	37	38	31	37	36	38	37	34	36	32	33	28	30	34	41	38
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	25	25	31	30	26	29	31	31	29	32	31	35	35	28	21	24	33	36	35
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppulltojen viettopaikkaa	36	33	32	34	35	32	34	36	36	33	31	32	32	32	35	32	32	34	34
Keskusteluvalkeuksia vanhempien kanssa	7	9	8	8	8	8	9	8	8	9	7	8	9	8	11	8	9	8	8
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	60	57	53	56	57	57	58	57	59	56	52	52	55	51	38	47	55	54	54
Ei yhtään läheistä ystävää	8	9	8	8	8	9	8	9	9	9	8	9	9	8	8	7	8	10	9
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	12	12	12	14	13	13	15	14	12	13	14	13	13	12	8	15	12	15	14
Kokenut fyysisiä uhkaa vuoden aikana	22	19	19	20	18	19	21	19	17	19	18	17	19	17	16	17	20	18	19
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	15	14	14	16	15	13	16	14	13	15	13	14	14	14	14	13	14	13	14
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	21	21	17	22	20	18	21	23	17	18	18	20	19	17	16	19	19	18	19
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	56	57	54	51	52	52	55	52	51	53	53	51	52	50	51	61	55	56	55
Koulutapaturna lukuvuoden aikana	23	25	24	22	26	21	25	25	22	24	24	24	24	22	23	21	22	21	23
Koulun työilmapiirissä ongelmia	27	28	24	26	26	26	30	27	25	24	26	26	26	26	23	29	24	28	24
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	21	25	25	29	25	25	28	29	22	25	25	24	23	26	21	26	24	23	25
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	44	39	38	36	38	38	39	38	35	36	38	37	37	36	39	34	38	37	36
Valkeuksia opiskelussa	34	37	32	32	34	33	37	36	32	32	33	32	34	31	34	33	32	30	33
Kouluksatuna vähintään kerran viikossa	6	7	7	8	8	8	8	8	7	7	7	8	7	7	6	7	6	7	7
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	9	9	8	8	9	8	9	8	7	7	8	8	9	8	6	8	9	9	8
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin	40	46	45	48	45	42	47	46	41	39	44	39	39	42	46	48	41	43	44

laulukko jatkuu seuraavalla sivulla...

..jatkoa edelliseltä sivulta	Pää- kaupun- kiseutu	Uusi- maa ¹	Varsi- nais- Suomi	Sata- kunta	Kanta- Häme	Pirkan- maa	Päijät- Häme	Kymen- laakso	Etelä- Karjala	Etelä- Savo	Pohji.- Savo	Pohji.- Karjala	Keski- Suomi	Etelä- Pohjan- maa	Pohjan- maa	Keski- Pohjan- maa	Pohji.- Pohjan- maa	Kainuu	Lappi
Kokee terveystilansa keskinertaiseksi tai huonoksi	14	17	16	18	16	15	16	16	16	15	15	16	16	15	18	17	16	20	17
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	16	18	17	17	18	17	19	18	15	18	18	17	18	18	16	18	18	19	18
Väsymystä lähes päivittäin	14	15	15	14	17	15	16	15	13	15	15	15	16	15	15	17	15	16	16
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	27	30	30	29	30	29	29	32	28	30	30	31	30	30	27	32	30	31	29
Päänsärkyä viikoittain	29	32	33	31	33	32	34	31	31	33	32	33	32	33	32	34	33	34	33
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	11	11	11	12	11	11	12	12	10	11	11	12	11	12	11	11	11	12	12
Koulu-uupumus	13	13	12	12	12	12	15	13	12	12	13	13	13	13	13	14	12	14	13
Ylipaino	14	16	17	20	19	17	16	15	16	17	16	17	18	19	20	18	15	17	18
Ei syö aamupalaa joka arkaamu	44	45	43	45	46	41	44	44	44	43	42	43	41	43	37	41	42	42	41
Ei syö koululounasta päivittäin	45	44	28	26	36	33	28	31	35	30	31	28	29	28	25	29	30	25	32
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	39	45	46	52	51	48	50	52	49	47	49	50	48	57	48	52	50	47	49
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa	30	32	32	36	33	31	33	34	30	32	32	36	32	36	37	32	29	36	34
Ruutuauka arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	24	26	24	25	25	22	26	25	24	21	24	25	23	23	26	22	21	24	24
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	32	31	31	31	31	29	32	32	29	28	28	27	27	30	26	25	31	29	30
Tupakoi päivittäin	11	14	12	17	15	13	15	15	14	16	14	16	12	15	9	14	15	17	11
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	11	12	13	15	14	11	13	13	13	13	10	12	11	14	13	9	11	14	12
Kokeillut lattomia huumeita ainakin kerran	13	10	8	7	8	9	11	9	8	7	6	8	8	5	5	5	9	8	7
Vaikea päästi kouluterveystietäjän vastaanotolle	16	11	13	13	11	14	14	12	19	11	10	13	14	11	9	11	11	21	13
Vaikea päästi koululääkärin vastaanotolle	40	37	36	36	36	36	38	44	39	39	34	37	34	33	35	43	38	45	41
Vaikea päästi koulukuraattorin vastaanotolle	20	18	21	22	17	18	30	18	17	21	23	20	28	14	15	17	19	21	27
Vaikea päästi koulupsykologin vastaanotolle	30	37	37	45	45	37	42	38	45	46	43	42	35	44	40	56	45	43	54
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	7	8	8	10	8	7	9	9	9	9	9	9	9	9	8	9	8	8	9
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	17	18	18	17	19	17	17	17	19	18	17	17	18	17	17	15	18	19	18
¹ Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua																			

Liitetaulukko 14. Lukiolaisten hyvinvointi-indikaattorit maakunnittain. Sukupuoli- ja opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuonna 2013.

Indikaattori	Pää- kaupun- kiseutu	Uusi- maa'	Vaasi- Suomi	Sala- kunta	Kanta- Häme	Pirkan- maa	Päijät- Häme	Kymen- laakso	Etelä- Karjala	Etelä- Savo	Pohji- Savo	Pohji- Karjala	Keski- Suomi	Etelä- Pohjan- maa	Pohjan- maa	Keski- Pohjan- maa	Pohji- Pohjan- maa	Kainuu	Lappi
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	23	24	22	24	26	21	25	26	27	26	24	25	21	25	21	24	24	23	29
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	22	21	26	24	22	26	26	28	23	25	25	29	29	24	20	21	27	29	28
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppullisten viettopaikkaa	33	31	27	28	27	31	30	31	36	29	30	31	30	31	30	32	31	33	32
Keskusteluvalkeuksia vanhempien kanssa	6	7	5	5	6	6	7	5	6	5	4	6	5	5	9	7	6	6	6
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	65	60	59	59	59	61	60	61	59	58	54	56	56	55	43	48	57	56	55
Ei yhtään läheistä ystävää	6	7	7	7	6	7	8	7	6	7	7	7	8	6	7	8	7	4	7
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	12	12	13	13	14	13	13	13	12	12	13	13	13	12	8	13	12	10	13
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	15	14	13	14	14	13	13	14	12	12	12	11	11	12	11	13	12	8	13
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	16	14	15	15	14	15	16	13	13	12	14	13	14	14	13	11	13	11	15
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	8	7	6	7	6	7	7	6	6	4	5	6	6	7	4	6	6	5	7
Koulun fyysisissä töissä puutteita	40	40	39	36	37	32	40	35	39	32	32	35	38	35	36	48	40	32	40
Koulutapaturna lukuvuoden aikana	8	10	8	7	10	8	7	9	7	9	7	9	10	9	9	8	7	9	9
Koulun työilmapiirissä ongelmia	12	10	10	9	10	10	12	12	10	10	8	12	9	10	9	13	9	9	10
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	12	14	12	15	14	12	19	16	15	12	10	9	12	14	13	16	13	13	13
Koulutyöhön liittyvä työ määrä liian suuri	44	44	41	36	40	41	45	41	36	39	41	43	41	36	41	46	42	44	43
Vaikeuksia opiskelussa	39	40	37	34	36	38	39	35	34	34	35	35	35	33	36	40	38	34	39
Koulukiusatuna vähintään kerran viikossa	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	2
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	10	10	8	8	7	11	11	9	6	7	8	10	9	9	8	7	11	8	11
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin	29	28	27	28	20	24	30	31	29	24	23	22	23	25	38	35	26	22	27

taulukko jatkuu seuraavalla sivulla...

...jatkoa edelliseltä sivulta

Indikaattori	Pää- kaupun- kiseutu	Uusi- maa ¹	Varsi- nais- Suomi	Sata- kunta	Kanta- Häme	Pirkan- maa	Päijät- Häme	Kymen- laakso	Etelä- Karjala	Etelä- Savo	Pohji.- Savo	Pohji.- Karjala	Keski- Suomi	Etelä- Pohjan- maa	Pohjan- maa	Keski- Pohjan- maa	Pohji.- Pohjan- maa	Kainuu	Lappi
Kokee terveystilansa keskinäiseksi tai huonoksi	16	16	16	17	16	16	17	16	14	15	14	14	14	14	20	19	18	16	18
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	14	16	14	13	16	15	16	14	13	12	14	14	14	12	15	17	14	12	16
Väsymystä lähes päivittäin	14	13	13	10	12	13	14	11	11	10	11	12	12	11	14	14	13	12	12
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	32	34	32	31	34	33	31	34	33	34	35	34	34	30	28	37	32	32	31
Päänsärkyä viikoittain	24	25	26	23	25	25	25	25	24	24	26	28	26	24	26	30	26	26	29
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	9	10	10	8	10	10	10	8	8	8	7	9	9	7	10	12	8	8	10
Koulu-uupumus	11	12	11	9	10	11	13	11	9	10	10	11	10	10	11	17	11	9	13
Ylipaino	12	15	15	19	15	15	13	14	14	17	14	14	16	18	14	15	15	16	18
Ei syö aamupalaa joka arkaamu	35	35	32	31	31	31	31	33	30	33	30	29	29	30	28	31	30	29	31
Ei syö koululounasta päivittäin	33	37	28	28	29	26	24	34	30	26	22	24	22	21	18	24	23	15	27
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	33	39	37	40	40	39	38	40	36	41	37	41	37	44	41	44	39	36	39
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa	27	30	28	29	27	29	30	31	27	30	29	31	27	27	31	34	28	27	30
Ruutu aika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	22	24	23	23	24	20	24	23	22	22	20	21	19	21	29	22	21	19	25
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	46	36	39	35	35	38	36	39	34	32	30	38	42	40	37	31	41	30	33
Tupakoi päivittäin	9	9	7	10	8	9	7	7	7	8	8	9	7	8	7	8	8	7	6
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	23	21	21	20	19	19	17	23	19	17	17	18	18	21	18	14	17	18	17
Kokeillut lattomia huumeita ainakin kerran	22	13	12	9	9	14	14	11	8	7	9	9	11	7	7	7	12	9	8
Vaikea päästi kouluterveystuntajan vastaanotolle	11	11	12	13	12	11	20	14	27	16	10	13	13	13	10	9	17	11	16
Vaikea päästi koulu lääkäriin vastaanotolle	39	36	42	39	38	34	39	46	44	41	33	39	38	36	36	50	43	39	40
Vaikea päästi koulukuraattorin vastaanotolle	17	22	33	31	31	21	31	30	40	35	32	31	33	20	15	23	30	14	39
Vaikea päästi koulupsykologin vastaanotolle	23	36	42	42	51	29	33	45	57	49	44	38	36	47	38	59	49	40	58
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puuttetta	8	8	8	8	9	7	8	8	8	6	8	8	7	8	8	9	8	8	8
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattitajajalla	19	19	18	15	19	20	17	16	18	18	17	18	19	16	19	19	18	17	18
¹ Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua																			

Liitetaulukko 15. Ammattiin opiskelevien hyvinvointi-indikaattorit maakunnittain. Sukupuoli- ja opiskeluvoosivakioidut prosenttiosuudet ammattillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuonna 2013.

Indikaattori	Pää- kaupun- kiseutu	Uusi- maa ¹	Varsi- nais- Suomi	Sata- kunta	Kanta- Häme	Pirkan- maa	Päijät- Häme	Kymen- laakso	Etelä- Karjala	Etelä- Savo	Pohj.- Savo	Pohj.- Karjala	Kesk- Suomi	Etelä- Pohjan- maa	Pohjan- maa	Kesk- Pohjan- maa	Pohj.- Pohjan- maa	Kainuu	Lappi
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	45	46	43	44	45	40	43	44	45	47	42	41	38	40	34	35	41	44	46
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	33	31	35	37	33	35	36	38	37	37	35	39	38	37	27	27	37	40	38
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuottojen viettoaikkaa	46	42	42	42	45	45	48	45	48	47	47	46	48	43	48	47	47	42	47
Keskusteluvalkeuksia vanhempien kanssa	9	8	7	9	7	8	8	8	8	6	7	7	7	8	11	9	8	6	7
Perhe ei syö yhteistä ateriaa illepäivällä tai illalla	73	66	64	66	66	65	68	67	66	64	59	60	61	57	44	56	59	60	58
Ei yhtiään läheisiä ystäviä	7	8	7	8	8	7	8	9	6	8	7	7	6	7	8	8	7	6	8
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	15	16	14	15	15	14	16	11	15	15	16	13	17	15	8	14	15	17	15
Kokenut fyysisiä uhkaa vuoden aikana	27	23	23	25	23	24	24	22	22	22	21	20	21	22	19	21	22	22	24
Kokenut seksuaalisia väkivaltaa joskus tai toistuvasti	24	24	23	24	23	22	25	22	22	22	19	18	22	21	19	21	20	17	21
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	15	14	12	15	12	12	15	14	11	13	9	9	11	13	11	11	12	11	11
Oppilaitoksen fyysisissä työoloissa puutteita	40	42	46	46	40	41	42	45	40	43	36	36	39	43	47	46	35	34	34
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	13	13	13	12	12	12	13	15	11	14	11	12	11	13	14	11	11	8	11
Oppilaitoksen työllimäpiirissä ongelmia	18	21	19	23	20	18	21	18	19	20	13	14	16	19	20	17	14	16	14
Ei koe tulevana kuulluksi oppilaitoksessa	14	15	15	21	15	15	15	17	16	15	10	9	13	13	12	13	12	11	10
Opiskeluun liittyvä työomäärä liian suuri	27	25	26	22	21	28	24	28	28	20	19	22	25	20	21	25	25	24	22
Vaikeuksia opiskelussa	32	36	32	32	34	35	32	33	30	27	29	28	32	29	33	31	30	29	32
Kouluusattuna vähintään kerran viikossa	4	5	5	7	4	5	6	5	5	5	2	2	4	6	5	4	3	3	3
Liinsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	26	21	13	17	15	16	23	16	12	12	15	15	19	16	13	11	19	13	17
Ei tiedä miten voi vaikuttaa oppilaitoksen asioihin	43	43	45	45	41	45	47	47	42	43	39	30	44	42	43	44	38	41	44

taulukko jatkuu seuraavalla sivulla...

..jatkoa edelliseltä sivulta	Pää- kaupun- kiseutu	Uusi- maa ¹	Varsi- nais- Suomi	Sata- kunta	Kanta- Häme	Pirkan- maa	Päijät- Häme	Kymen- laakso	Etelä- Karjala	Etelä- Savo	Pohji.- Savo	Pohji.- Karjala	Keski- Suomi	Etelä- Pohjan- maa	Pohjan- maa	Keski- Pohjan- maa	Pohji.- Pohjan- maa	Kainuu	Lappi
Kokee terveystilansa keskinäiseksi tai huonoksi	22	24	21	23	23	22	22	21	18	20	21	20	20	21	26	23	22	23	22
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	20	21	18	22	21	20	20	22	20	21	18	18	18	18	21	20	20	19	19
Väsymystä lähes päivittäin	17	17	14	17	15	17	17	17	17	17	14	16	15	14	18	16	15	13	14
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	34	36	33	34	36	35	36	37	35	38	35	37	36	35	32	38	34	34	34
Päänsärkyä viikoittain	32	33	31	31	30	33	32	30	31	34	33	32	32	32	36	35	34	33	33
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	13	13	11	14	12	12	14	12	11	13	10	11	12	12	13	12	11	9	12
Koulu-uupumus	8	8	8	8	7	8	9	9	9	7	6	7	8	8	8	8	7	7	8
Ylipaino	19	21	22	26	22	22	21	19	19	22	21	22	21	27	21	19	19	22	23
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	59	59	56	57	53	55	53	59	57	57	53	55	52	55	47	46	52	57	56
Ei syö koululounasta päivittäin	42	34	33	33	37	32	28	42	36	27	32	28	22	24	30	26	24	22	23
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	51	56	54	61	59	57	56	59	54	54	60	58	55	63	58	59	55	56	58
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa	47	49	45	47	50	46	48	46	46	48	47	50	45	49	50	50	46	51	42
Ruutu aika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	29	33	29	27	32	27	29	29	28	26	26	30	27	27	31	24	26	30	34
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	50	46	47	51	44	48	47	51	50	42	43	42	43	46	50	47	48	39	45
Tupakoi päivittäin	37	38	35	38	36	35	36	33	36	38	38	40	33	37	32	34	38	39	33
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	37	35	36	33	34	35	34	36	36	34	35	34	32	38	33	31	31	41	33
Kokeillut lattomia huumeita ainakin kerran	34	25	20	17	21	23	27	20	19	19	16	17	22	14	14	14	20	18	18
Vaikea päästi kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	13	13	18	11	10	14	20	13	17	16	10	14	10	12	10	12	17	12	12
Vaikea päästi kouluääkäriin vastaanotolle	32	32	33	32	29	29	36	35	31	32	24	32	25	30	28	42	33	30	33
Vaikea päästi koulukuraattorin vastaanotolle	14	15	17	17	15	19	22	19	17	23	14	17	18	20	15	16	19	16	19
Vaikea päästi koulupsykologin vastaanotolle	21	32	28	32	32	31	34	30	30	35	30	35	27	33	33	41	37	27	41
Opiskelussa avun puutetta	10	8	9	10	10	9	9	10	10	12	9	7	9	9	9	10	8	8	8
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattilajalta	27	26	22	26	24	23	26	24	26	24	23	24	22	24	24	23	23	20	23

¹ Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

LIITE 3. Kyselylomake

Kouluterveyskysely 2013

Terveyden ja hyvinvoinnin
laitos (THL)
Kouluterveyskysely
PL 30
000271 Helsinki

www.thl.fi/kouluterveyskysely

Hei!

Kouluterveyskysely tehdään maaliskuussa 2013 peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaille sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoille. Kyselyllä kerätään tietoa oppilaiden koulukokemuksista, terveydestä ja elämäntavoista. Tuloksia hyödynnetään nuorille suunnattujen palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä.

Kysely tehdään nimettömästi ja luottamuksellisesti. Siihen vastaaminen on vapaaehtoista. Vastaustilanteen jälkeen lomakkeet suljetaan kirjekuoreen, joka lähetetään tallennuskeskukseen. Tallennuksen jälkeen lomakkeet hävitetään.

Tutkimuksen tulokset valmistuvat vuoden 2013 loppuun mennessä. Valtakunnalliset ja maakuntakohtaiset tulokset esitellään internetsivuilla www.thl.fi/kouluterveyskysely. Koulu- ja kuntakohtaiset tulokset lähetetään niihin kuntiin, jotka tilaavat omat tuloksensa. Yksittäisten oppilaiden vastaukset eivät tule tuloksissa esiin.

Jos lomakkeessa esitetyt kysymykset jäävät askarruttamaan Sinua, keskustelethan niistä vanhempiesi tai jonkun muun aikuisen kanssa.

Maaliskuussa 2013

Juha Fränti
Kehittämispäällikkö

Täyttöohjeet

Lue ensin koko kysymys. Vastaa merkitsemällä rasti oikeaan tai sopivimman vaihtoehdon mukaiseen ruutuun. Käytä pehmeää lyijykynää (tai kuulakärkikynää tai mustekynää).

Esimerkki: Jos pidät koulunkäynnistä melko paljon, vastaisit oheiseen kysymykseen näin:

Mitä pidät koulunkäynnistä tällä hetkellä? Pidän koulunkäynnistä

- hyvin paljon
 melko paljon
 melko vähän
 en lainkaan

Virheen sattuessa älä käytä pyyhkeä, vaan täytä väärin merkitsemäsi ruutu kokonaan ja rasti oikea vaihtoehto. Näin:

■ virhe   oikea

Joidenkin kysymysten jälkeen huomautetaan, että voit siirtyä suoraan numerolla ilmoitettuun kysymykseen. Tällöin sinun ei tarvitse vastata väliin jääviin kysymyksiin.

Sivujen reunoissa on
merkkejä ja numeroita,
joita tarvitaan lomakkeen
optisessa tallennuksessa.

6836644726

1. Sukupuoli

- poika   tyttö

2. Syntymäkuukausi ja -vuosi

☐ tammikuu	☐ 1993 tai aiemmin
☐ helmikuu	☐ 1994
☐ maaliskuu	☐ 1995
☐ huhtikuu	☐ 1996
☐ toukokuu	☐ 1997
☐ kesäkuu	☐ 1998
☐ heinäkuu	☐ 1999
☐ elokuu	☐ 2000 tai myöhemmin
☐ syyskuu	
☐ lokakuu	
☐ marraskuu	
☐ joulukuu	

3. Koulu tai oppilaitos

- peruskoulu 8. luokan oppilas
 peruskoulu 9. luokan oppilas
 lukion 1. vuoden opiskelija
 lukion 2. vuoden opiskelija
 lukion 3. vuoden opiskelija

4. Suoritatko kaksois- tai kolmoistutkintoa lukiossa tai ammatillisessa oppilaitoksessa?

- kyllä   en

KOULUOLOT**5. Mitä pidät koulunkäynnistä tällä hetkellä? Pidän koulunkäynnistä**

- hyvin paljon
 melko paljon
 melko vähän
 en lainkaan

6. Millaiseksi olet kokenut koulutyöhön liittyvän työmääräsi tämän lukuvuoden aikana?

- jatkuvasti liian suuri
 melko usein liian suuri
 sopiva
 melko usein liian vähäinen
 jatkuvasti liian vähäinen

7. Mikä oli keskiarvosasi (kaikki aineet) viime todistuksessasi?

☐ < 6,5	☐ 8,0 - 8,4
☐ 6,5 - 6,9	☐ 8,5 - 8,9
☐ 7,0 - 7,4	☐ 9,0 - 9,4
☐ 7,5 - 7,9	☐ 9,5 - 10,0

8. Lue jokainen seuraavista väittämistä huolellisesti. Merkitse se vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa omaa mielipidettäsi. Vastaa joka kohtaan.

	Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	Eri mieltä	Täysin eri mieltä
Opettajat rohkaisevat minua ilmaisemaan oman mielipiteeni oppitunneilla	☐	☐	☐	☐
Opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu	☐	☐	☐	☐
Opettajani odottavat minulta liikaa koulussa	☐	☐	☐	☐
Opettajat kohtelevat meitä oppilaita oikeudenmukaisesti	☐	☐	☐	☐
Luokkami oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä	☐	☐	☐	☐
Luokassani on hyvä työrauha	☐	☐	☐	☐
Luokan ilmapiiri on sellainen, että uskallan vapaasti ilmaista mielipiteeni	☐	☐	☐	☐
Oppilaiden mielipiteet otetaan huomioon koulutyön kehittämisessä	☐	☐	☐	☐
Tiedän, miten koulussani voin vaikuttaa koulun asioihin	☐	☐	☐	☐

9. Oletko osallistunut seuraaviin koulusi toimintoihin? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	En
Oppituntien järjestelyihin vaikuttaminen (esim. työskentelytavat)	☐	☐
Koulutyön suunnittelu (mm. oppituntien sijoittelu, koulupäivän alkamisajankohta, koejärjestelyt)	☐	☐
Välitunti- tai taukotoiminnan suunnittelu tai toteutus	☐	☐
Järjestyssääntöjen laatiminen	☐	☐
Koulun sisätilojen suunnittelu, siistiminen tai sisustaminen	☐	☐
Koulun piha-alueiden suunnittelu tai siistiminen	☐	☐
Kouluruokailujärjestelyt	☐	☐
Koulun teemapäivien, juhlien, retkien ja leirikoulun järjestäminen	☐	☐
Oppilaskunnan hallituksen toiminta	☐	☐
Tukioppilas- tai tutortoiminta	☐	☐

6198644727

10. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Vastaa joka kohtaan.

	Ei lainkaan	Melko vähän	Melko paljon	Erittäin paljon
Opiskelutilojen ahtaus	☐	☐	☐	☐
Melu, kaiku	☐	☐	☐	☐
Sopimaton valaistus	☐	☐	☐	☐
Huono ilmanvaihto tai huoneilma	☐	☐	☐	☐
Lämpötila (kuumus, kylmyys, veto)	☐	☐	☐	☐
Likaisuus, pölyisyys	☐	☐	☐	☐
Epämukavat työtuolit tai työpöydät	☐	☐	☐	☐
Huonot sosiaalitilat (WC, pukeutumis- ja peseytymistilat)	☐	☐	☐	☐
Työympäristön rauhattomuus	☐	☐	☐	☐
Kiireisyys	☐	☐	☐	☐
Väkivaltatilanteet	☐	☐	☐	☐
Tapaturmavaara	☐	☐	☐	☐

11. Miten koulunkäyntisi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Vastaa joka kohtaan.

	Ei lainkaan	Melko vähän	Melko paljon	Erittäin paljon
Opetuksen seuraaminen oppitunneilla	☐	☐	☐	☐
Työskentely ryhmissä	☐	☐	☐	☐
Läksyjen tai muiden vastaavien tehtävien tekeminen	☐	☐	☐	☐
Kokeisiin valmistautuminen	☐	☐	☐	☐
Itselleni parhaiten sopivan opiskelutavan löytäminen	☐	☐	☐	☐
Omatoimisuutta vaativien tehtävien aloittaminen tai valmiiksi hoitaminen	☐	☐	☐	☐
Kirjoittamista vaativien tehtävien tekeminen	☐	☐	☐	☐
Lukemista (esim. kirjasta) vaativien tehtävien tekeminen	☐	☐	☐	☐
Laskemista vaativien tehtävien tekeminen	☐	☐	☐	☐
Koulukavereiden kanssa toimeentuleminen	☐	☐	☐	☐
Opettajien kanssa toimeentuleminen	☐	☐	☐	☐

12. Jos sinulla on vaikeuksia koulunkäynnissä, kuinka usein saat apua? Vastaa molempiin kohtiin.

	Aina kun tarvitsen	Useim- miten	Harvoin	En juuri koskaan
Koulussa	☐	☐	☐	☐
Kotona	☐	☐	☐	☐

13. Kuinka monta kokonaista koulupäivää olet ollut seuraavien syiden takia poissa VIIMEISTEN 30 PÄIVÄN aikana? Vastaa joka kohtaan.

	En yhtään	Yhden päivän	2-3 päivää	Yli 3 päivää
Sairauden takia	☐	☐	☐	☐
Pinnaamisen tai lintsauksen takia	☐	☐	☐	☐
Muusta syystä	☐	☐	☐	☐

14. Oletko kokenut seuraavanlaisia tunteita koulutyöhösi liittyen? Vastaa joka kohtaan.

	En juuri koskaan	Muuta- man kerran kuussa	Muuta- mana päivänä viikossa	Lähes päivit- tään
Tunnen hukkuvani koulutyöhön	☐	☐	☐	☐
Tuntuu, ettei opinnoillani ole enää merkitystä	☐	☐	☐	☐
Minulla on riittämättömyyden tunteita opinnoissani	☐	☐	☐	☐

KOULUKIUSAAMINEN

Kiusaamisella tarkoitetaan tässä sitä, kun toinen oppilas tai ryhmä oppilaita sanoo tai tekee epämiellyttäviä asioita jollekin oppilaalle. Kiusaamista on myös se, kun oppilasta kiusoitellaan toistuvasti tavalla, josta hän ei pidä. Kiusaamista ei ole se, kun kaksi suunnilleen samanvahvuista oppilasta riitelevät.

15. Kuinka usein sinua on kiusattu koulussa tämän LUKUKAUDEN aikana?

- useita kertoja viikossa
 noin kerran viikossa
 harvemmin
 ei lainkaan

16. Kuinka usein sinä olet osallistunut muiden oppilaiden kiusaamiseen tämän LUKUKAUDEN aikana?

- useita kertoja viikossa
 noin kerran viikossa
 harvemmin
 en lainkaan

7051644726

Kouluterveyskysely | 4/12

17. Jos sinua on kiusattu tai olet osallistunut muiden oppilaiden kiusaamiseen tämän LUKUKAUDEN aikana, miten se on tapahtunut? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	Ei
Nimitelty ilkeästi, tehty naurunalaiseksi tai kiusoiteltu loukkaavasti	☐	☐
Jätetty huomiotta tai kaveriporukan ulkopuolelle	☐	☐
Lyöty, potkittu tai tönitty	☐	☐
Levitetty valheita toisille oppilaille loukkaamistarkoituksessa	☐	☐
Viety rahaa tai tavaraa tai rikottu tavaroita	☐	☐
Uhkailtu tai pakotettu tekemään asioita vastentahtoisesti	☐	☐
Loukattu kännykän tai internetin kautta; viestit, soitot tai kuvat	☐	☐
Jollakin muulla tavalla	☐	☐

18. Jos sinua on kiusattu tai olet osallistunut muiden oppilaiden kiusaamiseen tämän LUKUKAUDEN aikana, onko siihen puututtu koulun aikuisten toimesta?

ei kyllä

TERVEYS

19. Mitä mieltä olet terveydentilastasi? Onko se

- erittäin hyvä
 melko hyvä
 keskinkertainen
 melko tai erittäin huono

20. Onko sinulla viimeksi kuluneen PUOLEN VUODEN aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein? Vastaa joka kohtaan.

	Harvoin tai ei lainkaan	Noin kerran kuussa	Noin kerran viikossa	Lähes joka päivä
Niska- tai hartiakipuja	☐	☐	☐	☐
Selän alaosan kipuja	☐	☐	☐	☐
Vatsakipuja	☐	☐	☐	☐
Jännittyneisyyttä tai hermostuneisuutta	☐	☐	☐	☐
Ärtynneisyyttä tai kiukunpurkauksia	☐	☐	☐	☐
Vaikeuksia päästä uneen tai heräilemistä öisin	☐	☐	☐	☐
Päänsärkyä	☐	☐	☐	☐
Väsymystä tai heikotusta	☐	☐	☐	☐

21. Pituus ja paino (merkitse selkein numeroin)

Pituus			Paino		
cm			kg		

22. Jos haluaisit mennä koulusi terveydenhoitajan, lääkärin, kuraattorin tai psykologin vastaanotolle, miten helppo sinne on päästä? Vastaa joka kohtaan.

	Erittäin helppo	Melko helppo	Melko vaikea	Erittäin vaikea
Terveydenhoitajan	☐	☐	☐	☐
Lääkärin	☐	☐	☐	☐
Kuraattorin	☐	☐	☐	☐
Psykologin	☐	☐	☐	☐

23. Kuinka monta kertaa olet tämän LUKUVUODEN aikana käynyt koulusi terveydenhoitajan, lääkärin, kuraattorin tai psykologin vastaanotolla? Vastaa joka kohtaan.

	En lainkaan	Kerran	Kaksi kertaa	3 kertaa tai useammin
Terveydenhoitajan	☐	☐	☐	☐
Lääkärin	☐	☐	☐	☐
Kuraattorin	☐	☐	☐	☐
Psykologin	☐	☐	☐	☐

SEKSUAALITERVEYS

24. Seuraavat väittämät käsittelevät seksuaalisuuteen liittyviä tietojasi ja käsityksiäsi. Vastaa joka kohtaan.

	Oikein	Väärin	En tiedä
Kuukautisten alkaminen on merkki siitä, että tyttö voi tulla raskaaksi	☐	☐	☐
Ehkäisyvälineistä vain kondomi suojaa sukupuolitaudeilta	☐	☐	☐
Sukupuolitauti on joskus täysin oireeton	☐	☐	☐
Nainen ei voi tulla raskaaksi ensimmäisellä yhdyntäkerralla	☐	☐	☐
Siemensyöksyjen alkaminen on merkki siitä, että poika on tullut sukukypsäksi ja voi siittää lapsia	☐	☐	☐
Klamydiatulehdus voi aiheuttaa hedelmättömyyttä	☐	☐	☐
Kerran sairastettua sukupuolitauteja ei voi saada uudelleen	☐	☐	☐
Saatuaan HI-viruksen henkilö voi tartuttaa sitä muihin loppuikänsä	☐	☐	☐
Papilloomia (HPV) -rokote suojaaa kohdunkaulan syövältä	☐	☐	☐
Papilloomia (HPV) -rokote suojaaa kaikelta sukupuolitaudeilta	☐	☐	☐

0846644721

Kouluterveyskysely |5/12

25. Ajattele mahdollista seksuaaliterveyteen liittyvää käyttäytymistäsi. Kuinka helppoa tai vaikeaa sinun olisi

	Erittäin helppoa	Melko helppoa	Melko vaikeaa	Erittäin vaikeaa
Puhua avoimesti seksistä poika-/tyttöystäväsi kanssa	☐	☐	☐	☐
Hankkia kondomeja	☐	☐	☐	☐
Ehdottaa poika-/tyttöystävälle kondomin käyttöä	☐	☐	☐	☐
Vaatia poika-/tyttöystävältäsi kondomin käyttöä yhdynnässä	☐	☐	☐	☐
Kieltäytyä seksistä päihtyneenä	☐	☐	☐	☐
Kieltäytyä sellaisesta seksuaalikäyttäytymisestä, jota et halua	☐	☐	☐	☐
Varata aika lääkärille tai terveydenhoitajalle seksuaaliterveyteen liittyvässä asiassa	☐	☐	☐	☐
Keskustella jommankumman tai molempien vanhempiesi kanssa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista	☐	☐	☐	☐

26. Seurusteletko nykyisin VAKITUISESTI?

- kyllä
 en

27. Oletko koskaan tehnyt seuraavia asioita? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	En
Suudellut suulle	☐	☐
Hyväillyt vaatteiden päältä	☐	☐
Hyväillyt vaatteiden alta tai alastomana	☐	☐

28. Oletko ollut sukupuoliyhdynnässä?

- en (siirry kysymykseen 33)
 kyllä, **kuinka monta kertaa yhteensä?**
- kerran
  - 2-4 kertaa
  - 5-9 kertaa
  - 10 kertaa tai useammin

29. Kuinka usein olet ollut yhdynnässä viimeksi kuluneen KUUKAUDEN aikana?

- en kertaakaan
 kerran
 2-3 kertaa
 neljä kertaa tai useammin

30. Kuinka monen kumppanin kanssa olet ollut sukupuoliyhdynnässä?

- yhden
 kahden
 kolmen tai neljän
 viiden tai useamman

31. Mitä ehkäisymenetelmää käytitte VIIMEISIMMÄSSÄ yhdynnässä?

- ei mitään
 kondomia
 e-pillereitä, ehkäisyrengasta tai -laastaria
 kondomia ja e-pillereitä, ehkäisyrengasta tai -laastaria
 jotain muuta menetelmää

32. Olitteko nauttineet alkoholia ennen VIIMEISINTÄ yhdyntää? Vastaa molempien osalta.

	Minä	Kumppani
Ei lainkaan	☐	☐
Kyllä, jonkin verran humalassa	☐	☐
Kyllä, tosi humalassa	☐	☐

33. Oletko kokenut jotakin seuraavista? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä toistuvasti	Kyllä joskus	En
Häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua puhelimesta tai internetissä	☐	☐	☐
Seksuaalisuutta loukkaavaa nimittelyä esim. huorittelua tai homottelua tai kehon loukkaavaa arvostelua	☐	☐	☐
Kehon intiimien alueiden koskettelua vasten tahtoasi	☐	☐	☐
Yhdyntään tai muunlaisen seksiin painostamista tai pakottamista	☐	☐	☐
Rahan, tavarain tai päihteiden tarjoamista sinulle vastineeksi seksistä	☐	☐	☐

34. Oletko tehnyt INTERNETISSÄ seuraavia asioita? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	En
Seurustellut niin, että ette tavanneet muualla kuin internetissä	☐	☐
Kuvannut tai katsonut webkameran avulla intiimejä kehon osia tai itsetyydytystä	☐	☐
Levittänyt omia intiimejä kuvia muiden nähtäväksi	☐	☐
Levittänyt toisen henkilön intiimejä kuvia muiden nähtäväksi	☐	☐
Keskustellut tuntemattoman (muun kuin terveydenhuollon ammattilaisen tms.) kanssa seksistä	☐	☐
Katsonut pornografiaa	☐	☐

2192644727

Tytöille

(pojat siirtyvät kysymykseen 37)

35. Oletko käyttänyt jälkiehkäisyä?

- en tiedä, mitä jälkiehkäisy on
 en ole käyttänyt
 kyllä, **kuinka monta kertaa yhteensä?**
 kerran
 kaksi kertaa
 3 kertaa tai useammin

36. Käytätkö nykyisin ehkäisypillereitä tai ehkäisyrengasta tai ehkäisylaastaria?

- en kyllä

MIELIALA

37. Onko sinua viimeksi kuluneen KUUKAUDEN aikana USEIN vaivannut alakuloinen, masentunut tai toivoton mieliala?

- kyllä ei

38. Onko sinusta viimeksi kuluneen KUUKAUDEN aikana USEIN tuntunut siltä, että mikään ei kiinnosta tai tuota mielihyvää?

- kyllä ei

39. Kuinka usein seuraavat ongelmat ovat vaivanneet sinua lomakkeen täyttöä edeltäneen KAHDEN VIIKON aikana? Vastaa joka kohtaan.

	Ei lainkaan	Useana päivänä	Suurimpana osana päivistä	Lähes joka päivä
Hermotuneisuuden, ahdistuneisuuden tai kireyden tunne	☐	☐	☐	☐
En ole voinut lopettaa tai hallita huolestumistani	☐	☐	☐	☐
Liiallinen huolestuneisuus erilaisista asioista	☐	☐	☐	☐
Vaikeus rentoutua	☐	☐	☐	☐
Niin levoton olo, että on vaikea pysyä aloillaan	☐	☐	☐	☐
Taipumus harmistua tai ärsyntyä helposti	☐	☐	☐	☐
Pelko siitä, että jotakin kauheaa saattaisi tapahtua	☐	☐	☐	☐

40. Kuinka paljon seuraavat ongelmat ovat vaivanneet sinua viimeksi kuluneen VIIKON aikana? Vastaa joka kohtaan.

	Ei yhtään	Vähän	Kohtalaisesti	Hyvin paljon	Äärimmäisen paljon
Nolostumisen pelko saa minut välttämään joidenkin asioiden suorittamista tai puhumista toisille ihmisille	☐	☐	☐	☐	☐
Vältän tekemisiä joissa olen huomion keskipisteenä	☐	☐	☐	☐	☐
Nolostuneeksi tuleminen tai tyhmältä vaikuttaminen kuuluvat pahimpiin pelkoihini	☐	☐	☐	☐	☐

41. Oletko joskus hakenut apua joltakin ammattitajalta masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	En
Lääkäriltä	☐	☐
Terveystenhoitajalta	☐	☐
Psykologilta	☐	☐
Koulukuraattorilta	☐	☐
Muulta terveydenhuollon ammattilaiselta	☐	☐
Opettajalta/opinto-ohjaajalta	☐	☐
Muun alan ammattitajalta	☐	☐

TUPAKOINTI JA PÄIHTEET

42. Miten helppoa ikäistesi on nykyisin ostaa tupakkaa kotisi lähikaupoista, kioskeista, huoltoasemilta tai automaateista?

- erittäin helppoa
 melko helppoa
 melko vaikeaa
 erittäin vaikeaa

43. Kuinka monta savuketta, piipullista ja sikaria olet polttanut yhteensä tähän mennessä?

- en yhtään (siirry kysymykseen 47)
 vain yhden (siirry kysymykseen 47)
 noin 2-50
 yli 50

2040644729

44. Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa parhaiten NYKYISTÄ TUPAKOINTIASI?

- tupakoin kerran päivässä tai useammin
 tupakoin kerran viikossa tai useammin, en kuitenkaan päivittäin
 tupakoin harvemmin kuin kerran viikossa
 olen lakossa tai lopettanut tupakoinnin

45. Mistä hankit tupakkaa viimeksi kuluneen kuukauden aikana? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	En
Kaupasta	☐	☐
Kioskista	☐	☐
Huoltoasemalta	☐	☐
Baarista	☐	☐
Kavereilta	☐	☐
Vanhemmilta	☐	☐
Muilta aikuisilta	☐	☐
Sisaruksilta	☐	☐
Otin kotoa	☐	☐

46. Miten usein tupakoit koulumatkalla tai koulussa? Vastaa joka kohtaan.

	En koskaan	Silloin tällöin	Joka päivä
Koulumatkalla	☐	☐	☐
Koulussa, koulualueella	☐	☐	☐
Koulun läheisyydessä kouluaikana	☐	☐	☐

47. Onko tupakointi sallittua siinä koulussa, jota käyt?

- kielletty kokonaan
 sallittu tietyissä paikoissa
 sallittu rajoituksetta

48. Miten tarkkaan oppilaiden tupakointirajoituksia valvotaan koulussasi?

- erittäin tarkasti
 melko tarkasti
 ei juuri lainkaan

49. Tupakoivatko opettajat tai muu henkilökunta koulurakennuksessa tai koulun alueella?

- kyllä, päivittäin
 kyllä, joskus
 eivät tupakoi
 en osaa sanoa

50. Ovatto vanhempsi tupakoineet sinun elinaikanasi? Vastaa molempien osalta.

	Äiti	Isä
Ei ole koskaan tupakoinut	☐	☐
On tupakoinut, mutta lopettanut	☐	☐
Tupakoi nykyisin	☐	☐
En osaa sanoa	☐	☐

51. Nuuskaatko?

- en lainkaan (siirry kysymykseen 53)
 olen kokeillut kerran
 nuuskaan silloin tällöin
 nuuskaan päivittäin

52. Mistä hankit nuuskaa viimeksi kuluneen 6 KUUKAUDEN aikana? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	En
Kaupasta	☐	☐
Kioskista	☐	☐
Huoltoasemalta	☐	☐
Baarista	☐	☐
Kavereilta	☐	☐
Ulkomailta, laivalta	☐	☐
Muualta	☐	☐

53. Miten helppoa ikäistesi on nykyisin ostaa KESKIOLUTTA TAI SIIDERIÄ kotisi lähi-kaupoista, kioskeista tai huoltoasemilta?

- erittäin helppoa
 melko helppoa
 melko vaikeaa
 erittäin vaikeaa

54. Kuinka usein kaiken kaikkiaan käytät alkoholia, esimerkiksi puoli pulloa keskiolutta tai enemmän?

- kerran viikossa tai useammin
 pari kertaa kuukaudessa
 noin kerran kuukaudessa
 harvemmin
 en käytä alkoholijuomia (siirry kysymykseen 57)

55. Kuinka usein käytät alkoholia TOSI HUMALAAAN asti?

- kerran viikossa tai useammin
 noin 1-2 kertaa kuukaudessa
 harvemmin
 en koskaan

56. Miten hankit viime käyttökerralla nauttimasi alkoholijuomat? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	En
Hain itse Alkosta	☐	☐
Hain itse kaupasta	☐	☐
Isä tai äiti haki tai tarjosi	☐	☐
Vanhemmat sisarukset hakivat tai tarjosivat	☐	☐
Otin kotoa	☐	☐
Kaverit hakivat tai tarjosivat	☐	☐
Joku tuntematon henkilö haki tai tarjosi	☐	☐
Ulkomailta tai laivalta	☐	☐

7596644720

57. Käyttääkö joku sinulle läheinen ihminen mielestäsi liikaa alkoholia?

- ei
 kyllä, onko siitä aiheutunut haittoja tai ongelmia elämässäsi?
 ei kyllä

58. Tiedätkö tuttaviesi joukossa jonkun, joka viimeksi kuluneen VUODEN aikana olisi kokeillut huumaavia aineita (hasista, liimaa tai muuta nuuhkittavaa, lääkkeitä, joista saa humalan, tai muita vastaavia aineita)?

- en tiedä ketään nuorta
 tiedän yhden nuoren
 tiedän 2-5 nuorta
 tiedän useampia kuin 5 nuorta

59. Onko sinulle viimeksi kuluneen VUODEN aikana tarjottu huumaavia aineita SUOMESSA?

- ei
 kyllä, kuka tarjosi?
 ystävät tai tuttavat
 tuntemattomat henkilöt

60. Oletko koskaan kokeillut tai käyttänyt seuraavia aineita? Vastaa joka kohtaan.

	En koskaan	Kerran	2-4 kertaa	5 kertaa tai useammin
Marihuanaa tai hasista	☐	☐	☐	☐
Haistellut jotain huumaavaa ainetta (liimaa, butaania tms.) päihtyäksesi	☐	☐	☐	☐
Alkoholia ja lääkkeitä yhdessä päihtyäksesi	☐	☐	☐	☐
Lääkkeitä (rauhoitavia, uni- tai särkylääkkeitä, ilman alkoholia) päihtyäksesi	☐	☐	☐	☐
Ekstaasia	☐	☐	☐	☐
Subutexia	☐	☐	☐	☐
Heroinia, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä, gammaa tai muita vastaavia huumeita	☐	☐	☐	☐

61. Muistele viimeksi kuluneita 30 PÄIVÄÄ. Kuinka monta kertaa olet tuona aikana käyttänyt edellisessä kysymyksessä mainittuja HUUMAAVIA AINEITA?

- en lainkaan
 kerran
 2-4 kertaa
 viisi kertaa tai useammin

62. Millaisiksi arvioit IKÄTOVERIESI mahdollisuudet hankkia huumeita, esimerkiksi marihuanaa tai hasista, OMALLA paikkakunnallasi?

- erittäin helppoa
 melko helppoa
 melko vaikeaa
 erittäin vaikeaa

63. Ihmisillä on erilaisia käsityksiä siitä, mikä on hyväksyttävää ja mikä ei. Hyväksytkö sinä seuraavat asiat? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	En	En osaa sanoa
Tupakointi silloin tällöin	☐	☐	☐
10 tai useamman savukkeen poltto päivässä	☐	☐	☐
Parin alkoholiannoksen juominen muutaman kerran viikossa	☐	☐	☐
Humala kerran viikossa	☐	☐	☐
Marihuanan polttaminen silloin tällöin	☐	☐	☐
Marihuanan polttaminen säännöllisesti	☐	☐	☐

MUUT TERVEYSTOTTUMUKSET

64. Kuinka usein harrastat urheilua tai liikuntaa VAPAA-AIKANASI vähintään PUOLEN TUNNIN ajan?

- useita kertoja päivässä
 noin kerran päivässä
 4-6 kertaa viikossa
 2-3 kertaa viikossa
 kerran viikossa
 harvemmin
 en lainkaan

65. Kuinka monta tuntia VIIKOSSA tavallisesti harrastat liikuntaa VAPAA-AIKANASI niin, että HENGÄSTYT ja HIKOILET?

- en yhtään
 noin ½ tuntia
 noin 1 tunnin
 noin 2-3 tuntia
 noin 4-6 tuntia
 noin 7 tuntia tai enemmän

66. Kuinka monena PÄIVÄNÄ VIIKOSSA harrastat hengästyttävää ja hikoiluttavaa liikuntaa VÄHINTÄÄN TUNNIN ajan?

- 0 1 2 3 4 5 6 7 päivänä

5592644724

67. Kuinka pitkä matka sinulla on kouluun?

- 0 - 1,0 km
 1,1 - 3,0 km
 3,1 - 5,0 km
 5,1 - 10,0 km
 10,1 - 20,0 km
 yli 20 km

68. Kuinka monta minuuttia YLEENSÄ kävelet tai pyöräilet edestakaisen koulumatkasi aikana? Ota huomioon myös esimerkiksi siirtyminen bussipysäkille ja pysäkiltä kouluun ja kotiin. Vastaa molempiin kohtiin.

	Keväisin tai syksyisin	Talvisin
En lainkaan, kuljen koulumatkan kokonaan moottoriajoneuvolla (esim. mopolla, autolla)	☐	☐
Alle 10 minuuttia päivässä	☐	☐
10-30 minuuttia päivässä	☐	☐
31-60 minuuttia päivässä	☐	☐
Yli tunnin päivässä	☐	☐

69. Kuinka usein syöt aamupalaa (muutakin kuin vain kahvia, mehua tai muita juomia) kouluviikon aikana?

- viitenä aamuna
 3-4 aamuna
 1-2 aamuna
 harvemmin

70. Mikä seuraavista vaihtoehdoista parhaiten kuvaa perheesi ateriointia iltapäivällä tai illalla?

- ei varsinaista aterioita, vaan jokainen ottaa itselleen syötävää
 valmistetaan aterioita, mutta koko perhe ei syö yhtä aikaa
 syömme yhteisen aterian, jolloin yleensä kaikki ovat ruokapöydässä

71. Millainen koulusi ruokailuympäristö on yleensä? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	Ei
Ruokailuympäristö on viihtyisä	☐	☐
Ruokailuympäristö on meluton	☐	☐
Ruokajono kulkee nopeasti	☐	☐
Aikuisia syö kanssamme ruokasalissa	☐	☐

72. Kuinka usein syöt koululounasta kouluviikon aikana?

- viitenä päivänä
 3-4 päivänä
 1-2 päivänä
 harvemmin

73. Mitä aterianosia yleensä syöt kouluruoalla?

	Kyllä	En
Pääruokaa	☐	☐
Salaattia	☐	☐
Maitoa tai piimää	☐	☐
Leipää	☐	☐

74. Mitä mieltä olet koululounaasta?

	Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	Eri mieltä	Täysin eri mieltä
Koululounasta tarjotaan sopivaan aikaan päivästä	☐	☐	☐	☐
Koululounaan syömiseen on varattu riittävästi aikaa	☐	☐	☐	☐
Koululounasta on riittävästi tarjolla	☐	☐	☐	☐
Koululounas on laadultaan hyvää	☐	☐	☐	☐
Koululounas on maultaan hyvää	☐	☐	☐	☐

75. Mitä MUUTA yleensä syöt tai juot koulussa koululounaan lisäksi?

en syö tai juo muuta (siirry kysymykseen 77)

syön tai juon muuta, mitä? Vastaa joka kohtaan.

	Harvemmin kuin kerran viikossa	1-2 kertaa viikossa	3-5 kertaa viikossa
Hedelmiä/hedelmäsoseita	☐	☐	☐
Leipää	☐	☐	☐
Pullaa, keksejä, leivoksia tms.	☐	☐	☐
Lihapiirakkaa, hampurilaista tms.	☐	☐	☐
Perunalastuja tms.	☐	☐	☐
Makeisia	☐	☐	☐
Jäätelöä	☐	☐	☐
Sokeroitua virvoitusjuomaa	☐	☐	☐
Vähäkalorista virvoitusjuomaa	☐	☐	☐
Energiajuomaa	☐	☐	☐
Jotain muuta	☐	☐	☐

76. Jos syöt koulussa välipaloja, niin mistä hankit ne? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	En
Koulun välipalatarjoilusta	☐	☐
Koulussa olevista automaateista	☐	☐
Kaupasta, kioskista tai huoltoasemalta	☐	☐
Tuon välipalat kotoa	☐	☐

77. Kuinka usein olet syönyt seuraavia ruokia viimeksi kuluneen VIIKON (7 pv) aikana? Vastaa kumpaankin kohtaan.

	En kertaakaan	1-2 päivänä	3-5 päivänä	6-7 päivänä
Hedelmiä tai marjoja	☐	☐	☐	☐
Tuoreita tai keitettyjä kasviksia	☐	☐	☐	☐

8552644723

78. Mitä mieltä olet painostasi? Oletko mielestäsi

- selvästi ylipainoinen
 hieman ylipainoinen
 sopivan painoinen
 hieman tai selvästi alipainoinen

79. Mihin aikaan tavallisesti menet nukkumaan?**Vastaa molempiin kohtiin.**

	Arkisin	Viikonloppuisin
Noin 21.00 tai aikaisemmin	☐	☐
Noin 21.30	☐	☐
Noin 22	☐	☐
Noin 22.30	☐	☐
Noin 23	☐	☐
Noin 23.30	☐	☐
Noin 24	☐	☐
Noin 00.30	☐	☐
Noin 01	☐	☐
Noin 01.30 tai myöhemmin	☐	☐

80. Mihin aikaan tavallisesti heräät? Vastaa molempiin kohtiin.

	Arkisin	Viikonloppuisin
Noin 6.00 tai aikaisemmin	☐	☐
Noin 6.30	☐	☐
Noin 7.00	☐	☐
Noin 7.30	☐	☐
Noin 8.00	☐	☐
Noin 8.30	☐	☐
Noin 9.00 tai myöhemmin	☐	☐

81. Nukutko mielestäsi tarpeeksi?

- kyllä, lähes aina
 kyllä, usein
 harvoin tai tuskin koskaan
 en osaa sanoa

82. Kuinka usein harjaat hampaasi?

- en koskaan
 harvemmin kuin kerran viikossa
 vähintään kerran viikossa, mutta en päivittäin
 kerran päivässä
 useammin kuin kerran päivässä

TAPATURMAT**83. Onko sinulle tämän LUKUVUODEN aikana sattunut koulussa tai koulumatkalla tapaturma, joka on edellyttänyt lääkärin tai terveydenhoitajan vastaanotolla käyntiä?**

	Ei kertaa-kaan	Kerran	Kaksi kertaa tai useammin
Välitunnilla	☐	☐	☐
Liikuntatunnilla	☐	☐	☐
Muulla tunnilla	☐	☐	☐
Työelämään tutustumisessa tai työssäoppimisjaksolla	☐	☐	☐
Koulumatkalla	☐	☐	☐

84. Onko sinulle tämän LUKUVUODEN aikana sattunut MUULLOIN kuin kouluajana tai koulumatkalla tapaturma, joka on edellyttänyt lääkärin tai terveydenhoitajan vastaanotolla käyntiä?

	Ei kertaa-kaan	Kerran	Kaksi kertaa tai useammin
Liikennetapaturma moottoriajoneuvolla	☐	☐	☐
Liikennetapaturma kävellessä tai pyörällä	☐	☐	☐
Urheilu- tai liikuntatapaturma	☐	☐	☐
Tapaturma kotona tai kotipihalla	☐	☐	☐
Muu vapaa-ajan tapaturma	☐	☐	☐
Työtapaturma	☐	☐	☐

85. Käytätkö liikenteessä seuraavia turvavälineitä?

	Yleensä aina	Joskus	En koskaan	En liiku kyseisellä tavalla
Kypärää pyöräillessäsi	☐	☐	☐	☐
Turvavyötä autolla liikkuessasi	☐	☐	☐	☐
Heijastinta tai heijastavia asusteita pimeällä liikkuessasi	☐	☐	☐	☐
Pelastusliivejä vesillä liikkuessasi	☐	☐	☐	☐

8539644728

RIKKEET JA RIKOKSET

86. Oletko viimeksi kuluneen 12 KUUKAUDEN aikana tehnyt seuraavia asioita? Vastaa joka kohtaan.

	En ole	Kerran	2-4 kertaa	Yli 4 kertaa
Kirjoittanut tai maalannut kirjoituksia tai graffiteja seiniiin, busseihin, pysäkkikatoksiin, ikkunoihin tai muihin vastaaviin paikkoihin	☐	☐	☐	☐
Tahallasi vahingoittanut tai tuhonnut koulun omaisuutta tai koulurakennusta	☐	☐	☐	☐
Tahallasi vahingoittanut tai tuhonnut muuta kuin koululle kuuluvaa omaisuutta	☐	☐	☐	☐
Varastanut jotakin kaupasta tai kioskista	☐	☐	☐	☐
Varastanut jotakin koulusta tai oppilaitoksesta	☐	☐	☐	☐
Osallistunut tappeluun	☐	☐	☐	☐
Hakannut jonkun	☐	☐	☐	☐

87. Onko sinulle viimeksi kuluneen 12 KUUKAUDEN aikana tehty seuraavia asioita? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	Ei
Varastettu tai yritetty varastaa jotain käyttämällä väkivaltaa tai uhkaamalla sillä	☐	☐
Muuten varastettu jotain	☐	☐
Uhattu vahingoittaa fyysisesti	☐	☐
Käyty fyysisesti kimppuusi kuten lyöty, potkiutu tai käytetty jotain asetta	☐	☐

MEDIA JA PELIT

88. Kuinka usein pelaat rahapelejä?

- 6-7 päivänä viikossa
- 3-5 päivänä viikossa
- 1-2 päivänä viikossa
- harvemmin kuin kerran viikossa
- harvemmin kuin kerran kuukaudessa
- en ole pelannut viimeisen vuoden aikana

89. Montako tuntia käytät YHTEENSÄ PÄIVITTÄIN aikaa television katseluun, tietokoneen käyttöön (viihdekäyttö ja opiskelu) sekä käynnykkä- ja konsolipeleihin? Vastaa sekä koulupäivien että viikonloppujen osalta.

	Koulu-päivinä	Viikon-loppuisin
En lainkaan	☐	☐
Korkeintaan kaksi tuntia	☐	☐
Yli 2 tuntia, mutta alle 4 tuntia	☐	☐
Vähintään 4 tuntia, mutta alle 6 tuntia	☐	☐
6 tuntia tai enemmän	☐	☐

90. Aiheutuuko netin käytöstäsi ongelmia ihmissuhteissasi?

- kyllä ei

91. Aiheuttaako netissä viettämäsi aika ongelmia opiskelussasi?

- kyllä ei

92. Aiheuttaako netissä viettämäsi aika ongelmia vuorokausirytmisissäsi?

- kyllä ei

KOTI JA YSTÄVÄT

93. Onko sinulla tällä hetkellä todella läheistä ystävää, jonka kanssa voit keskustella luottamuksellisesti lähes kaikista omista asioistasi?

- ei ole läheisiä ystäviä
- on yksi läheinen ystävä
- on kaksi läheistä ystävää
- on useampia läheisiä ystäviä

94. Tuntevatko vanhempasi useimmat ystäväsi?

- molemmat tuntevat
- vain isä tuntee
- vain äiti tuntee
- ei kumpikaan tunne

95. Tietävätkö vanhempasi, missä vietät perjantai- ja lauantai-iltasi?

- tietävät aina
- tietävät joskus
- useimmiten eivät tiedä

1374644728

96. Pystytkö keskustelemaan vanhempiesi kanssa omista asioistasi?

- en juuri koskaan
 silloin tällöin
 melko usein
 usein

97. Ovatko vanhempasi olleet viimeksi kuluneen VUODEN aikana työttöminä tai pakkolomalla?

- ei kumpikaan
 toinen vanhemmistani
 molemmat vanhempani

98. Mikä on korkein koulutus, minkä vanhempasi ovat suorittaneet?

	Äiti	Isä
Peruskoulu tai kansakoulu/kansalaiskoulu	☐	☐
Lukio tai ammatillinen oppilaitos	☐	☐
Lukion tai ammatillisen oppilaitoksen lisäksi ammatillisia opintoja	☐	☐
Yliopisto, ammattikorkeakoulu tai muu korkeakoulu	☐	☐
Ei koulutusta	☐	☐

99. Missä maassa sinä ja vanhempasi olette syntyneet?

	Sinä	Äitisi	Isäsi
Suomi	☐	☐	☐
Ruotsi	☐	☐	☐
Venäjä tai entinen Neuvostoliitto	☐	☐	☐
Viro	☐	☐	☐
Muu Euroopan maa	☐	☐	☐
Somalia	☐	☐	☐
Irak	☐	☐	☐
Kiina	☐	☐	☐
Thaimaa	☐	☐	☐
Jokin muu maa	☐	☐	☐

100. Kuinka kauan olet asunut Suomessa?

- koko ikäni
 yli 10 vuotta, mutta en aina
 5-10 vuotta
 3-4 vuotta
 1-2 vuotta
 alle vuoden

101. Kuinka kauan olet asunut nykyisellä paikkakunnalla?

- koko ikäni
 yli 10 vuotta, mutta en aina
 5-10 vuotta
 3-4 vuotta
 1-2 vuotta
 alle vuoden

102. Keiden aikuisten kanssa asut? Valitse yksi tilannettasi parhaiten kuvaava vaihtoehto.

- äidin ja isän kanssa
 äidin ja isän kanssa vuorotellen, vanhempani eivät asu yhdessä
 vain äidin kanssa
 vain isän kanssa
 äidin/isän ja hänen kumppaninsa kanssa
 muun aikuisen tai aikuisten kanssa
 asun muulla tavoin

103. Onko sinulla toinen koti tai toinen perhe (esimerkiksi jos vanhempasi ovat eronneet tai asuvat erillään)?

- ei kyllä

104. Kuinka paljon sinulla on rahaa käytettävissäsi keskimäärin VIIKOSSA (viikkorahaa tai muita tuloja, jotka saat käyttää niin kuin haluat)?

- alle 5 euroa 30-39 euroa
 5-9 euroa 40-49 euroa
 10-19 euroa 50 euroa tai enemmän
 20-29 euroa

105. Oletko käynyt viime LUKUKAUDEN aikana työssä opiskelun ohessa iltapäivisin, iltaisin tai viikonloppuisin?

- en
 kyllä, työskentelen keskimäärin viikossa
 1-5 tuntia
 6-10 tuntia
 yli 10 tuntia

KIITÄMME VASTAUKSISTASI!

Jos kysymykset jäivät askarruttamaan mieltäsi, keskustele niistä vanhempiesi tai muun aikuisen kanssa. Voit myös ottaa yhteyttä opettajaasi, terveydenhoitajaan, koulusi psykologiin tai kuraattoriin.

4386644724